

OBSAH:	1 - 2
ÚVOD	3 - 9
1. SOCIÁLNO-EKONOMICKÁ ANALÝZA A IDENTIFIKÁCIA	9
1.1. Popis obce a základné geografické údaje	9 - 12
1.2. Obyvateľstvo – miera ekonomickej aktivity	12 - 13
1.3. Dôchodková situácia obyvateľstva	13
1.4. Evidovaní nezamestnaní	13 - 14
1.5. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov	14 - 16
1.6. Zdravotné a sociálne služby	16 - 17
1.7. Stavebníctvo a bytová výstavba	17 - 19
1.8. Vývoj počtu a štruktúra podnikateľských subjektov	19 - 20
1.9. Analýza poľnohospodárstva a rozvoj vidieka	20 - 22
1.9.1. Lesné hospodárstvo	22 - 23
1.9.2. Rozvoj vidieka	23 - 26
1.10. Analýza stavu životného prostredia	26
1.10.1. Vodovodná a kanalizačná sieť, životné prostredie	26 - 35
1.10.2. Odpadové hospodárstvo	35 - 40
1.10.3. Ovzdušie a klimatické zmeny	40 - 41
1.11. Vybavenosť obce dopravnými a technickými vybaveniami	41
1.11.1. Cestná infraštruktúra	41 - 42
1.11.2. Energetika	42 - 43
1.11.3. Telekomunikačná a informačná infraštruktúra	43 - 44
2. STRATEGICKÁ VÍZIA	44
2.1. Technická infraštruktúra	44 - 45
2.2. Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry	45 - 46
2.3. Zásobovanie obce energiou a úspora energie	46
2.4. Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry	46 - 47
3. CESTOVNÝ RUCH, KULTÚRA, ŠPORT A VZŤAHY	47 - 60
3.1. Vybudovanie systému verejnoprávnych partnerstiev	60
3.2. Osveta, kultúra, výchova a vzdelávanie v súlade s potrebami	60 - 61
3.3. Rozvoj vidieckeho turizmu v kombinácii s agroturizmom	61
3.4. Zlepšenie podmienok pre rozvoj MSP v oblasti služieb	61 - 62
3.5. Zachovanie kultúrno-historického dedičstva a športu	62
3.6. Skvalitnenie informačného a orientačného systému	63
3.7. Rozvoj cezhraničnej spolupráce	63

4. PODPORA A ROZVOJ PODNIKANIA	63 - 64
4.1. Stabilizácia a rozvoj existujúcich výrobných kapacít	64
4.2. Optimalizácia obecnej štruktúry a kvality subjektov	65
4.3. Vybudovanie a rozvoj dopravnej infraštruktúry	65 - 66
4.4. Dobudovanie a rozvoj inžinierskych sietí	66
4.5. Rozvoj telekomunikačných sietí	66 - 67
4.6. Efektívne umiestňovanie nezamestnaných na trhu práce	67
4.7. Posilňovanie sociálneho kapitálu	67
5. POĽNOHOSPODÁRSTVO A VIDIECKY ROZVOJ	67 - 68
5.1. Zabezpečenie racionálneho obrábania PPF	68
5.2. Podpora dynamického rozvoja prvovýroby a priemyslu	68 - 69
5.3. Ochrana PPF	69
5.4. Rozvoj turizmu a agroturizmu vo vidieckom priestore	69 - 70
6. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO	70 - 71
6.1. Zvýšenie kvality sociálnych služieb	71
6.2. Dosiahnutie aktívnej účasti na starostlivosti o zdravie	72
7. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	72 - 77
7.1. Ochrana a racionálne využívanie vôd, zabezpečenie pitnej vody	77
7.2. Minimalizácia vzniku odpadov, ekologické nakladanie s odpadmi	78
7.3. Ochrana racionálne využívanie pôd	78
7.4. Ochrana ovzdušia	78
7.5. Environmentálna osвета, výchova a vzdelávanie	79
8. VZDELÁVANIE A ŠKOLSTVO	80
8.1. Rozvoj vzdelávania	81
8.2. Zvýšenie vzdelanostnej úrovne občanov	21
9. VÝSTAVBA V OBCI	82 - 84
10. FINANČNÉ ZABEZPEČENIE	84
11. RÁMEC OPATRENÍ VLÁDY	84 - 85
11.1. Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020	85 - 91
11.2. Oblasť legislatívy a oblasť inštitucionálnej podpory	91 - 96
11.3. Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020	97 - 102
11.4. Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020	102 - 104
12. ZÁVER	104 - 105
13. FORMULÁRE INVESTIČNÝCH PROJEKTOV AKČNÉHO PLÁNU	106 - 114

ÚVOD

Tvorba Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža vychádza zo Zákona NR SR č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a je strednodobým programovým dokumentom, ktorý určuje hlavné smery rozvoja obce do roku 2022 a je východiskom pre rozvojové aktivity obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja poskytuje komplexný pohľad na súčasný stav hospodárskeho a sociálneho rozvoja a stanovuje strategické ciele, rozvojové priority a strategické oblasti, v súlade s cieľmi:

- **Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky 2014 – 2020**
- **Integrovaným regionálnym operačným programom 2014 – 2020**
- **Programom rozvoja vidieka SR 2014 – 2020**
- **Národné projekty v programovom období 2014 - 2020**
- **Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 - 2022**

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja vypracoval Ing. Ondarišín Ján a kolektív v súčinnosti so starostkou obce, obecným zastupiteľstvom a ďalšími partnermi.

Z metodického hľadiska sme vychádzali:

- z platnej legislatívy
- zo skúseností spracovateľského tímu získaných pri programovaní predvstupových a štrukturálnych fondov založených na metodike uvedenej v Manuáli projektového cyklu Európskej komisie.

Spracovanie PHSR sa z metodického hľadiska riadilo najmä

- zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.

Pri vypracovaní PHSR na roky 2019 - 2023 sme vychádzali z týchto základných právnych noriem a dokumentov záväzných v SR a EÚ:

zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)
v znení neskorších predpisov

- zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon)
- zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení
- zákon č. 350/1994 Z.z. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon)
- zákon č. 384/1997 Z.z. o divadelnej činnosti
- zákon č. 61/2000 Z.z. o osvetovej činnosti
- zákon č. 183/2000 Z.z. o knižniciach
- zákon č. 88/2001 Z.z. o sociálnej pomoci
- zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov
- zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch a zákon o odpadoch č. 79/2015 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov
- zákon č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov
- zákon č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky
- zákon č. 446/2001 Z.z. o majetku vyšších územných celkov
- zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu
- zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny
- zákon č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve
- zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy
- zákon č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti
- zákon č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve
- zákon č. 579/2004 Z.z. o záchranej zdravotnej službe
- zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
- zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja
- zákon č. 28/2009 Z.z. o telesnej kultúre
- zákon č. 184/2009 Z.z. o odbornom vzdelávaní a príprave
- zákon č. 206/2009 Z.z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty
- zákon č. 513/2009 Z.z. o dráhach
- zákon č. 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach
- zákon č. 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní
- zákon č. 91/2010 Z.z. o podpore cestovného ruchu
- zákon č. 56/2012 Z.z. o cestnej doprave

Zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a zákony, ktoré nadobúdajú účinnosť k danému časovému obdobiu.

Pri spracovaní sa zohľadňovali už programovacie a plánovacie dokumenty:

- celoštátnej,
- regionálnej a lokálnej úrovne,
- ako aj cezhraničné a európske strategické dokumenty.

Základom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je OBČAN, čiže obyvatelia tejto obce, ktorým záleží na rozvoji svojej obce.

Postupmi pri tvorbe stratégie je jednoduchá *analýza potenciálu územia a disparít rozvoja, z ktorých vychádzame* a predkladáme návrhy riešení v danej lokalite, aktivity, rozvoj, návrhy na výstavbu.

Veľmi dôležitou časťou, je monitorovací a časový harmonogram realizácie jednotlivých aktivít PHSR.

Východiskové dokumenty a podklady pri vypracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja:

- Národný strategický referenčný rámec SR 2014 – 2020
- Program rozvoja vidieka 2014 – 2020
- Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022
- Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020
- Akčný plán okresu Michalovce
- Územný plán obce Kaluža
- Akčný plán rozvoja obce Kaluža 2019 – 2023
- Komunitný plán sociálnych služieb obce Kaluža 2019 - 2023
- Zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (verzia 9), podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (február 2019)

Štatistické informácie, správy, hodnotenia a stanoviská partnerských organizácií:

- Štatistický úrad SR
- Iné právnické a fyzické osoby
- Vlastné zdroje z prieskumu

Účel vypracovanie PHSR:

1. Povinnosť mať PHSR obce stanovuje zákon.
2. PHSR je prostriedok, ako získať viac bodov pri žiadostiach o financovanie najmä z EÚ fondov a zvyšuje väčšiu šancu na zisk externých finančných prostriedkov.
3. Dokument slúži na dobrú prezentáciu práce obce a obecného zastupiteľstva pred občanmi obce, ale i mimo nej.
4. Zhrnú sa informácie o tom, čo ľudia v obci naozaj chcú.
5. Stanovenie si jasných, konkrétnych cieľov a priorít rozvoja obce a zadefinovanie ciest ako ich dosiahnuť, ktoré zásadne napomáha riadenému a trvalo udržateľnému rozvoju obce.
6. PHSR ako strednodobý záväzný program schválený zastupiteľstvom je nástrojom na zachovanie jednotnej línie rozvoja obce aj pri zmenách vedenia obce a politických zmenách.

Súhrnnou analýzou i strategickou časťou sa prelínajú globálne i špecifické ciele, ktoré sú rozpracované do konkrétnych opatrení.

Prvá analytická časť dokumentu obsahuje popis obce s jej základnými geografickými údajmi a hlavnými socioekonomickými charakteristikami, ktoré charakterizujú dynamiku sociálneho a ekonomického rozvoja obce. Súčasťou je súhrnná analýza rozvojového potenciálu, ktorá v rámci globálnych a špecifických cieľov, príležitostí a dáva súhrnný pohľad na reálnu situáciu obce a jej rozvojové možnosti.

Druhá hlavná časť dokumentu je orientovaná na formulovanie strategického rozvoja. Globálne ciele sú rozpracované do špecifických cieľov, ktoré majú stabilizačný alebo rozvojový charakter. Stabilizačné ciele a súvisiace opatrenia sú zamerané na riešenie súčasného nepriaznivého až kritického stavu v jednotlivých oblastiach tak, aby nedošlo k ďalšiemu prehĺbovaniu jestvujúcich problémov. Opatrenia viažuce sa na rozvojové ciele sú zamerané na aktivizáciu vnútorných potenciálov v obci a na podporu ich dlhodobého rozvoja až do roku 2023.

Rozhodnutím ministra výstavby a regionálneho rozvoja č. 3/2007 bol stanovený Zoznam pólov rastu pre Národný strategický referenčný rámec na roky 2007 – 2013. Základným podkladovým dokumentom pre spracovanie zoznamu bola Konceptia územného rozvoja SR 2001.

Obce boli zadelené do nasledovných 5 kategórií:

- inovačné póly rastu,
- kohézne póly rastu v záujmovom území inovačných pólov rastu,
- kohézne póly rastu mimo záujmového územia inovačných pólov rastu,
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu ležiace v záujmovom území inovačných pólov rastu,
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu mimo záujmových území.

Obec Kaluža bola zaradená v súhrnom prehľade štruktúry sídiel v kraji Košice – „Obce, ktoré nie sú pólmi rastu ležiace v záujmovom území inovačných pólů.“

Do zoznamu najmenej rozvinutých okresov bol dňa 19.10.2018 zapísaný aj okres Michalovce.

Zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov umožňuje koncentráciu nástrojov, opatrení a prirodzene aj peňažných zdrojov na rozširovanie hospodárskeho a sociálneho rozvoja a zamestnanosti.

Finančné zabezpečenie hovorí o zdrojoch financovania, ktoré sú zo zdrojov EÚ a vnútorné (štátne, vlastné a iné).

Z analýzy sociálno-ekonomickej situácie obce vyplynuli nasledovné rozhodujúce silné stránky:

- výhodná geografická poloha obce v rámci regiónu Michalovce a Košického kraja,
- dobré prírodné podmienky michalovského regiónu a Rekreačnej oblasti Zemplínska šírava,
- výhodná poloha obce v regionálnom záujme pre rozvoj cestovného ruchu, turistiky i agroturistiky,
- blízkosť Vihorlatských vrchov a CHKO Vihorlat s možnosťou turistického a rekreačného využitia,
- rekreačné stredisko obce Kaluža na Zemplínskej šírave,
- vodovodná a kanalizačná sieť s napojením na ČOV,
- voľné plochy pre rozvoj drobného priemyslu a zavádzanie nových výrobných odborov,
- úrodné vinice a pôdny fond pre pestovanie klasických plodín,
- kladný prístup predstaviteľov samosprávy, štátnej správy, tretieho sektora k rozvojovým aktivitám v obci,
- Územný plán obce Kaluža,

Určujúcimi slabými stránkami obce sú:

- nedostatočná mikroekonomická adaptácia obce na podmienky trhového hospodárstva,
- zlepšenie služieb a obslužnosti,
- nevyhovujúca technická infraštruktúra,
- nedostatočne využitie prostredie pre cestovný ruch, turistiku, vodné športy,
- nedostatok voľných finančných zdrojov pre rozvoj obce,
- stagnujúca úroveň kultúrneho kapitálu,
- nevyhovujúci stav informačnej infraštruktúry,
- slabnúcí ľudský kapitál,
- migrácia.

V dôsledku závažných slabých stránok a nedostatočného akceleračného vplyvu silných stránok na sociálno-ekonomický rozvoj, obec nie je schopná vlastnými silami riešiť výrazné problémy a pre realizáciu hlavného cieľa i rozvojovej stratégie je potrebná pomoc štátu i EÚ.

Vychádzajúc zo záverov analýzy sociálno-ekonomickej situácie dlhodobým cieľom rozvoja obce je harmonický vyvážený a trvalo udržateľný rozvoj územia, využitím hospodárskeho, demografického a prírodného potenciálu obce. Hlavným cieľom je zastaviť pokles hospodárskej a sociálnej úrovne obce a postupne zabezpečiť jej rast s cieľom dosiahnuť úroveň vyspelejších obcí Slovenska.

Realizáciou opatrení, ktoré sú rozpracované v strategickej časti materiálu, konkrétnych projektov, ako aj súvisiacich kľúčových aktivít sa zabezpečí najmä:

A: v oblasti ekonomického rastu

- zvýšenie ekonomickej výkonnosti obce,
- rozvoj malého a stredného podnikania,
- zvýšenie konkurencieschopnosti,
- zvyšovanie produktívneho potenciálu.

B: v oblasti zamestnanosti

- vytváranie efektívnych pracovných miest v súlade s požiadavkami trhu práce,
- podporovanie tvorbu produktov cestovného ruchu jeho marketing,
- zvýšenie stupňa finalizácie produkcie.

C: v oblasti zlepšenia vybavenosti obce a životného prostredia

- modernizácia budov vo vlastníctve obce,
- vybudovanie chýbajúcej infraštruktúry na úroveň porovnateľnú s priemerom v SR, dostavba dopravnej infraštruktúry,
- zvýšenie kvality ponúkaných služieb v rekreačnom stredisku,
- zlepšenie informovanosti návštevníkov,
- rozvoj sociálnej infraštruktúry a tretieho sektora v súlade s trendmi EÚ,

- rozvoj podnikateľského prostredia a súvisiacej infraštruktúry,
- rozvoj cestovného ruchu,
- zabezpečenie udržateľnosti hodnotných území a ich rozširovanie v zmysle ochrane prírody a krajiny,
- Zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (verzia 9), podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (február 2019)

D: v oblasti rastu životnej úrovne

- zlepšenie dôchodkovej situácie občanov v obci,
- zlepšenie kvality života obyvateľov obce,
- rozvoj rekreačných služieb,
- rozvoj ľudských zdrojov,
- zabezpečenie dopravnej prístupnosti a obslužnosti územia,
- zlepšenie sociálnych služieb.

1. SOCIÁLNO-EKONOMICKÁ ANALÝZA A IDENTIFIKÁCIA

1.1. Popis obce a základné geografické údaje

Obec: KALUŽA					
Kód ŠUJ	522589	Ičo:	Región:	Rozloha	9,89 km² (989 ha²)
		00325295	Zemplín		
Kraj	Košický			Nadmorská výška	120 m n.m.
Okres	Michalovce			Súradnice	48°48'20"S 22°00'10"V

Dôvody obstarania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Riešenie úlohy vyplýva z potreby vypracovať pre obec Kaluža dlhodobú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja. Cieľom spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je získať záväzný dokument pre ďalší rozvoj.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža je základný programový a výkonný dokument, spracovaný za účelom riešenia súčasných závažných ekonomických a sociálnych problémov za efektívneho využitia všetkých zložiek jeho miestneho potenciálu - ekonomického, prírodného a demografického.

Poslaním Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len Plán rozvoja) je navrhnuť systematickú a funkčnú trvalú rozvojovú stratégiu zameranú na realizáciu sociálneho a ekonomického rozvoja obce pri využití vnútorných finančných zdrojov a štrukturálnych fondov EÚ. Má logickú štruktúru, keď na základe vykonanej analýzy formuluje ciele a stratégiu ďalšieho rozvoja obce.

Na základe toho PHSR obce v záujmovom území plne rešpektuje:

- opatrenia pre zachovanie významných genofondových lokalít flóry, fauny a ekologický významných segmentov,
- rekreačno-športové využitie vo väzbe na územie Rekreačnej oblasti Zemplínska šírava, rekreačného strediska, ubytovacích zariadení,
- prepojenie na CHKO Vihorlat,
- Územný plán obce Kaluža

Vymedzenie riešeného územia

Obec Kaluža leží v severnej časti Východoslovenskej nížiny na južnom úpätí Vihorlatu. Nadmorská výška v strede obce je 120 m n. m., v chotári 106 - 820 m n. m. Južne od obce sa jeho pohorie znižuje do Podvihorlatskej priekopovej prepadliny, ktorú zapíňa Zemplínska šírava. Je vzdialená 10 kilometrov severovýchodne od okresného sídla Michalovce. Obec Kaluža je známym strediskom cestovného ruchu na Zemplínskej šírave, nachádza sa tu stredisko cestovného ruchu, bazén, chaty OKAL a Termal park. Hlavná cesta delí kataster obce na obývanú časť obce a rekreačnú časť Zemplínskej šíravy.

Na západe sa nachádza obec Vinné, na východe obec Klokočov. Južne sa nachádza Zemplínska šírava. Obcou preteká regulovaný Kalužský potok, ktorý obec delí na dve ulice. Kataster celej obce má rozlohu 993 ha, z toho je 136 poľnohospodárskej pôdy, 522 ha lesa. Intravilán obce má rozlohu 49 ha, z čoho zastavanú plochu tvorí 24 ha. Vinohradníctvo dotvára kolorit obce a odjakživa tvorilo súčasť živobytia miestnych občanov. Hrozno a víno bolo dôležitým zdrojom príjmov, ovplyvňovalo jeho návyky i kultúru.

Východoslovenská nížina predstavuje plochu 2 600 km². Priľahlé pohoria tvoria súčasť danej oblasti a výrazne sa podieľajú na tvorbe klímy v riešenom území. Klimatické a hydrologické charakteristiky sú ukazovateľom ekologickej kvality posudzovaného územia a dôležitým prvkom pre definovanie nových ekostabilizačných prvkov. Klimaticky patrí riešené územie do teplej oblasti, podoblasti mierne vlhkej, okrskov teplý, mierne suchý s chladnou zimou.

Zdroj: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 2. Časť
<http://www.kaluza.sk/>, <https://www.katasterportal.sk/kapor/>

Turistické zaujímavosti

Obec prostredníctvom svojej príspevkovej organizácie CRaT Kaluža zabezpečuje prevádzku v budove referátu CR a ubytovanie v 16 Okáloch, 16 Unimo. Obec zabezpečuje prevádzku prírodného kúpaliska na Zemplínskej šírave v stredisku stredisku Kaluža a Medvedia Hora.

V katastri obce na Zemplínskej šírave sa nachádza Termal park, ktorý ponúka:

- ubytovanie v komfortne zariadených izbách a suitách
- bohaté raňajky formou bufetových stolov
- vstup do Vodného sveta
- pestrá ponuka vodných atrakcií
- geotermálne bazény
- vstup do Saunového sveta 18+
- saunové ceremoniály
- kávový a čajový servis na izbe
- župan a papučky na izbe
- parkovisko
- wi-fi pripojenie

info@thermalparksirava.sk

Ďalej sú to súkromné zariadenia: Penzión Dolina, Hotel Euro Penzión Salaš, Chata Zemplín, Hotel Glamour, Chata Mária, Penzión Hedera, Penzión Juliana, Chata pri Salaši, Hotel Chemes.

Zemplínska šírava je dvanásť najväčšia jazerná plocha v Európe a má mimoriadne priaznivé podmienky na kúpanie, vodné športy a rybolov. Žije tu i veľa chránených druhov vodného vtáctva a rastlinstva. Na jej brehoch je 7 rekreačných stredísk so širokou paletou ubytovacích a stravovacích služieb. Hladina v zime zamrzá, takže je tu možnosť prevádzať aj niektoré zimné športy. Tvorí prírodnú hranicu severnej strany Východoslovenskej nížiny a základňu turistických trás Vihorlatu. Okolie poskytuje široké možnosti pre pešiu turistiku vo Vihorlate. Južné svahy Vihorlatských vrchov a severný okraj Východoslovenskej nížiny sú pokryté vinicami.

<https://sirava.sk/>

História sídla

Obec sa spomína od roku 1336 ako Kalasamezow, z roku 1419 ako Kalwsa, z roku 1427 ako Kalowza, Kalwsa, z roku 1773 ako Kaluzsa, z roku 1920 ako Kalusa, z roku 1927 ako Kaluža, maďarsky Kalussa, Ungtavas. Patrila panstvu Michalovce.

V roku 1427 mala 16 port, v roku 1715 mala 2 domácnosti, v roku 1720 mala 6 domácnosti, v roku 1828 mala 61 domov a 405 obyvateľov. V roku 1715 sú doložené miestne vinice. Rozsiahle lesy do 20. storočia vlastnili Sztárayovci. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a pracovali v lesoch. Za I. ČSR sa zamestnanie obyvateľov nezmenilo. Mestská organizácia Komunistickej strany Československa (MO KSČ) bola založená v roku 1924. Viedla revolučné hnutie maloroľníkov. V roku 1944 sa zapojili do partizánskeho hnutia. Obec je vyznamenaná Radom Červenej hviezdy.

Zdroj: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 2. Časť

Najstarší zachovaný archeologický nález z chotára Kaluža bol zaevidovaný Karolom Andelom z bližšie neručeného miesta na úpätí hory Medveď. Bol to kamenný artefakt, vyrobený z čierneho rohovca a zaraďuje sa do eneolitickej Tiszapolgárskej kultúry.

Pamiatky:

Grécko-katolícky chrám svätého Tomáša z roku 1928.

Pamiatka vojnového Pamätníka oslobodenia obce Kaluža.

1.2. Obyvateľstvo – miera ekonomickej aktivity

Demografická krivka v obci má stagnujúci charakter. V obci je menší rozvoj bytového fondu, malého a stredného podnikania, aktivity v oblasti cestovného ruchu sú doposiaľ malým prínosom rozvoja obce. Rozhodujúcim faktorom ekonomickej prosperity územia s ohľadom na prírodné atraktivity bude rozvoj cestovného ruchu, malého stredného podnikania, rozvoj služieb. Tieto aktivity sú podmienené vybudovaním, resp. dobudovaním technickej infraštruktúry a masívnej podpore vidieckej rekreácie a turizmu.

Vývoj počtu obyvateľov

Počet obyvateľstva obce z hľadiska dlhodobého vývoja možno charakterizovať ako stagnujúci sa sídelný útvar. Podľa vývoja vekovej štruktúry predproduktívne, produktívne, poproduktívne obyvateľstvo možno konštatovať, že v obci dochádza k postupnému znižovaniu podielu mladej populácie a naopak zvýšeniu podielu produktívnych vekových skupín. Toto zhoršenie vekovej štruktúry môže mať za následok pokles reprodukčných schopností populácie a jej starnutie.

Vzhľadom na funkciu sídla v oblasti turizmu a rekreácie má veľký význam počet dočasne prítomného obyvateľstva, ktoré má nároky na dopravu a služby občianskej vybavenosti.

Prirodzená reprodukcia- prirodzený pohyb

Prirodzený pohyb obyvateľstva je vyjadrením prirodzenej reprodukcie, je dôležitou kategóriou z hľadiska sledovania demografických kritérií a tvorí základný podklad pre spracovanie prognózy vývoja. Prirodzený pohyb vplýva na zmenu počtu, vekovej štruktúry obyvateľov obce.

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Ekonomická aktivita patrí medzi základnú sociálno-ekonomickú klasifikáciu triedenia obyvateľstva. Obyvateľstvo sa triedi na ekonomicky aktívne a neaktívne.

Ekonomicky aktívne je obyvateľstvo, ktoré sa aktívnym spôsobom podieľa na hospodárskom živote. Obyvateľstvo zaoberajúce sa živnostenskou činnosťou a stálym zamestnaním, sa považuje za ekonomicky aktívne.

Ekonomicky neaktívne je obyvateľstvo nezávislé, s vlastným zdrojom obživy a závislé, bez vlastného zdroja obživy, napr. ženy v domácnosti, invalidi a pod.

Obyvateľstvo v obci je považované za ekonomicky aktívne. Celková vysoká ekonomická aktivita obyvateľstva súvisí s jeho vekovou štruktúrou, pre ktorú je charakteristické vysoké zastúpenie produktívnej zložky obyvateľstva.

Pohyb za prácou

V súvislosti s rozvojom hospodárstva SR v budúcnosti možno očakávať migráciu obyvateľstva z vidieka do miest. S ekonomickou aktivitou obyvateľstva úzko súvisí pohyb za prácou. Intenzívny pohyb za prácou, ktorý sa prejavuje vo veľkom rozsahu dochádzky a odchádzky za zamestnaním poukazuje na úzke pracovné väzby najmä na sídelný útvar Michalovce.

1.3. Dôchodková situácia obyvateľstva

Z analýz vývoja počtu obyvateľov SR je jasné, že dochádza k zvyšovaniu priemerného veku a následne aj k zvyšovaniu indexu starnutia. Za následok pribúdania počtu dôchodcov, ako aj úbytok produktívneho a predproduktívneho obyvateľstva.

V súvislosti so súčasnými tendenciami vývoja obyvateľov u nás, je možné predpokladať tento vývoj s urýchlením postupu starnutia na nadväzným negatívnym dosahom na verejný rozpočet. Uvedené zmeny vo vekovom zložení vidieckeho obyvateľstva sa odrážajú aj v ekonomickom zaťažení jeho obyvateľstva v poproduktívnom veku.

1.4. Evidovaní nezamestnaní

V dôsledku nerovnomerného rozvoja potenciálu jednotlivých regiónov existujú značné regionálne rozdiely. Nezamestnanosť je spôsobená poklesom odborných pracovných síl v dôsledku ekonomickej situácie hospodárskej základne a znižovania

počtu voľných pracovných miest. Väčšina nezamestnaných je z obyvateľstva, ktoré nemá kvalifikačné vzdelanie. V súčasnosti je nedostatok kvalitnej pracovnej sily.

V decembri 2018 bol v šiestich krajoch dosiahnutý medzimesačný pokles miery evidovanej nezamestnanosti (MEN), najvýraznejší pokles o 0,16 p. b. bol dosiahnutý v Bratislavskom kraji.

Z regionálneho pohľadu v sledovanom mesiaci najvyššiu mieru evidovanej nezamestnanosti zaznamenal Prešovský kraj (8,61 %). Úroveň miery evidovanej nezamestnanosti nad slovenský priemer (5,04 %) zaznamenal ešte Banskobystrický kraj s 7,03 % a Košický kraj s 8,17 %.

Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v roku 2018 na úrovni 5,42 % (v roku 2017 7,06 %).

Celkový počet obyvateľov okresu Michalovce 110 713, miera nezamestnanosti 10,1 %. Na okresnej úrovni bol v decembri 2018 v 47 okresoch dosiahnutý medzimesačný pokles miery evidovanej nezamestnanosti.

V sledovanom mesiaci najvyššia miera evidovanej nezamestnanosti bola zaznamenaná v okrese Rimavská Sobota (16,15 %). Najnižšiu mieru evidovanej nezamestnanosti (1,68 %) dosiahol okres Hlohovec.

Ku koncu decembra 2018 úrady práce evidovali 73 890 voľných pracovných miest (VPM). V medzimesačnom porovnaní to predstavovalo pokles o 6 604 VPM. Najviac VPM bolo v Bratislavskom kraji, a to 20 798 miest (podiel 28,15 %), najmenej voľných pracovných miest bolo v Banskobystrickom kraji 4 637 (podiel 6,28 %).

1.5. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov

Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry je predpokladom vyššej kvality vzdelávania a vyššej miery vzdelanosti obyvateľstva na danom území. Vzdelanejšie obyvateľstvo významnejšie prispieva k ekonomickému rastu a k rastu životnej úrovne. Vzdelanostnú úroveň a schopnosť uplatnenia na trhu práce je možné ovplyvniť cieľenými rekvalifikačnými programami. Využitím prostriedkov z fondov dôjde k zlepšeniu situácie všetkých nezamestnaných obyvateľov obce.

Európsky sociálny fond (ESF) - je hlavným finančným nástrojom, ktorým Európska únia transformuje svoje strategické ciele v oblasti politiky zamestnanosti do konkrétnych aktivít zameraných na zlepšenie odbornej kvalifikovanosti, ďalej na systémy vzdelávania a následný rast pracovného potenciálu občanov Spoločenstva. Fond je najstarším štrukturálnym fondom EÚ.

Európsky sociálny fond poskytuje Národné projekty v programovom období 2014 – 2020

Pomoc z ESF je nasmerovaná na:

- zaradenie nezamestnaných a znevýhodnených sociálnych skupín do pracovného života;
- boj proti dlhodobej nezamestnanosti;
- uľahčenie integrácie mladých ľudí do pracovného procesu;
- adaptáciu pracujúcich na procesy modernizácie v priemysle;
- vyrovnanie príležitostí pre ženy a mužov;
- integráciu postihnutých osôb do pracovného života.

ESF prispieva k prioritám Spoločenstva, pokiaľ ide o posilňovanie hospodárskej a sociálnej súdržnosti prostredníctvom zlepšovania možnosti zamestnania sa a pracovných príležitostí, o podporu vysokej úrovne zamestnanosti a zvyšovanie počtu a kvality pracovných miest. Robí tak prostredníctvom podpory politik členských štátov, ktoré sú zamerané na dosiahnutie plnej zamestnanosti a kvality a produktivity práce, na podporu sociálnej inklúzie vrátane prístupu znevýhodnených osôb k zamestnaniu a na zníženie národných, regionálnych a miestnych rozdielov v zamestnanosti.

Pri plnení uvedených úloh ESF podporuje priority Spoločenstva, pokiaľ ide o potrebu posilnenia sociálnej súdržnosti, zvyšovania produktivity a konkurencieschopnosti a podporovania hospodárskeho rastu a trvalo udržateľného rozvoja. ESF pritom zohľadní príslušné priority a ciele Spoločenstva v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, zvyšovania účasti ekonomicky neaktívnych osôb na trhu práce, boja proti sociálnemu vylúčeniu, najmä vylúčeniu znevýhodnených skupín, akými sú osoby so zdravotným postihnutím, a podpory rovnosti medzi ženami a mužmi a nediskriminácie.

Päť oblastí politik ESF:

- rozvoj a presadzovanie aktívnej politiky trhu práce,
- podpora rovnakých príležitostí pre všetkých v prístupe na trh práce, s osobitným dôrazom na tých, ktorým hrozí vylúčenie zo spoločnosti,
- presadzovanie a zlepšovanie odbornej prípravy, vzdelávania a poradenstva ako súčasť politiky celoživotného vzdelávania,
- podpora kvalifikovanej, vzdelanej a prispôsobivej pracovnej sily, inovácie a flexibilnej organizácie práce, rozvoj podnikavosti a podmienok umožňujúcich vytváranie pracovných miest a podpora znalostí a rozvoj ľudského potenciálu vo výskume, vede a technike;
- osobitné opatrenia na zlepšenie prístupu žien na trh práce a ich účasti na ňom, vrátane ich rozvoja ich pracovnej kariéry, prístupu k novým pracovným príležitostiam a zakladania podnikov a na zníženie vertikálnej a horizontálnej segregácie na základe pohlavia na trhu práce.

ESF predstavuje spôsob vytvárania väčšieho množstva a lepších pracovných miest. Európsky sociálny fond (ESF) je jedným zo štrukturálnych fondov EÚ založený s cieľom znižovať rozdiely v oblasti prosperity a životnej úrovne v medzi členskými štátmi a regiónmi EÚ a tak podporovať hospodársku a sociálnu súdržnosť.

Cieľom ESF je podpora zamestnanosti v EÚ. Napomáha pripravenosti zamestnancom a firmám v rámci členských štátov EÚ čeliť novým, globálnym výzvam.

- Financovanie je rozdeľované medzi členské štáty a regióny, a to hlavne medzi tie, ktorých hospodársky vývoj postupuje pomalšie.
- Je kľúčovým prvkom stratégie EÚ týkajúcej sa rastu a zamestnanosti pri zameranej na skvalitnenie života občanov EÚ poskytnutím lepších kvalifikácií a lepších vyhliadok na zamestnanie.

Národný projekt Terénna sociálna práca v obciach

Fond sociálneho rozvoja (FSR) začal s realizáciou národného projektu Terénna sociálna práca v obciach (NP TSP), podporeného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Cieľom národného projektu TSP je zabezpečiť efektívny spôsob podpory výkonu TSP v obciach, ktorým sa obce odbremení od doterajšieho spôsobu administrácie dopytovo orientovaných projektov a ktorý podnieti ďalší rozvoj a skvalitnenie výkonu terénnej sociálnej práce.

Na základe podkladov:

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb – MPSVR SR
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020
- Revidovaný národný akčný plán
- Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb
- Stratégia rozvoja sociálnych služieb Košického samosprávneho kraja a PHSR KSK na roky 2016 – 2022
- Komunitný plán sociálnych služieb mesta Michalovce na roky 2018 – 2022
- Komunitný plán sociálnych služieb obce Kaluža 2019 - 2023

Boli navrhnuté plány a zámery na rozvoj sociálnych služieb pre potreby obyvateľov obce Kaluža.

Zaujímavé linky:

Národné podnikateľské centrum

Pre budúcich podnikateľov - SBA

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Európsky sociálny fond

Sociálna poisťovňa

Národná linka pre ženy zažívajúce násilie 0800 212 212

Bezplatná telefonická linka pre nahlásenie zneužívania sociálneho systému a zanedbávania starostlivosti o deti 0800 191 222.

1.6. Zdravotné a sociálne služby

V riešenom území sa nenachádza zdravotnícke zariadenie, služba praktického lekára je poskytovaná v obci Vinné a Klokočov. Počas letnej turistickej sezóny, nie sú poskytované služby pre rekreantov a návštevníkov zdravotnými hliadkami. Obyvatelia využívajú odborné zdravotnícke zariadenia v okresnom meste Michalovce. Budovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry pomáha rozvoj

a poskytovanie sociálnej starostlivosti, služieb na kvalitatívne vyššiu úroveň. Zároveň prispieva ku skvalitneniu života občanov závislých na zariadeniach sociálnej starostlivosti, čím sa vytvára základ pre zlepšenie zdravia a kvality života obyvateľstva.

1.7. Stavebníctvo a bytová výstavba

Urbanistická kompozícia je proces, v ktorom sú všetky hmotné i nehmotné zložky sídelného útvaru, súčasne s riešením funkčno-prevádzkových a organizačných predpokladov, integrované v jednotiacom estetickom poriadku. Najvýznamnejšiu úlohu hrá pri tom estetický aspekt, ktorý nemožno nahradzovať racionálnym riešením funkčných, prevádzkových, komunikačných a iných vzťahov.

Sídelný útvar treba chápať ako hmotný a priestorový celok, ktorého jednotlivé časti majú byť organický navzájom previazané. Všetky hmotné i nehmotné zložky sídelného útvaru, súčasne s riešením funkčno-prevádzkových a organizačných predpokladov, majú byť harmonicky zjednotené v jednotiacom estetickom poriadku. Ide o estetickú usporiadanosť foriem a súčasné vylúčenie nesúvislých rušivých momentov.

Prestavbu a výstavbu v okolí jadra riešiť tak, aby sa nenarušila kultúrna a urbanistická kvalita a jeho pôdorys. Jadro si v rámci riešenia vyžaduje pozornosť k urbanistickým hodnotám.

Existujúci systém treba zachovať dodržanie kompozície sídla a charakteru zástavby v blokoch jednotlivých objektov zástavby.

Je nevyhnutné zachovávať panorámu sídla a zakomponovať ho do vidieckeho prostredia. Okrem toho bude potrebné:

- dodržať priestorové usporiadanie sídla, ktoré vychádza z rozloženia hmôt v pôdoryse, z výškového usporiadania a spojenia s celým okolím,
- do jadra situovať funkčne aktivity nevyvolávajúce nároky na veľkoplošné sanácie, ktoré možno situovať v existujúcich plošných a priestorových podmienkach s cieľom morálnej a fyzickej rekonštrukcie jadra,
- nerealizovať tu zariadenia, ktorých plošné a objemové nároky presahujú mierku a štruktúru zástavby jadra,
- novú zástavbu prispôbiť výškovej hladine okolitých objektov ako aj mierku a tvarosloviu okolitej zástavby,
- riešiť prieluky, ktoré je možné využiť na výstavbu,
- zmodernizovať znehodnotený a nevyužívaný bytový fond,
- v súvislosti s týmto riešením navrhujeme postupovať s konkrétnym stavebno-technickým zameraním a vyhodnotením jestvujúcich funkcií objektov a na tomto podklade navrhnúť možný spôsob prestavby a dostavby,
- lokalizáciu prevažnej časti občianskej vybavenosti umiestňovať na hlavnej kompozičnej osi, a to v pôvodnej trase, aby sa posilnil jej kultúrno-spoločenský charakter,

- zachovať štýl vinohradníckej oblasti,
- na hlavnú kompozičnú os umiestňovať zariadenia obchodu a služieb tak, aby bola atraktívna aj pre pasantov.

V rámci urbanisticko-výtvarných pomerov je potrebné rešpektovať štruktúru pôvodne zastavaných častí sídla a hlavne v ich centrálnych polohách im ponechať výraz pôvodnej zástavby, prípadne nenásilnou dostavbou a modernizáciou starších objektov docieľiť kvalitu, ktorá by s ňou korešpondovala.

Pri novej výstavbe a modernizácii treba rešpektovať v týchto lokalitách architektonický tvar domu typický pre toto prostredie. Vzhľadom na súčasnú hladinu a charakter zástavby navrhujeme podmienky realizácie novej zástavby:

- v architektúre sa musí rešpektovať hmotné usporiadanie, kompozícia a mierka s okolitou súčasnou zástavbou,
- objekty pre novú individuálnu bytovú výstavbu budú 1 - 2 podlažné so šikmou strechou a podkrovím, ktorých horizont by nemal prevyšovať súčasnú hladinu striech okolitej zástavby.

V najbližšom návrhovom období bude potrebné zamerať sa na riešenie týchto problémov:

- modernizácia budov vo vlastníctve obce,
- vybudovanie nájomných obecných bytov,
- zvýšiť rozsah modernizácie, opráv a údržby jestvujúceho bytového fondu,
- využívať rôzne netradičné formy získavania bytov, ako prístavby, nadstavby, podkrovné byty a pod.,
- vytypovať vhodné lokality pre novú bytovú výstavbu, v súlade s Územným plánom obce,
- zabezpečiť širšiu škálu druhov a foriem bývania vzhľadom na diferenciáciu potrieb a možnosti rôznych sociálnych skupín obyvateľstva.

Modernizácia bytového fondu, ako i nová výstavba podporia tendencie smerujúce k stabilizácii súčasnej štruktúry. Riešená zóna sa v ňom prezentuje rekreačným charakterom s nosnou funkciou obytnou.

V zásadách urbanistickej koncepcie sa hovorí:

1. sídlo považovať za súčasť štruktúry HSA Michalovce s bezprostrednou nadväznosťou na rekreačný ráz krajinného územného celku Zemplínskej šíravy a miestnej rekreačnej oblasti obce Kaluža,
2. vybudovanie nájomných obecných bytov,
3. pri ďalšom rozvoji považovať za hlavné kritéria rekreačnú a obytnú funkciu, nové objekty realizovať formou sústredených IBV v súlade s urbanistickým návrhom,
4. občiansku vybavenosť doplniť o zariadenia podľa návrhu,

5. rekreačné zariadenia v sídle umiestňovať a povoľovať reprofiliáciu obytných objektov pre individuálnu rekreačnú a chalupársku, umožniť ju aj formou ubytovania v súkromí,
6. rozvoj poľnohospodárskej výroby zameraná na vinohradníctvo,
7. rozvoj cestovného ruchu a vidieckeho turizmu,
8. podpora a rozvoj malého a stredného podnikania.

OBČIANSKA A TECHNICKÁ VYBAVENOSŤ

- Predajňa potravinárskeho tovaru
- Pohostinské odbytové stredisko
- Predajňa pohonných látok
- Zariadenie pre údržbu a opravu motorových vozidiel
- Hotel (motel, hotel)
- Penzión
- Chatová osada
- Kemping
- Ostatné hromadné ubytovacie zariadenia
- Kúpalisko umelé
- Futbalové ihrisko
- Knižnica
- Káblová televízia
- Verejný vodovod
- Verejná kanalizácia
- Kanalizačná sieť pripojená na ČOV
- Rozvodná sieť plynu
- Materská škola
- Termal park
- Občianske združenie Bocian

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Mestská a obecná štatistika

Správa:

- Obecný úrad,

Špecifická a technická vybavenosť:

- Chrám, Dom smútku, cintorín.

1.8. Vývoj počtu a štruktúra podnikateľských subjektov

Komerčnú vybavenosť reprezentujú zariadenia, ktorých kapacitný rozsah a druhovú štruktúru reguluje trh na základe dopytu a ponuky. Do komerčnej vybavenosti patrí sféra obchodu verejného stravovania, ubytovania a služieb. V tejto oblasti občianskej vybavenosti sa ako prvá začala transformácia ekonomiky

na trhové hospodárstvo. Cieľom procesu bolo podporiť rozvoj malého a stredného podnikania a vytvoriť predpoklady pre rozvoj pestrej ponuky v oblasti služieb a tým vytvoriť nové pracovné príležitosti.

<https://www.vsetkyfirmy.sk/obec/kaluza/kaluza.html>

Zamestnanosť

Hospodársky rast Slovenska meraný tempom rastu HDP prevyšuje priemer krajín EÚ. Napriek nižšej konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky predsa len postupne dochádza k pozitívnym zmenám, a tak sa približujeme k štruktúre ekonomík vyspelých krajín Európy. Klesá podiel poľnohospodárstva, stabilizuje sa podiel stavebníctva a priemyslu a stúpa podiel služieb na tvorbe HDP.

Mládež v pohybe je komplexným balíkom politických iniciatív v oblasti **vzdelávania a zamestnanosti** mladých ľudí v Európe. Táto iniciatíva, ktorá bola odštartovaná v roku 2010, je súčasťou stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu.

Ciele - Cieľom iniciatívy Mládež v pohybe je zlepšiť vzdelávanie a zamestnateľnosť mladých ľudí a zvýšiť mieru ich zamestnanosti (v súlade so všeobecnejším cieľom na úrovni EÚ, podľa ktorého by miera zamestnanosti pre populáciu v produktívnom veku (20 – 64 rokov) mala dosiahnuť 75 %) prostredníctvom:

- prispôsobenia vzdelávania a odbornej prípravy potrebám mladých ľudí;
- propagácie účasti na štipendijných programoch EÚ v zahraničí;
- podpory vnútroštátnych opatrení zameraných na zjednodušenie prechodu zo školy do zamestnania.

Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta

Podľa Komisie táto iniciatíva pomôže EÚ dosiahnuť jej cieľ týkajúci sa zamestnanosti do roku 2020: **75 % mieru zamestnanosti mužov a žien vo veku 20 – 64 rokov**. Táto iniciatíva, ktorá začala v roku 2010, je súčasťou stratégie Európa 2020 zameranej na podporu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu v najbližších 10 a viac rokoch. Program takisto prispieva k plneniu ďalších cieľov EÚ do roku 2020, napríklad znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 10 %, zvýšiť počet mladých ľudí s vysokoškolským alebo ekvivalentným vzdelaním na aspoň 40 % či znížiť počet osôb, ktorým hrozí chudoba a sociálne vylúčenie aspoň o 20 miliónov.

1.9. Analýza poľnohospodárstva a rozvoj vidieka

Pôda je jednou z najdôležitejších zložiek prírody a krajiny, je základom poľnohospodárskej a lesnej produkcie. Je odrazom fyzickogeografických pomerov

územia a podlieha neustálym vývojovým zmenám, ktoré sú vyvolané rozličnými vnútornými a vonkajšími činiteľmi. Pôda plní významnú enviromentálnu funkciu ako zložka krajiny z regulačným detoxikačným a hycienickým čistiacim významom, čím ochraňuje iné zložky životného prostredia.

Z celkovej výmery 2 441 tis. ha je na území Slovenska 56 % pôd s dobrou kvalitou, s horšou kvalitou je 36 % a 8 % pôd je nevhodných pre poľnohospodárske využitie. Pôdotvornými procesmi vznikli na území prevažne hnedé pôdy – hnedá pôda podzolovaná, hnedá pôda kyslá, hnedá pôda kyslá oglejená. V alúviách vodných tokov sa vyskytujú nivné pôdy – nivná pôda oglejná, a ilimerizovaná pôda oglejovaná. Jedná sa o pôdy hlinité a piesočnatohlinité, miestami bez skeletu a slabo skeletnaté.

Ochrana biologickej diverzie a obnoviteľných zdrojov má kľúčové miesto v slovenskej enviromentálnej politike. Slovensko je zmluvnou stranou Dohovoru o biologickej diverzite od roku 1994. Ochranu ekosystémov, voľne žijúcich druhov živočíchov a voľne rastúcich druhov rastlín a genetickej diverzie upravuje zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Zákon definuje kategórie chránených území (CHÚ) pre zabezpečenie ochrany biotopov a druhov národného a európskeho významu.

Erózia pôdy

Najzávažnejším problémom degenerácie poľnohospodárskej pôdy v SR je pôdna erózia. Potencionálne ohrozená poľnohospodárska pôda procesmi vodnej erózie predstavuje 43,3 %. Potenciál veternej erózie pôdy v SR je relatívne nízky, extrémne ohrozených je iba 1,3 %, vysoká intenzita erózie prebieha na 1,9 %, strednou intenzitou je ohrozovaných 3,0 % výmery.

Pôdy flyšového pásma sú náchylné na vodnú eróziu. Ohrozenie pôd vodnou eróziou sa zvyšuje pozemkovými úpravami, najmä pri zväčšovaní výmeru honov. Tým na niektorých miestach dochádza k odstráneniu pôdoochranej krajinytvornej a ekologickej dôležitej zelene. Výmoľová erózia poškodzuje nespevnené a nedostatočne udržiavané poľné cesty, ktorých pôdu vymýva až po podložie. Erózia veľmi rýchlo znehodnocuje i pozemky na miestach zosúva pôdy, na ktoré je flyšové územie bohaté, náchylnosť pôd na eróziu je mierne až stredne mierna. Vplyvom poveternostných podmienok dochádza k abrázii brehov Zemplínskej šíravy.

Hydrologické a hydrogeologické pomery

Súčasný hydrologický režim sa výrazne odlišuje od pôvodného režimu. Výsledky analýz jasne poukazujú na výrazne zmenené podmienky vodohospodárskeho potenciálu riešeného územia, čím sa znížila aj jeho hydromorfnosť a vododržnosť.

Celková dĺžka vodných tokov v Slovenskej republike dosahuje 49 774,8 km. Upravené brehy vodných tokov dosahujú dĺžku 7 898 km. V dĺžke 2 769 km majú vybudované ochranné hrádze pred povodňami, ktorými sa vo výmere 3 984 km² zabezpečuje plocha pred storočnými vodami.

Pramenný potenciál vody v Slovenskej republike je cca 400 m³/sec, no územím preteká cca 3 300 m³/sec. Vodný fond prameniáci na území Slovenska má tiež široký rozptyl od vysokohorského, cez stredohorské, až po nížinné. Vzhľadom na klimatické zmeny sa čoraz častejšie vyskytujú povodňové prietoky ohrozujúce stavby, hodnota a životy obyvateľstva. Zdroje podzemných vôd sú rozložené nerovnomerne v závislosti od geologických pomerov. Prírodné zásoby podzemných vôd predstavujú v SR 146,7 m³/s, z ktorých je 51,7 % využiteľných. Vplyvom rozkolísaných zrážkových pomerov dochádza k redukcii zásob podzemných vôd. V zmysle zákona o vodách č. 364/2004 Z. z. sú definované štyri chránené územia:

- a) Chránené vodohospodárske oblasti,
- b) Ochranné pásma vodárenských zdrojov,
- c) Citlivé oblasti,
- d) Zraniteľné oblasti.

Z hydrologického hľadiska územím obce preteká Kalužský potok, ktorý je prítokom vodnej nádrže Zemplínska šírava. Hydrológia vodného toku riešeného územia obce je ovplyvňovaná procesmi priľahlých masívov Podvihorlatskej pahorkatiny a samotnej Zemplínskej šíravy. Obcou preteká Kalužský potok, ktorý je potrebné udržiavať a zabezpečiť protipovodňové opatrenia.

Poľnohospodárstvo

Transformácia a reštrukturalizácia poľnohospodárstva spojená s prudkým znižovaním počtu pracovníkov v posledných rokoch s dosahom hlavne na nízko kvalifikovanú pracovnú silu má výraznú segmentáciu pracovných trhov s prehĺbovaním nerovností na trhu práce. Predpokladá sa aj ďalší pokles stálych pracovných miest v poľnohospodárstve na úkor krátkodobých sezónnych pracovných úväzkov. V obci sa obyvateľstvo venuje vinárstvu, pestovateľstvu i ovocinárstvu, na ploche 136 ha poľnohospodárskej pôdy.

1.9.1. Lesné hospodárstvo

Kataster celej obce má rozlohu 993 ha, z toho je 522 ha lesa. V katastrálnom území sa nachádzajú lesné porasty vo vlastníctve Vojenské lesy a majetok, Slovenský vodohospodársky podnik, Urbárske lesy, Lesné spoločenstvá nad obcou sú zahrnuté do Chránenej vodohospodárskej oblasti Vihorlat. Severné svahy kopca sú súvisle zalesnené. Prechod medzi nimi tvoria početné druhy krovín, ako drieň, ruža galská, ruža bedrovníková, javor tatársky, drač obyčajný, brest hrabolitý.

Stromový a krovinatý porast poskytuje dobré podmienky rozmanitému vtáctvu. V uvedenej lokalite rastie mnoho druhov vzácnych teplomilných a suchomilných rastlín, ako spoločenstvá kostravy dalmáckej, nátržníka piesočného, ale i ponikleca veľkokvetého a ďalšie.

Okolité lesy predstavujú vzácnosti, na ktorých sa stretáva panonská a karpatská flóra a slúžia okrem zachovania genofondu aj kultúrno-výchovným cieľom. Základnou zložkou stromového poschodia sú dubovo- hrabové porasty v podrade sa vyskytuje lieska obyčajná, vtáčí zob, hloh, hrab obyčajný a iné. Miestami vytvára aj čisté hrabiny. Lesný komplex je charakteristický masovým výskytom chránenej a ohrozenej bledule jarnej. Z pôvodných súvislých drevinných porastov a krovinných formácií zasahujúcich pôvodne celé riešené územie, zachovala sa dnes okrem tejto súvislej lesnej vegetácie aj rozptýlená i skupinová stromová a krovinná zeleň. Ide prevažne o druhovú skladbu v zastúpení buk, dub, hrab, miestami javor, borovica, v brehových porastoch potokov najmä jelša, vrbý a miestami lieska. Plnia najmä pôdochrannú funkciu. Prechod medzi lesom a PPF nie je všade jednoznačný a presne ohraničený. Terasy, kde pastviny neboli dlhšiu dobu ošetrované, začínajú postupne zarastať drevinami a krovinami. Prechod medzi ostatnými zložkami krajiny a lesom je pozvoľný.

1.9.2. Rozvoj vidieka

Obec možno charakterizovať ako polyfunkčné sídlo s kumuláciou nasledovných funkcií:

- obytná,
- rekreačná,
- prírodno-ochranná,
- vinohradnícka, poľnohospodárska.

Polohou obce je väzba na Zemplínsku šíravu a na CHKO Vihorlat, predurčuje sídlo k rozvoju širokého spektra aktivít v oblasti turizmu, rekreácie, služieb, malého a stredného podnikania.

V obci prevláda vidiecke osídlenie. Vidiecke prostredie patrí medzi územie, ktoré si vyžaduje osobitnú ochranu a starostlivosť. Obyvateľstvo, ktoré žije na tomto území predstavuje podstatný potenciál duchovného a hmotného bohatstva spoločnosti. Obec je prevažne monoštruktúralne orientovaná. Tradičné remeslá sú na ústupe, služby nie sú dostatočne rozvinuté.

Rozvoju obce je potrebné venovať pozornosť vzhľadom k jej polohe a osídleniu. Obec má veľmi dobré, nie plne využité možnosti pre celkový rozvoj. Jej veľkou šancou je rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky, agroturistiky, vinárstva, ovocinárstva, malého a stredného podnikania založené na miestnych špecifikách, kultúrnom a prírodnom dedičstve. Ich realizáciou sa podmieni možnosť využitia miestnej pracovnej sily. Zvýšenú starostlivosť je potrebné venovať ochrane životného prostredia, pre zachovanie krás obce, príťažlivosti pre rekreáciu a turistov. Pozornosť je potrebné venovať zabráneniu vzniku čiernych skládok, v ochrane životného prostredia, vplyvu znečistenia prejazdom áut.

Národná politika v rozvoji vidieka

Globálnym cieľom národnej Koncepcie rozvoja vidieka SR je udržateľný rozvoj vidieckych oblastí.

Kľúčové národné priority sú:

1. Rozvoj ekonomických aktivít vhodných pre vidiek.
2. Ochrana životného prostredia a kultúrneho fondu.
3. Zvýšenie kvality života vidieckeho obyvateľstva.

Implementačná stratégia

Pre implementačnú stratégiu v oblasti rozvoja vidieka je definovaných 8 strategicky dôležitých oblastí:

- Zabezpečenie pokračovania poľnohospodárstva v znevýhodnených oblastiach a zlepšenie príjmovej situácie poľnohospodárov hlavne v menej priaznivých oblastiach a tým pôsobiť proti ich odchodu z týchto oblastí.
- Udržanie prírodného potenciálu krajiny a ochrana biodiverzity realizáciou stanovených poľnohospodárskych postupov.
- Rozvoj konkurencieschopnosti a environmentálne šetrnej poľnohospodárskej výroby.
- Zvýšenie úrovne kvality spracovania, pridanej hodnoty, marketingu a rozvoja produktov poľnohospodárskej výroby.
- Diverzifikácia činností a vytváranie podmienok pre stabilizáciu osídlenia vidieckeho priestoru a uchovanie kultúrneho dedičstva.
- Stabilizáciu vlastných štruktúr v poľnohospodárstve a rozvoj trhu s pôdou.
- Zvýšenie kapacity cez odborné vzdelávanie na vidieku.

Rozvojové potreby vidieka

Oblasť ekonomiky vidieka:

- Vyššie úrovne investícií do modernizácie budov vo vidieckom prostredí.
- Nové investície do pridanej hodnoty rekreácie.
- Propagácia a podpora výroby nových typových regionálnych výrobkov.
- Nové investície do zlepšenia systémov, ktoré znížia vplyv na životné prostredie.
- Propagácia a podpora vytvárania spoločných odbytových organizácií.
- Propagácia a podpora vytvárania a fungovania v oblasti rozvoja rekreácie.
- Zabezpečenie programov vzdelávania za účelom odstránenia deficitov v odborných, profesionálnych a manažérskych schopnostiach v službách.
- Propagácia a podpora rozvoja malých a stredných podnikov vo vidieckych sídlach.
- Propagácia a podpora v oblasti vinohradníctva a ovocinárstva.
- Propagácia a podpora rozvoja finančných systémov pre splnenie špecifických požiadaviek poľnohospodárstva, potravinárstva a nových foriem vidieckych podnikov.
- Vyššie úrovne investícií do výskumu a vývoja nových služieb, tovarov a trhov.

Oblasť vidieckeho prostredia:

- Zachovanie činností vo vidieckych znevýhodnených oblastiach.
- Podpora činností chrániacich životné prostredie a udržanie enviromentálnych hodnôt krajiny.
- Vyššia podpora ochrane životného prostredia.
- Udržanie a ochrana biodiverzity a uchovania kultúrneho dedičstva.
- Udržanie stavu vinogradov a opätovný rozmach pestovania révy a ovocia.
- Vyššia podpora starostlivosti a rozvoj v rekreačnom území.
- Nové investície do prevencie lesných požiarov a iných foriem neúmyselných škôd.
- Podpora lesníckych činností chrániacich životné prostredie a udržanie enviromentálnych hodnôt krajiny.
- Nové investície do rozvoja programov na ochranu pred záplavami.

Oblasť vidieckej komunity

- Propagácia a podpora rozvoja podnikov využívajúcich remeselné zručnosti na vidieku v spojení s historickým dedičstvom.
- Propagácia a podpora rozvoja spoločností zameraných na cestovný ruch.
- Propagácia a podpora vytvárania a rozvíjania schopnosti miestnych spoločenstiev a spoločenských organizácií prinášať „zdola nahor“ prístup do plánovania a realizácie rozvojových projektov na vidieku.
- Nové investície do zabezpečovania vzdelávania, ktoré poskytne obyvateľom vidieka, predovšetkým nižšieho veku, žiadané zručnosti.
- Vytváranie podmienok pre tvorbu pracovných príležitostí.
- Diverzifikácia vidieckej ekonomiky a znižovanie jej závislosti na prvovýrobe vo vinohradníctve a ovocinárstve.
- Vyššie úrovne investícií do zlepšenia verejných služieb vo vidieckej samospráve.
- Vyššie úrovne investícií do tvorby a obnovy technických služieb a občianskej vybavenosti vo vidieckej samospráve.
- Nové investície do infraštruktúry, ktorá je potrebná pre podporu vidieckej turistiky a rekreácie.
- Nové investície do rekonštrukcie a modernizácie budov.
- Vyššie úrovne investícií do rozvoja efektívnych komunikačných a dopravných spojení medzi obcou a národnými/medzinárodnými trhmi.
- Vyššie úrovne investícií do zlepšenie infraštruktúry a služieb na vidieku.
- Zlepšenie prístupu k informáciám a k novým a inovačným technológiám prostredníctvom podpory vzdelávacích a informačných služieb.

Zoznam potrieb rozvoja bol zoskupený do následných strategicky dôležitých oblastí:

1. Aktivity, ktoré zlepšia konkurencieschopnosť rozvoja cestovného ruchu.
2. Aktivity, ktoré pomôžu zachovať a zlepšiť životné prostredie obce.
3. Aktivity, ktoré budú smerovať k rozvoju vidieckej oblasti.

Globálny cieľ:

Zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva a zlepšiť životné prostredie zavádzaním vhodných poľnohospodárskych a lesníckych postupov a kvalitu života na vidieku s dôrazom na trvalo udržateľný rozvoj.

Dôraz je kladený na:

- Zlepšenie konkurencieschopnosti agropotravinárskeho a lesného sektora prostredníctvom zvyšovania efektívnosti a kvality výroby so zachovaním princípov udržateľného rozvoja a princípov ekologizácie hospodárenia na vidieku.
- Zlepšenie stavu životného prostredia a krajiny zavedením vhodných postupov.
- Skvalitnenie života vo vidieckych oblastiach a diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva v rámci vytvárania nových pracovných príležitostí, vzdelávania, obnovy a rozvoja obce, čo prispeje k zníženiu regionálnych rozdielov vidieka na Slovensku.

PRÍSTUP LEADER

Slovenský vidiek trpí poddimenzovaním, nedostatkom miestnych zdrojov i odborného potenciálu. Sektorový prístup a nezohľadňovanie regionálnej diferenciacie pri poskytovaní podpory bude viesť ešte k väčšiemu sociálnemu a ekonomickému úpadku vidieka. Zmenu môže priniesť len zmena prístupu k rozvoju vidieka, a to od sektorovej podpory k vertikálnej integrovanej.

V metodike prístupu Leader sa uplatnením princípu „zdola – nahor“ dosahuje cielenosť a efektívnosť podpory, ktorá je potrebná v danej lokalite pre rozvoj územia. Zlučovaním miestnych subjektov do miestnych akčných skupín je zaistené sociálne „stmelovanie“ územia, kde jednotlivé subjekty budú sami „riadiť“ vlastné územie a budú vedení vecou spoločnou.

Integrovaná podpora rozvoja vidieka môže byť účinná len vtedy, ak si subjekty na vidieku čo najskôr uvedomia, že ak chcú, aby sa zmenila ich situácia, musia mobilizovať svoje zdroje a zvoliť partnerský prístup k sociálnemu a ekonomickému oživeniu miestnemu rozvoju.

1.10. Analýza stavu životného prostredia

1.10.1. Vodovodná a kanalizačná sieť, životné prostredie

Vodné hospodárstvo

Obec je zásobovaná pitnou vodou verejným vodovodom, prevádzkovateľom je Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Košice, závod Michalovce. Vybudovaný vodovod je napojený na skupinový vodovod (DN 500) Michalovce

z vodojemu VDJ, z ktorého vedie zásobné potrubie. Bola vykonané čiastočná rekonštrukcia vodovodnej siete a je potrebné ukončiť rekonštrukcia verejného vodovodu.

Kanalizačná sieť

V obci je vybudovaná celoobecná kanalizácia. Odpadové vody sú zvádzané do centrálného odvádzача na ČOV Michalovce. Prevádzkovateľom vodovodnej a kanalizačnej siete je Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Michalovce. Dažďové vody zachytávajú prícestné priekopy a odtekajú terénnymi priehlbínami do rigolov. Priamym recipientom povrchových vôd v riešenom území sú odvádzané miestnym Kalužským potokom.

Životné prostredie

Zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (verzia 9), podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (február 2019).

Navrhovaná zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (ďalej len „OP KŽP“ alebo „operačný program“) predstavuje svojím charakterom zmenu tých prvkov operačného programu, ktoré podliehajú schváleniu Európskou komisiou (ďalej aj „EK“). Jej ťažiskom je **doplnenie novej pod aktivity do prioritnej osi 1 na plnenie cieľa zníženia znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality** (špecifický cieľ 1.4.1), zameranej na **náhradu zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach nízkoemisnými spaľovacími zariadeniami** (t. j. kotlov na pevné palivo kotlami na zemný plyn). Keďže podpora spaľovacích zariadení v domácnostiach, využívajúcich obnoviteľné zdroje energie, je už z OP KŽP umožnená v rámci prioritnej osi 4, zameranej na nízkouhlíkové hospodárstvo, vytvorenie možnosti podporiť v rámci OP KŽP aj náhradu kotlov na pevné palivo v domácnostiach kotlami na zemný plyn predstavuje **doplnenie dôležitého opatrenia, ktoré má potenciál prispieť k splneniu záväzkov (limitných hodnôt) vyplývajúcich zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe**. Doplnenie tejto novej pod aktivity do predmetu podpory OP KŽP má veľký význam aj vzhľadom na to, že v súvislosti s nedodržiavaním limitných hodnôt pre prachové častice je voči SR od roku 2010 vedené konanie zo strany EK (infringement – v štádiu odôvodneného stanoviska), takže je zároveň opatrením smerujúcim k odvráteniu rizika pre SR čeliť ďalšiemu kroku v procese infringementu (konaniu na Súdnom dvore EÚ), ku ktorému by v prípade neprijatia zodpovedajúcich opatrení mohlo dôjsť. Zároveň dochádza z hľadiska charakteru navrhovanej zmeny OP KŽP aj k **presunu zdrojov EÚ z prioritnej osi 2 do prioritnej osi 1** vo výške zodpovedajúcej zdrojom z úspor verejného obstarávania projektov implementovaných v rámci prioritnej osi 2. Súčasťou navrhovanej zmeny OP KŽP je aj **precizovanie textu prioritnej osi 1, v rámci špecifického cieľa 1.3.1, aktivity B**. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania

zelenej infraštruktúry a tiež **rozšírenie okruhu prijímateľov v prioritnej osi 4, špecifickom ciele 4.3.1 zameranom na zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov.**

Zároveň sa v texte OP KŽP vykonávajú formálne zmeny, týkajúce sa najmä aktualizácie legislatívy a údajov vyplývajúcich z tejto aktualizácie, ktoré sú uvedené v kapitole III. bod 2. Údaje o výstupoch.

Predmetný návrh zmeny OP KŽP je vypracovaný v súlade s článkom 30 ods. 1 a čl. 96 odsek 10 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 (ďalej len „všeobecné nariadenie“).

Pôvodné znenie strategického (programového) dokumentu OP KŽP bolo schválené Európskou komisiou jej rozhodnutím zo dňa 28. októbra 2014.

Následne text OP KŽP prešiel viacerými zmenami. Niektoré zmeny sa týkali takých prvkov operačného programu, na ktoré sa podľa článku 96 odseku 11 všeobecného nariadenia nevzťahuje rozhodnutie EK, a teda ich po schválení Monitorovacím výborom pre OP KŽP bolo možné prijať rozhodnutím riadiaceho orgánu pre OP KŽP a zapracovať do znenia OP KŽP. Zároveň však OP KŽP prešiel niekoľkými zmenami, ktoré podliehali schváleniu EK a boli schválené jej rozhodnutím. Naposledy bol takto OP KŽP upravený vykonávacím rozhodnutím Európskej komisie C(2018) 6344 final zo dňa 25. septembra 2018, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie C(2014) 8047, ktorým sa schvaľujú určité prvky OP KŽP na podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Kohézneho fondu v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti na Slovensku. Ostatná zmena OP KŽP - verzia 8 bola schválená rozhodnutím riadiaceho orgánu pre OP KŽP zo dňa 29. novembra 2018.

Hlavné ciele

Hlavným cieľom predmetnej zmeny OP KŽP je predovšetkým reflektovať na pretrvávajúce dlhodobé problémy s kvalitou ovzdušia, najmä na prekročovanie limitných hodnôt pre prachové častice PM (PM10 a PM2,5) na Slovensku, na ktorom sa vo vykurovacom období v značnej miere podieľajú domácnosti vykurované kotlami na pevné palivo, a preto je ich potrebné nahradiť novými kotlami spaľujúcimi nízkoemisné palivo (zemný plyn). Z tohto dôvodu sa do prioritnej osi 1 (ďalej aj „PO 1“), *špecifického cieľa* (ďalej aj „ŠC“) *1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality* navrhuje doplniť nová pod aktivita zameraná na náhradu zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach nízkoemisnými spaľovacími zariadeniami. Vzhľadom na infringement vedený od roku 2010 voči SR v súvislosti s nedodržiavaním limitných hodnôt pre prachové častice, ktorý v prípade nedostatočného riešenia situácie prináša v roku 2019 pre SR riziko súdneho konania, **cieľom navrhovanej zmeny OP KŽP je umožniť už v blízkej dobe podporu a implementáciu opatrení prispievajúcich k plneniu záväzkov vyplývajúcich zo smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe.**

Doplnením novej pod aktivity do PO 1, ŠC 1.4.1 nedochádza k zmene obsahového zamerania tohto špecifického cieľa, ale naopak, aktivity a pod aktivity smerujúce k jeho naplneniu získavajú komplexnejší charakter.

Ďalším cieľom predmetnej zmeny OP KŽP je využitie zdrojov prioritnej osi 2 (ďalej aj „PO 2“) pochádzajúcich z úspor z verejného obstarávania (na základe výsledkov verejného obstarávania schválených projektov v PO 2, zameraných na realizáciu preventívnych protipovodňových opatrení na vodných tokoch) ich presunom do PO 1 na posilnenie podpory dvoch oblastí, ktoré sú súčasťou PO 1. Prvou oblasťou je čistenie odpadových vôd, ako aj monitorovanie vôd v aglomeráciách, ktoré sa nachádzajú v chránených vodohospodárskych oblastiach s veľkokapacitnými zdrojmi podzemných vôd a nebol v nich identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový. Potreba navýšenia finančných prostriedkov súčasne vyplynula aj zo zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinného do 1. 1. 2019. Druhou oblasťou je sanácia environmentálnych záťaží (ďalej aj „EZ“), ktorej potreba finančného posilnenia vychádza z toho, že ešte v roku 2019 je plánované predloženie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na sanáciu nových rizikových lokalít EZ, v ktorých prípade povinnosť sanácie prechádza na štát (príslušné ministerstvo), avšak v súčasnosti vyčlenená alokácia na danú oblasť podpory nepostačuje na schválenie projektov, umožňujúcich pokryť náklady na sanáciu týchto nových EZ.

V neposlednom rade má navrhovaná zmena OP KŽP za cieľ prispieť k plneniu záväzkov obnovy verejných budov, ktoré SR vyplývajú zo smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti, a to rozvojom garantovaných energetických služieb a implementácie finančných nástrojov. To je možné dosiahnuť len rozšírením oprávnených prijímateľov v rámci prioritnej osi 4 (ďalej aj „PO 4“), špecifického cieľa 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov, aj na subjekty súkromného sektora.

Vzťah k iným strategickým dokumentom

Základným dokumentom, ku ktorému sa vzťahujú navrhované zmeny, je OP KŽP, ktorého pôvodné znenie bolo schválené vykonávacím rozhodnutím Komisie (EK) C(2014) 8047 final z 28. 10. 2014, ktorým sa schvaľujú určité prvky programu na podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) a Kohézneho fondu v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti na Slovensku. Následne bolo EK vydané vykonávacie rozhodnutie Komisie C(2015) 4091 final z 11. 6. 2015, ktorým sa opravuje vykonávacie rozhodnutie C(2014) 8047, ktorým sa schvaľujú určité prvky OP KŽP na podporu z EFRR a Kohézneho fondu v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti na Slovensku. Ostatný krát bol OP KŽP upravený vykonávacím rozhodnutím Európskej komisie C(2018) 6344 final, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie C(2014) 8047, ktorým sa schvaľujú určité prvky operačného programu „Kvalita životného prostredia“ na podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Kohézneho fondu v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti na Slovensku. Toto rozhodnutie nadobudlo účinnosť dňa 25. septembra 2018.

V súčasnosti platné znenie OP KŽP - verzia 8 je výsledkom jeho ostatnej zmeny, schválenej Monitorovacím výborom pre OP KŽP, uznesením č. 17 zo dňa

20. novembra 2018 a následne rozhodnutím riadiaceho orgánu pre OP KŽP zo dňa 29. novembra 2018.

Jednotlivé verzie OP KŽP, ako v znení zmien schválených rozhodnutiami EK, tak aj v znení zmien prvkov operačného programu nepodliehajúcich rozhodnutiu EK a schválených rozhodnutiami riadiaceho orgánu pre OP KŽP, sú dostupné na internetovom odkaze:

<http://www.op-kzp.sk/dokumenty/dokumenty/programove-dokumenty/>.

Zároveň predmetný návrh zmeny OP KŽP vychádza najmä z týchto strategických dokumentov:

Stratégia pre redukciiu PM10 – schválená uznesením vlády SR č. 77 z 11. februára 2013 ako rámcový dokument, obsahujúci návrh strategických priorít a opatrení pre redukciiu PM10

Vodný plán Slovenska (aktualizácia 2015) obsahuje plány manažmentu správneho územia povodia Dunaja a povodia Visly. Vodný plán Slovenska bol schválený vládou SR v januári roku 2016 (č. uznesenia: 6/2016). Ide o strategický dokument vodného plánovania pre SR vypracovaný pre obdobie rokov 2016 až 2021, ktorý zahŕňa program opatrení na dosiahnutie environmentálnych cieľov rámcovej smernice o vodách **Rámcový program monitorovania vôd Slovenska na obdobie rokov 2016 - 2021** – schválený Ministerstvom životného prostredia SR dňa 17. februára 2016. Predmetom programu monitorovania je návrh a realizácia monitorovania vôd v SR v sledovanom období.

Štátny program sanácie environmentálnych záťažii (2016 – 2021) schválený uznesením vlády SR č. 7 z 13. januára 2016 ako strategický dokument s celoštátnym dosahom pre systematické odstraňovanie environmentálnych záťažii na Slovensku, ktorý určuje rámcové úlohy a opatrenia na postupné znižovanie negatívnych vplyvov environmentálnych záťažii na zdravie človeka a životné prostredie.

Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky vypracovaný na obdobie rokov 2016 – 2021 a schválený Ministerstvom životného prostredia SR v zmysle zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách **Koncepcia rozvoja garantovaných energetických služieb vo verejnej správe Slovenskej republiky** schválená uznesením vlády SR č. 321 z 11. júla 2018 ako východiskový dokument pre poskytovanie garantovaných energetických služieb na Slovensku.

Legislatívnym východiskom pre vykonanie predmetných zmien OP KŽP sú právne predpisy EÚ a SR:

□ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom

námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 v platnom znení (všeobecné nariadenie);

□ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1300/2013 zo 17. decembra 2013 o Kohéznom fonde, ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1084/2006 v platnom znení;

□ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1301/2013 zo 17. decembra 2013 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a o osobitných ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1080/2006 v platnom znení;

□ Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe;

□ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2284 o znížení národných emisií

určitých látok znečisťujúcich ovzdušie, ktorou sa mení smernica 2003/35/ES a zrušuje smernica 2001/81/ES (Smernica NEC);

□ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva v platnom znení (Rámcová smernica o vode);

□ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti;

□ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy Text s významom pre EHP v platnom znení;

□ Nariadenie Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie v platnom znení;

□ Zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov;

□ Zákon č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o štátnej pomoci);

□ Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov;

□ Zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov;

□ Vyhláška MŽP SR č. 410/2012 Z. z, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší v znení vyhlášky č. 270/2014 Z. z. ,vyhlášky č. 252/2016 Z. z. a vyhlášky č. 315/2017 Z. z.;

□ Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov – novela vodného zákona vo vzťahu k procesným postupom aplikácie článku 4.7 Rámcovej smernice o vode;

□ Zákon č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov;

- Zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov;
- Zákon č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- Zákon č. 49/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony zo 7. februára 2018 – novela zákona o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže, ktorá o. i. upravuje aj problematiku vyvlastnenia alebo núteného obmedzenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a predbežnej držby v prípade, že sanácia environmentálnej záťaže je vo verejnom záujme (využitie tzv. inštitútu vyvlastnenia);
- Zákon č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zdravé životné prostredie je nevyhnutnou podmienkou pre život ľudí na vidieku. Cieľom je za podpory všetkých obcí udržať a naďalej zlepšovať životné prostredie v súlade s Územným systémom ekologickej stability (ÚSES). Prostredníctvom biocentier a biokoridorou je potrebné zachovať prirodzený ráz krajiny a podporovať jej prirodzený vývoj. V súčasnom období sa nedá príliš na tento prirodzený vývoj spoliehať, ústretový vzťah ku krajine a životnému prostrediu by mal stať pre všetkých občanov samozrejmosťou. Dôležitou sa javí odstránenie čiernych skládok v obci.

Blízke chránené územia:

- **Územie svetového prírodného dedičstva UNESCO – Karpatské bukové pralesy,**
- **Územia európskeho významu: Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy – 1. stupeň,**
- **Chránené územia národnej siete chránených území: Chránená krajinná oblasť Vihorlat – 2. stupeň, Národná prírodná rezervácia Jovsianska hrabina – 5. stupeň.**
- **Chránená vodohospodárska oblasť Vihorlat – 2. stupeň.**

Karpatské bukové pralesy sú príkladom nenarušených rovnorodých bukových pralesov temperátnej zóny, obsahujú najkomplexnejšie ukážky ich rozmanitosti v závislosti od podmienok prostredia a ilustrujú unikátnu konkurenčnú stratégiu buka, ktorá v optimálnych prírodných podmienkach spočíva vo vytváraní monodominantných porastov počas celého vývojového cyklu pralesa. Zároveň obsahujú globálne významnú prírodnú genetickú banku buka, ako aj množstvo sprievodných druhov závislých na týchto lesných biotopoch. Sú tiež jedinečným príkladom vývoja suchozemských ekosystémov a spoločenstiev v holocéne po poslednej dobe ľadovej.

Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy je zachovanie a obnova ekosystémov významných pre druhy vtákov, pre ktoré je oblasť vyhlásená v ich

prírodnom areály rozšírenia, ako aj zaistenie podmienok pre zachovanie populácie týchto druhov v priaznivom stave z hľadiska ich ochrany. Stav druhu z hľadiska ochrany je považovaný za priaznivý, keď údaje o populačnej dynamike druhu naznačujú, že sa dlhodobo udržuje ako životaschopný prvok svojho biotopu, prírodný areál druhu sa nezmenšuje a existuje dostatok biotopov na dlhodobé zachovanie jeho populácie. Rozhodujúce pre zachovanie populácie druhov vtákov je preto zachovanie, prípadne zlepšenie ekologického stavu biotopov, na ktoré sú tieto druhy viazané. Výmera chráneného vtáčieho územia je 43 944 ha. CHVÚ Vihorlatské vrchy sa vyhlasuje za účelom zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu: hadiar krátkoprstý (*Circaetus gallicus*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*) a výrik lesný (*Otus scops*), orol krikľavý (*Aquila pomarina*), jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*), výr skalný (*Bubo bubo*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), chriaštel' poľný (*Crex crex*), d'ateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), d'ateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), d'ateľ čierny (*Dryocopus martius*), muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*), muchárik červenohrdlý (*Ficedula parva*), krutihlav hnedý (*Jynx torquilla*), strakoš červenochrbtý (*Lanius collurio*), škovránok stromový (*Lullula arborea*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), žlna sivá (*Picus canus*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), muchár sivý (*Muscicapa striata*), žltouchvost lesný (*Phoenicurus phoenicurus*), pŕhl'aviar čiernohlavý (*Saxicola torquata*) a hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*) a zabezpečenia ich prežitia a rozmnožovania.

Chránená krajinná oblasť Vihorlat.

Územie je za chránené vyhlásené od roku 1973. Vyhláškou MŽP SR číslo 111 uverejnenej v Zb. zák. SR č.53 z 28. mája 1999, bolo územie v nových hraniciach ustanovené za Chránenú krajinnú oblasť Vihorlat aj na časti okresu Michalovce. Do riešeného územia zasahuje Chránená krajinná oblasť Vihorlat v katastri obce, severne od štátnej cesty Jovsa - Poruba pod Vihorlatom s pokračovaním hranice proti toku Myslina a Jovsiansky potok. V tejto časti je vyhlásená Národná prírodná rezervácia Jovsianska hrabina s piatym najvyšším stupňom ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny.

Chránená vodohospodárska oblasť Vihorlat

Územie je významné z viacerých hľadísk: vodohospodárskeho, lesohospodárskeho. Je hlavným zdrojom a regulátorom zásobovania vodou. Druhoradým významom je rozvoj cestovného ruchu z hľadiska potreby oddychu a rekreácie. Zvyšujúca sa návštevnosť CHKO Vihorlat ovplyvňuje aj blízkosť Zemplínskej šíravy, kde sa v čase letnej sezóny zrekreuje každoročne množstvo ľudí. Návštevníci CHKO môžu využívať náučné chodníky na Morské oko, Sninský kameň, Sninské rybníky, najvyšší vrch v chránenom pásme – Nežabec (1 023 m n.m.) V tomto chránenom území platí druhý stupeň ochrany. Vihorlat (1 076 m n. m.) je najvyšší vrch sopečného pohoria Vihorlatské vrchy. Na úbočí vrchu sa rozprestiera CHKO Vihorlat. Na severnej strane kopca sa nachádza Vojenský obvod Valaškovce,

preto na vrchol nevedie žiadna oficiálna turistická značka. Z vrchu sú dobré podmienky pre závesné lietanie.

Faktory pozitívne ovplyvňujúce životné prostredie

Hlavným pozitívom ovplyvňujúcim životné prostredie je masív pohoria Vihorlat a vodná plocha Zemplínskej šíravy, kladný vplyv majú miestne biocentrá. Je tvorené lúčnym spoločenstvom - pasienky sprevádzané roztrúsenou vzrastlou zeleňou s ojedinelým výskytom samostatnej, alebo skupinovej krovitej a stromovej vegetácie. Zo stromového spoločenstva hlavným druhom je dub, hrab s prímiesou jelše, buka. Najvýraznejšia je tu vegetácia skoro na jar, keď na vlhkejších miestach masovo zakvitá bleduľa jarná. Po jej odkvitnutí hromadne nastupuje cesnak medvedí. Sú to dva najhlavnejšie aspektotvorné jarné druhy vlhkejších stanovišť dubových hrabín. Pre južnú časť NPR je význačný hojný výskyt Waldštejnie kuklíkovej, ktorá sa viaže na suchšie a skalnatejšie stanovištia. Prítomnosť aj tohto druhu, ktorý inde rastie prevážne na vápencových podkladoch, dodáva prírodnej rezervácii mimoriadne veľkú botanickú vážnosť. Okrem spomenutých druhov tu rastie ostrica rebienkatá, kosatec trávolistý, prilbica moldavská, svíb drieňový, klokoč peristý, a pod.

Pre udržanie a zvýšenie kvantitatívnej miery ekologickej stability a zabezpečenie rozmanitosti podmienok a foriem života v krajine, ako aj pre zachovanie, vytvorenie a udržanie optimálnej štruktúry v krajine a minimalizovanie negatívnych stretov medzi prvkami prírodného prostredia a antropogénnou činnosťou boli vymedzené genofondovo významné lokality, ktoré v danom širšie posudzovanom priestore predstavujú významné krajinné prvky:

Územný systém ekologickej stability zasahujú tieto prvky ÚSES

- Lokálne biocentrum – severozápadná časť Zemplínska šírava, v okolí výpustného kanála sa nachádza významné lokálne ornitologické biocentrum, ktoré predstavuje významné vtáčie územie.

- Lokálne biokoridory, utvorené miestnymi vodnými tokmi so sprievodnými brehovými porastami.

Fyto-charakteristika: výskyt vzácných rastlinných spoločenstiev lužného, dubovo-hrabového lesa, spoločenstiev mokrých a mezofilných lúk a pasienkov. V lesných porastoch je dôležité hospodáriť podľa predpisov LHP zohľadňujúcim požiadavky štátnej ochrany prírody, požadovaná výsadba pôvodných druhov drevín, zachovať brehové porasty, lúky a pasienky, vylúčiť reguláciu potokov, rozorávanie lúk a pasienkov, odvodnenie územia, akúkoľvek výstavbu, lúky a pasienky možno extenzívne využívať - kosenie a regulovaná pastva.

Faktory negatívne ovplyvňujúce životné prostredie

Hluk a vibrácie – jediným zdrojom hluku v intraviláne obce je hluk od motorových vozidiel. Objekty vybavenosti ležia v pásme pod úrovňou hladiny

55 dB(A). Podobne aj všetky novonavrhované rodinné domy, z hľadiska požiadavky na hlukové hygienické ochranné pásmo, budú vyhovovať aj vo výhľadovom období. Zaažkávacím obdobím je letná sezóna a pohyb áut k rekreačnému stredisku. Je tu potrebné opatrenie na zníženie hluku, prachu a prachových častíc.

V blízkosti obce sa nachádza vojenský priestor Valaškovce. Pre záujmy obrany štátu nie sú limitované plochy pre rozvojové zámery rozvoja sídelnej štruktúry a priestorov v skúmanom území.

V obci je Čerpacia stanica pohonných hmôt - Mihaľov Ľubomír.
Email: lubomir.mihalov@centrum.sk

1.10.2. Odpadové hospodárstvo

ODPAD V RÁMCI EURÓPSKEJ ÚNIE

Európska komisia zverejnila nový európsky program v oblasti bezpečnosti. Do roku 2020 sa bude zameriavať najmä na hrozby, pre ktoré hranice nie sú prekážkou.

Odpad, ktorý sa kedysi považoval za konečnú stanicu mnohých výrobkov, sa v rámci snahy o udržateľné hospodárstvo stáva hodnotnou surovinou. Vďaka recyklácii odpad napomáha ochrane životného prostredia, efektívnemu využitiu zdrojov, prispieva k zvyšovaniu HDP a zamestnanosti a znižuje emisie.

- do roku 2020: EÚ si stanovila cieľ zvýšiť opätovné použitie a recykláciu odpadu z domácností a podobného odpadu najmenej na 50 % podľa hmotnosti
- do roku 2020: EÚ si stanovila cieľ zvýšiť opätovné použitie, recykláciu a ostatnú konverziu stavebného odpadu a odpadu z demolácií najmenej na 70 % podľa hmotnosti.

Odpad sa definuje ako "každá látka alebo vec, ktorej sa držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť, alebo je povinný sa jej zbaviť" (smernica 2008/98/ES). Odpad predstavuje veľkú stratu zdrojov vo forme materiálov a energie, ale pri nesprávnom nakladaní môže ohrozovať aj životné prostredie. Európska komisia uvádza, že až 80% produktov použijeme len raz a odhodíme. Až 1/3 z celkového komunálneho odpadu v Európe skončí na skládkach odpadov. Skládky nielen zaberajú plochu, ale takisto môžu spôsobiť znečistenie ovzdušia, vody a pôdy. Štvrtina európskeho odpadu sa spaľuje, čo pri nesprávnej regulácii môže viesť k emisiám nebezpečných znečisťujúcich látok.

Naopak recyklácia a zhodnocovanie odpadu ostávajú kľúčovým nástrojom na ochranu životného prostredia, účinné využívanie prírodných zdrojov, zvýšenie zamestnanosti v sektore odpadového hospodárstva a boja proti klimatickej zmene. Cieľom Európskej únie je preto znížiť množstvo odpadu, ktorý končí na skládkach a zefektívniť výrobné procesy nižším využívaním primárnych zdrojov a redukciou emitovaných látok. Dlhodobou snahou je zmeniť Európu na tzv. recyklujúcu

spoločnosť, vyhnúť sa odpadu a v čo najväčšej možnej miere využiť vyprodukovaný odpad ako druhotný zdroj pre ďalšiu udržateľnú výrobu a spotrebu.

Kombináciou politík by sa malo vytvoriť hospodárstvo založené na úplnej recyklácii vrátane dizajnu výrobkov, ktorý zahŕňa koncepciu životného cyklu, lepšej spolupráce všetkých trhových subjektov v rámci hodnotového reťazca, lepších procesov zhromažďovania, vhodného regulačného rámca, stimulov na predchádzanie vzniku odpadov a recykláciu, ako aj verejných investícií do moderných zariadení na nakladanie s odpadmi a vysoko kvalitnú recykláciu. Komisia ho nazýva obehovým hospodárstvom.

Komunálny odpad pozostáva z odpadu domácností a „podobných“ odpadov z miestnych obchodov, kancelárií a verejných inštitúcií, za zber ktorých sú zodpovedné samosprávy.

Medzi členskými krajinami existujú obrovské rozdiely pokiaľ ide o nakladanie s odpadom. V prípade komunálneho odpadu až 34 % skončilo v roku 2012 bez využitia na skládkach, 24 % sa energeticky zhodnotilo v spaľovniach, len 27 % sa zrecyklovalo a 15 % využilo v komposte. Hoci ide oproti roku 1990 (18% recyklácia a kompost) o výrazné zlepšenie, EÚ si stanovila ambiciózny cieľ zvýšiť úroveň recyklácie do roku 2020 na 50%.

Environmentálne organizácie tvrdia, že kľúčom k väčšej miere recyklácie je zmena správania spotrebiteľov. Predstavitelia EK naopak tvrdia, že úspech alebo zlyhanie v iniciatívach pre zhodnocovanie odpadu závisí na ekonomických stimuloch. Napríklad Belgicko, ktoré patrí je označované za žiarivý príklad (57% recyklácia) zaviedlo vysoké dane na skládkovanie.

Pokiaľ ide o odpad z obalov, ich miera recyklácie v EÚ bola podľa Eurostatu v roku 2011 na úrovni 63,6 %. V Belgicku sa recyklovalo až 80,2 % obalov. Nad 70 % odpadov z obalov sa recyklovalo v Holandsku, Nemecku a Írsku, na poslednej priečke sa umiestnilo Poľsko so 41,2 %. Miera recyklácie obalov na Slovensku bolo rovnaká ako v Grécku – 62,4 %.

Triedený zber na Slovensku

V celoeurópskom porovnaní patrí SR medzi krajiny s najnižšou produkciou KO. Len dva regióny (Bratislavský a Trnavský) dosahujú produkciou komunálneho odpadu aspoň čiastočne priemer EÚ.

Podľa údajov oprávnenej organizácie ENVI-PAK, ktorá každoročne zhromažďuje údaje o stave odpadového hospodárstva na Slovensku so zameraním na separovaný zber v mestách a obciach, priemerná produkcia komunálneho odpadu na Slovensku narastá množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu a naopak, miera triedenia odpadu klesá. Množstvo komunálneho odpadu prepočítané na jedného obyvateľa tak predstavuje medziročný nárast o 2 %.

Povinnosti obce pre triedený zber:

Téma životného prostredia patrí medzi popredné témy v rámci EÚ a je úzko spätá najmä s opätovným využívaním surovín t. j. s problematikou zhodnotenia

a recyklácie odpadov z obalov. Organizácia zodpovednosti výrobcov NATUR-PACK, a. s. zabezpečuje pre výrobcov vyhradených výrobkov pôsobiacich na trhu Slovenskej republiky splnenie všetkých povinností zhodnotenia a recyklácie odpadov z obalov v zmysle zákona o odpadoch vyplývajúcich z rozšírenej zodpovednosti výrobcov. Obec je Zozname obcí, s ktorými je OZV NATUR-PACK, a.s. v zmluvnom vzťahu k 1.1.2019.

Za nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom, ktorý vznikol na území obce, zodpovedá obec, ak zákon o odpadoch neustanovuje inak. Obec je zodpovedná za zabezpečenie zavedenia a vykonávania triedeného zberu komunálnych odpadov pre: papier, plasty, kovy, sklo, viacvrstvové kombinované materiály na báze lepenky (ďalej „VKM na báze lepenky“ alebo „nápojové kartóny“).

Fyzický zber vykonáva zberová spoločnosť FÚRA.:

ktorá má príslušné povolenia na nakladanie s odpadom, má uzatvorenú zmluvu s obcou na vykonávanie zberu odpadov, má uzatvorenú zmluvu s rovnakou OZV pre obaly ako obec, na ktorej území sa zber vykonáva.

OZV financuje:

náklady na zabezpečenie a vykonávanie systému zberu odpadov triedených zložiek pre papier, plasty, kovy, sklo a VKM na báze lepenky (na základe zmluvy s obcou), náklady na zabezpečenie zberných nádob (kontajnery, vrecia) na triedený zber týchto zložiek komunálnych odpadov (papier, plasty, kovy, sklo, VKM na báze lepenky), propagačné a vzdelávacie aktivity so zameraním na triedený zber odpadov v obci. Viac nájdete v časti NA STIAHNUTIE, kde môžete aktivity a výučbové pomôcky získať bezplatne.

Obec financuje:

náklady súvisiace so zverejnením popisu celého systému nakladania s KO vrátane triedeného zberu v obci na svojom webovom sídle, náklady spôsobené nedôsledným triedením, ak v nádobe presiahne iná zložka odpadu viac ako 50%, v prípade, ak sa neuskutočnili navrhované zmeny systému v dôsledku overovania funkčnosti a nákladovosti triedeného zberu, tak náklady na triedený zber, ktoré presiahnu tzv. obvyklé náklady. Systém a podmienky zberu charakterizuje obec vo svojom všeobecne záväznom nariadení obce o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi. Obec po skončení kalendárneho roka potvrdzuje zmluvnej OZV pre obaly množstvá oddelene zbieranej zložky KO, ktoré boli na jej území vyzbierané a vykúpené.

Obec má záujem o vybudovanie zberného dvora, vybudovanie zberných miest komunálneho a sparovaného zberu.

Rámcová smernica o odpade

Schválením rámcovej smernice o odpade, ktorá vládám členských krajín do roku 2020 stanovuje opätovne použiť a recyklovať odpad z domácností ako papier, kov, plasty a sklo a podľa možnosti z iných zdrojov, pokiaľ tieto zdroje obsahujú podobný odpad ako odpad z domácností. Rovnako stanovuje rozsah ostatnej konverzie stavebného odpadu.

Nový predpis EÚ taktiež sprehľadnil dovtedy platné smernice - zlúčili sa

smernice o odpadoch, odpadových olejoch a nebezpečnom odpade. Smernica na základe prístupu vyhodnocovania životného cyklu produktov (life cycle assessment, LCA) upravuje aj hierarchiu priorít odpadového hospodárstva. Ak už nejaký odpad vznikne, mal by sa do maximálnej možnej miery recyklovať. Ak nie je možná recyklácia, tento odpad by sa mal inak zhodnotiť, napr. na výrobu tepelnej či elektrickej energie. Ako posledná možnosť je likvidácia odpadu skládkovaním.

Obehové hospodárstvo

Program nulového odpadu pre Európu,“ ktorou otvorila debatu o nových cieľoch pre európske odpadové hospodárstvo. Zapojiť EÚ do obehového hospodárstva znamená nespoliehať sa výlučne na riešenia obvyklé na konci životnosti výrobku, ale brániť vzniku odpadu už pri navrhovaní výrobku a inováciu zahŕňať do celého hodnotového reťazca. Výrobky možno nanovo navrhnuť tak, aby sa používali dlhšie, aby sa dali opravovať, modernizovať, prerábať alebo prípadne recyklovať namiesto vyhodenia. Dôležité je aj opätovné využitie výrobkov a surovín. Cieľom je minimalizovať únik zdrojov z kruhu tak, aby systém fungoval optimálnym spôsobom.

Fázy modelu obehového hospodárstva

Komisia v správe odporučila prijať tieto ciele:

- rozšíriť využívanie a recykláciu komunálneho odpadu na minimálne 70 % do roku 2030,
- zvýšiť mieru recyklácie odpadu z obalov na 80 % do roku 2030 s priebežnými cieľmi 60 % do roku 2020 a 70 % do roku 2025 vrátane cieľov pre špecifické materiály
 - zakázať skládkovanie recyklovateľných plastov, kovov, skla, papiera a kartónu, ako aj biologicky odbúrateľného odpadu do roku 2025,
 - podporovať rozvoj trhov s vysoko akostnými druhotnými surovinami, prostredníctvom posúdenia pridanej hodnoty kritérií na ukončenie vlastností odpadu v prípade špecifických materiálov,
 - zredukovať tvorbu odpadov o 30% do roku 2025,
 - spresniť metódu výpočtu recyklovaných materiálov s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň kvality recyklácie.

Zvyšovanie efektivity využívania zdrojov o 30% by mohli do roku 2030 zvýšiť HDP EÚ o 1% a vytvoriť takmer 2 milióny nových pracovných miest. Stanovené ciele väčšina považuje za príliš ambiciózne a ohrozujúce konkurencieschopnosť krajín.

Implementácia pravidiel EÚ na Slovensku

Smernica tiež stanovuje minimálne pravidlá zodpovednosti výrobcov a ustanovenia o označovaní batérií a ich odnímateľnosti z prístrojov, v ktorých sa používajú. Takzvaná baterková novela zákona vstúpila do platnosti začiatkom roku 2014. Na Slovensku sa tým aj pre komoditu batérií a akumulátorov zaviedla rozšírená zodpovednosť výrobcov, ktorí tak budú niesť všetky finančné náklady spojené s ich zberom, spracovaním a recykláciou.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre tvorbu a ochranu životného prostredia vrátane:

- a) ochrany prírody a krajiny,
- b) vodného hospodárstva, ochrany pred povodňami, ochrany akosti a množstva vôd a ich racionálneho využívania a rybárstva s výnimkou akvakultúry a morského rybolovu,
- c) ochrany ovzdušia, ozónovej vrstvy a klimatického systému Zeme,
- d) ekologických aspektov územného plánovania,
- e) odpadového hospodárstva,
- f) posudzovania vplyvov na životné prostredie,
- g) zabezpečovania jednotného informačného systému o životnom prostredí a plošného monitoringu,
- h) geologického výskumu a prieskumu,
- i) ochrany a regulácie obchodu s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín,
- j) geneticky modifikovaných organizmov

(§ 16 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, zmena zák. 372/2010 Z. z. s účinnosťou od 1. novembra 2010)

Nový zákon o odpadoch č. 79/2015 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov nadobudol účinnosť 1. januára 2016.

Zákon o odpadoch zavádza tzv. rozšírenú zodpovednosť výrobcov a dovozcov za výrobok od jeho výroby až po jeho spracovanie ako odpadu. Znamená to, že výrobcovia budú zodpovedať za recykláciu a spracovanie vlastných výrobkov. Platí to napríklad pre výrobcov alebo dovozcov elektrozariadení, vozidiel, pneumatík, akumulátorov, ale aj papiera, plastov alebo skla. O vytriedený odpad sa majú postarať novovytvorené Organizácie zodpovednosti výrobcov. Obce budú po uzavretí dohody s organizáciami povinné platiť len za vývoz zmiešaného komunálneho odpadu, čo by ich podľa ministra malo motivovať k dôslednému triedeniu odpadu.

Zákon má priniesť aj zrušenie Recyklačného fondu, ktorý už splnil svoju historickú úlohu. Funkcie fondu prejdú na výrobcov a na štát. Takisto sa sprísni systém výkupu kovov od fyzických osôb. Zberníam pribudne povinnosť uskladniť kovy na sedem dní na tzv. monitorovacom priestore, ktorý je monitorovaný kamerovým systémom. Zberne budú využívať len váhy s platným certifikátom o ich ciachovaní. Vyplácanie osôb, ktoré kov do zberne prinesú, bude fungovať len formou prevodu na bankový účet alebo pomocou peňažného poukazu, nie v hotovosti. Ministerstvo si od týchto opatrení sľubuje pokles trestnej činnosti spojenej s výkupom kovov.

Tento zákon má tiež účinnejšie bojovať proti čiernym skládkam. Štyridsať percent sumy, ktorú občan zaplatí za uloženie odpadu na legálnej skládke, pôjde do Environmentálneho fondu. Tieto peniaze budú potom určené na likvidáciu čiernych skládok. Boj proti čiernym skládkam ostane podľa návrhu zákona v kompetencii obcí, keďže sú podľa ministerstva na túto úlohu najpovolanejšie.

Zároveň má zákon v boji proti čiernym skládkam posilniť kompetencie polície.

Zber komunálneho odpadu v obci sa realizuje do zberných nádob a do veľkokapacitných kontajnerov. Zber, preprava a zneškodnenie odpadov z predmetného územia je zmluvne zabezpečené prostredníctvom oprávnených organizácií.

Odpadové hospodárstvo riešiť podľa týchto zásad:

- odstránenie čiernych skládok,
- výrobné organizácie, ktoré produkujú špecifický odpad musia mať vlastný program likvidácie výrobného odpadu.

1.10.3. Ovzdušie a klimatické zmeny

Ovzdušie - obec Kaluža sa nachádza v Stredozemľánskej ohrozenej oblasti. Negatívny vplyv na ovzdušie majú Elektrárne Vojany (EVO). K zlepšeniu stavu ovzdušia prispieva aj plynofikácia obce a používanie obnoviteľných zdrojov energie. Cieľovým stavom je dosiahnutie čistého ovzdušia a udržateľná krajina v rekreačnej oblasti Zemplínskej šíravy a jej širšieho okolia. Klimatické zmeny spôsobené zvýšenými antropogénnymi emisiami skleníkových plynov predstavujú najvýznamnejší environmentálny problém v ľudskej histórii. Znečisťovanie ovzdušia spôsobujú vysoké energetické vstupy v podobe fosílnych palív, uvoľňujúce skleníkový plyn – oxid uhličitý (CO_2) a ďalej najmä emisie oxidu dusného, amoniaku a metánu. Územím obce sa prelieta najviac negatívnych vplyvov na územie, spôsobujúcich zhoršenie stavu životného prostredia. Rozhodujúce najvýznamnejšie priemyselné stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia sú situované severným a južným smerom. Emisie z týchto zdrojov v rámci emisií celkového diaľkového prenosu znečisťujúcich látok celoplošne ovplyvňujú do určitej miery kvalitu ovzdušia.

Obcou prechádza hlavná cesta I/ 582 Michalovce – Sobrance, je to frekventovaná hlavná tepna, na ktorú sa napájajú miestne komunikácie, pričom emisie pochádzajúce z automobilovej dopravy (CO , NO_x , VOC), veľmi vplývajú na kvalitu ovzdušia.

Na Slovensku boli vypracované viaceré koncepčné materiály, ktorých súčasťou je aj politika zmierňovania nepriaznivých účinkov klimatickej zmeny, a to priamo, znižovaním emisií skleníkových plynov alebo nepriamo obmedzovaním negatívnych vplyvov energetiky, poľnohospodárstva a ďalších ekonomických činností.

Na znečistenie upozornia meteorológovia, ktorí v kritických situáciách vydajú výstrahy. Podobný systém výstrah funguje napríklad pri povodniach. Vysoké hodnoty drobného prachu vážne ohrozujú zdravie. Týka sa to najmä okolia Prievidze, Ružomberka, Žiliny či Strážskeho. Znečistenie sa do vzduchu dostáva najmä pri spaľovaní uhlia, dreva a biomasy, pri ťažbe nerastných surovín či z automobilovej dopravy. To, že situácia u nás je kritická, potvrdila správa Európskej environmentálnej agentúry.

Zelený rezort preto zaviedol nový typ smogovej situácie, ktorú monitorujú meteorológovia a v priebehu dňa zverejňujú hodnoty prachu pre 32 staníc. Ak prašnosť prekročí dva dni po sebe 100 mikrogramov na kubický meter, vydajú upozornenie. Pri prekročení hodnoty 150 sa vyhlási výstraha. Vtedy musia samosprávy urobiť opatrenia, vďaka ktorým úroveň prachu vo vzduchu klesne. Zmeny obsahuje vyhláška o kvalite ovzdušia, ktorá platí od januára. Vyhlásenie smogovej situácie má na starosti Slovenský hydrometeorologický ústav. Ten informuje aj prostredníctvom svojej stránky shmu.sk. Úrady životného prostredia v spolupráci s ministerstvom životného prostredia majú pripravené akčné plány k redukcii prachových častíc pre dané zóny a aglomerácie. Obsahujú krátkodobé opatrenia pre prípady, že by nastali situácie ohrozenia kvality ovzdušia. Akčné plány sú súčasťou všeobecne záväzných nariadení miest a obcí, ktoré samosprávy prijali ešte vlani v marci. Ak škodlivé látky v ovzduší tri dni po sebe prekročia limit, musí Slovenský hydrometeorologický ústav informovať príslušný okresný úrad. Ten potom vyzve mestský úrad, aby urobil opatrenia. Medzi nimi môže byť vyhlásenie kritického stavu v mestskom rozhlase, čistenie ciest od prachu alebo príkaz odstaviť niektoré zariadenia vo fabrikách.

Prach preniká do krvného obehu. Na znečistenie ovzdušia má najväčší vplyv výskyt drobných prachových častíc, ktoré sa označujú PM10. Podľa Úradu verejného zdravotníctva spôsobujú vážne zdravotné problémy. Väčšie častice dráždia dýchacie cesty, tie menšie sa usadzujú v pľúcach a prenikajú do krvného obehu. V lokalitách s dlhodobou vysokou prašnosťou sa zistila zvýšená úmrtnosť obyvateľov na ochorenia srdcovo-cievnej a dýchacej sústavy či znížená činnosť pľúc u detí a dospelých. Dlhodobu zlepšiť zlý stav by mali programy na zlepšenie kvality ovzdušia. Vláda na to reagovala prijatím stratégie pre redukcii prachových častíc. Envirorezort v nej navrhoval podporu energeticky úsporných áut, vytvorenie nízkoemisných zón či rozlišovanie cestného mýta podľa emisných tried.

1.11. Vybavenosť obce dopravnými a technickými vybaveniami

1.11.1. Cestná infraštruktúra

Obcou prechádza hlavná cesta I/ 582 Michalovce – Sobrance s napojením na štátnu hranicu Ukrajinu. Hlavná cesta v smere Košice - Michalovce – Sobrance sa napája na miestne komunikácie obce, cesty k chatám a ubytovacím zariadeniam

Obec je obsluhovaná autobusovými linkami, a autobusovými zastávkami. Verejná autobusová doprava je zabezpečovaná SAD Michalovce. Parkovacie plochy sú čiastočne vybudované. Z hľadiska vytvárania podmienok na zvyšovanie ekonomického potenciálu riešeného územia obce má význam jeho napojenie na nadradenú dopravnú infraštruktúru na jednej strane a celkový stav dopravnej siete priamo nachádzajúci sa v riešenom území.

Pre pešiu dopravu sú pozdĺž cesty I/582 vybudované pešie komunácie a vyznačené prechody.

Železničná doprava

Riešeným územím neprechádza železničná trať. Na železničnú sieť je skúmané územie obce a príľahlých rekreačných zariadení napojené cez železničnú stanicu v okresnom meste Michalovce.

Letecká doprava

Na území okresu Michalovce sa nenachádza letisko. Najbližšie letisko regionálneho významu je v obci Kamenici nad Cirochou v okrese Humenné. Počíta sa s ním ako s rozvojovým prvkom, pre umožnenie ľahšieho prístupu zahraničných obchodujúcich a podnikateľov do okresu. Najbližšie vnútroštátne i medzinárodné letisko s pravidelnými letmi sa nachádza v meste Košice.

Vodná doprava

Súčasťou vodnej dopravy je aj vyhlídková okružná lodná doprava medzi rekreačnými strediskami celej Zemplínskej šíravy. Centrálny prístav je v strediskách Hôrka, prístavacie móla v strediskách Biela hora a Medvedia hora.

1.11.2. Energetika

Obec je zásobovaná elektrickou energiou z ES Michalovce. Sú využívané ako zdroje elektrickej energie transformačné stanice primárne napájané 22 kV VN prípojkami z VN vedenia č. 250. Sekundárna rozvodná el. NN sieť v obci je vzdušná na betónových podperných bodoch. Sekundárne rozvody NN sú realizované vzdušným rozvodmi na betónových stĺpoch s vodičmi AIFe a AES.

Verejné osvetlenie (VO) je umiestnené ako súčasť nn siete. Rozvod VO je realizovaný vodičom AIFe, upevneným na spodnej strane konzol NN siete. Sekundárne rozvody NN sú realizované vzdušným rozvodmi na betónových stĺpoch s vodičmi AIFe a AES.

K zlepšeniu stavu ovzdušia prispieva aj plynofikácia obce a používanie obnoviteľných zdrojov energie. Rozvody plynu v obci je napojený na zokruhované regulačné stanice plynu RS 3000 m³/h - Šírava z týchto regulačných staníc sú napojené aj obce Vinné, Kaluža, Klokočov, Kusín, Poruba pod Vihorlatom, Vyšné Remety, Remetské Hámre, Vyšná Rybnica, Úbrež, Jasenov, Ruskovce, Sobrance. Obec je plynofikovaná. Hlavný zásobovací plynovod je ocelový DN 150, o prevádzkovom tlaku 300 kPa. Zásobovanie teplom je na báze zemného plynu a čiastočne aj na báze tuhých palív. Teplá voda sa získava bojlerami napojením na elektrickú energiu, na varenie sa využíva plyn, elektrina a drevo.

Za základné energetické nosiče sú všeobecne považované klasické paliva, ako drevo a zemný plyn. Jednou z priorít energetickej politiky Slovenska by malo byť

zabezpečenej energetickej bezpečnosti cestou energetickej efektívnosti a zvýšením podielu využívania obnoviteľných energetických zdrojov.

Bioenergie

Zohráva v tomto procese oveľa významnejšiu úlohu ako sa jej prikladá. Jej využívanie znižuje závislosť Slovenská na dovoze primárnych energií, znižuje zaťaženie životného prostredia, prispieva k formovaniu trvalo udržateľného spôsobu života na Zemi znižovaním produkcie CO₂, prispieva posilňovaniu regionálnej politiky a znižuje emisie so spaľovania fosilných palív.

Zdroje biomasy ma energetické účely sú predovšetkým lesy. Perspektívny zdroj palivovej biomasy tvoria energetické porasty rýchlorastúcich drevín – topol, vrba, agát, osika, jelša, jednoročných a viacročných energetických plodín. Energetické porasty možno zakladať na plochách nevhodných pre klasickú poľnohospodársku a lesnícku produkciu, na pôdach dočasne vylúčených z poľnohospodárskej výroby, pôdach kontaminovaných vhodných len na produkciu pre nepotravinárske účely a tiež na zdevastovaných plochách v priemyselných aglomeráciách. Pri veľmi krátkom časovom horizonte 3 – 5 rokov dosahovať priemerný prírastok okolo 10 ton sušiny ročne. Pod energetickým potenciálom rozumieme drevný odpad, ktorý vznikol v rôznych podobách, drevný odpad je možné zhodnotiť tak materiálovo ako aj energeticky. Drevospracujúci priemysel vytvára ročne 1 410 tis. ton odpadu. Celková energetická hodnota využiteľného odpadu z drevospracujúceho priemyslu je 18,1 PJ, z toho sú 2/3 z mechanického opracovania dreva a 1/3 z čierneho výluhu. Najväčšími producentmi odpadu sú veľké drevospracujúce podniky, ktoré však tento odpad aj najčastejšie využívajú na energetické účely.

1.11.3. Telekomunikačná a informačná infraštruktúra

Obec je súčasťou Centra služieb a infraštruktúry Východ. Telefónni účastníci obce sú pripojení na digitálnu ústredňu v obci Kaluža, po prípojných kábloch. Mobilnú telekomunikačnú sieť na území obce zabezpečuje spoločnosť Orange Slovensko, a.s., T-com, O2 Slovensko. Svoje zariadenie priamo v katastrálnom území obce nemajú. Televízne a rozhlasové vysielanie - príjem je z individuálnych antén a satelitov.

Rozvod miestneho rozhlasu v obci je prevedený na oceľových stožiaroch, ústredňa rozhlasu je situovaná v budove obecného úradu. Rozvody MR sú sčasti preložené na stožiare NN vedenia s kábelovým prepojením jednotlivých reproduktorov, je potrebná modernizácia.

Národný projekt Dátové centrum obcí a miest (DCOM) zaznamenáva DataCentrum elektronizácie územnej samosprávy Slovenska (DEUS) významný nárast záujmu obcí a miest o zapojenie do tohto projektu.

Cieľom projektu DCOM je vybudovať pre obce a mestá špecializované dátové centrum, v ktorom bude sústredená infraštruktúra a softvérové vybavenie potrebné na sprístupnenie elektronických služieb samosprávy občanom. Vďaka elektronizácii 138 služieb miest a obcí, ako sú napríklad miestne dane a poplatky, evidencia obyvateľstva, či sociálne služby, bude práca zamestnancov obcí a miest jednoduchšia a rýchlejšia. Dátové centrum obcí a miest zároveň zlepší fungovanie vnútornej agendy obcí a miest a zabezpečí prepojenie s už existujúcimi informačnými systémami verejnej správy.

2. STRATEGICKÁ VÍZIA

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Kaluža, Komunitným plánom sociálnych služieb obce Kaluža 2019 – 2023, Akčným plánom obce Kaluža na roky 2019 – 2023 a Akčným plánom rozvoja okresu Michalovce:

Hospodársky rast a rozvoj na území Slovenskej republiky zvýraznil rozdiely medzi regiónmi a okresmi Slovenska. Väčšina obyvateľov z rastu benefituje, najmenej rozvinuté regióny trpia vysokou mierou nezamestnanosti, odchodom mladej a vzdelanej pracovnej sily a nedostatkom investícií a podnikateľských aktivít.

Zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov umožňuje koncentráciu nástrojov, opatrení a prirodzene aj peňažných zdrojov na rozširovanie hospodárskeho a sociálneho rozvoja a zamestnanosti.

Cieľom bude modernizovať budovy vo vlastníctve obce - Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zateplovania. Spolupráca s občianskym združením Bocian.

2.1. Technická infraštruktúra

Opatrenia:

- Rekonštrukcia kultúrneho domu a obecného úradu, obnovenie knižnice a knižného fondu - Interiér
- Rekonštrukcia MŠ - Interiér
- Rekonštrukcia verejnej kanalizácie, vodovodu - dostavba
- Rekonštrukcia Domu smútku, Výstavba oplotenia miestneho cintorína
- Vybudovanie Promenády na Šírave
- Modernizácia rekreačnej oblasti stredisku Kaluža – bazény, ubytovacie zariadenia UNIMO, OKÁL, sociálne zariadenia
- Výstavba nového oplotenia pri materskej škole
- Rekonštrukcia, rozšírenie a doplnenie svetelných bodov verejného osvetlenia v obci, miestneho cintorína, chatových osadách
- Rekonštrukcia inžinierskych sietí
- Rekonštrukcia miestnych komunikácií, chodníkov, parkovísk, verejných priestranstiev

- Rekonštrukcia komunikácií v chatových osadách - extravilán
- Rekonštrukcia budovy potravín – polyfunkčný objekt
- Rekonštrukcia budovy referátu CR
- Vybudovanie zberného dvora, zberných miest komunálneho a separovaného odpadu
- Výstavba nájomných bytov
- Protipovodňové opatrenia - Potok
- Výstavba relaxačno – športovej zóny futbalového ihriska
- Rekonštrukcia obecného rozhlasu
- Revitalizácia obce - vybudovanie oddychových zón, v centra obce intraviláne aj extraviláne obce
- Rekreačné stredisko Medvedia Hora vybudovanie areálu vodných športov – jachting a lodný prístav
- Rozšírenie - vodné športy, požičovňa
- Zavedenie internetu, televízie a optických rozvodov pre domácnosti a rekreačné chatové osady Wifi/káblová televízia
- Vybudovanie cyklotrás, turistických chodníkov
- výhľadové pamätať na vybavenie ciest propagačným materiálom
- sledovať a vytipovať prednostné požiadavky na údržbu ciest
- zabezpečenie trvalo udržateľnej mobility a zlepšenie životného prostredia v obci, zvýšenie bezpečnosti dopravy, spojenej s ochranou prírody
- zvýšenie bezpečnosti dopravy, spojenej s ochranou prírody
- dbať na ochranné a manipulačné pásma ciest

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie pracovných príležitosti pri budovaní infraštruktúry,
- zvýšenie počtu obyvateľov v obci,
- zníženie dopravnej nehodovosti a jej dôsledkov,
- zníženie miery zdravotných rizík obyvateľov a ich dôsledkov,
- zvýšenie podielu v sektore dopravy a prepravy,
- zvýšenie mobility obyvateľstva a turistov.

2.2. Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry

Opatrenia:

- zlepšenie vybavenosti technickou infraštruktúrou na úrovni štandardu EÚ a tým zvýšenie atraktivity územia i pre podnikateľskú sféru a návštevníkov,
- dostavba vodovodu a kanalizácie,
- protipovodňové opatrenia – Potok,
- spevnenie obecných stok a rigolov,

- zlepšenie kvality podzemných i povrchových vôd a zníženie potenciálneho ohrozenia vôd.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie podmienok pre ekonomickú stabilizáciu rozvoja obce,
- kvalitná a čistá voda,
- pripravenosť pred povodňami – Potok,
- ochrana majetku a života,
- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie, rozvoj vodných športov,
- znižovanie znečistenia podzemných a povrchových vôd,
- vytvorenie pracovných príležitostí pri budovaní infraštruktúry.

2.3. Zásobovanie obce energiou a úspora energie

Opatrenia:

- zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zateplovania,
- znižovanie spotreby energie,
- zvyšovanie účinností energie,
- modernizácia verejného rozhlasu,
- znižovanie strát a zvyšovanie spoľahlivostí sietí,
- rekonštrukcia inžinierskych sietí,
- informovať obyvateľov o úsporách energie.

Predpokladané prínosy:

- zlepšenie vybavenosti obce,
- zníženie nákladov obce,
- zvýšenie bezpečnosti,
- efektívne využitie investícií pre rozvoj obce,
- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie.

2.4. Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry

Opatrenia:

- zabezpečenie komunikačných potrieb obce,
- kvalitná ponuka telekomunikačných, hlasových a dátových služieb,
- zavedenie moderných informačných technológií.

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie a investorov,
- vyššia účinnosť propagácie a reklamy,
- rozvoj obchodovania,
- vytvorenie nových pracovných príležitostí,
- zapojenie podnikateľského, neziskového sektoru a občanov do riešenia obce,
- zlepšenie vybavenosti obce.

3. CESTOVNÝ RUCH, KULTÚRA, ŠPORT A VZŤAHY

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Kaluža, Komunitným plánom sociálnych služieb obce Kaluža 2019 – 2023, Akčným plánom obce Kaluža na roky 2019 – 2023 a Akčným plánom rozvoja okresu Michalovce:

Pre rozvoj cestovného ruchu je nevyhnutné postupne budovať infraštruktúru cestovného ruchu podporou modernizácie a výstavby ubytovacích priestorov, v súkromných domoch, budovaním prepojenia siete medzinárodných a regionálnych turistických cyklotrás, skvalitňovaním služieb v zariadeniach cestovného ruchu, výstavbou a modernizáciou športovo-rekreačnej infraštruktúry, turistických ciest, ubytovacích kapacít v súlade so zlepšovaním technického stavu infraštruktúry a skvalitňovaním ponúkaných služieb. Návratnosť vložených prostriedkov má byť zabezpečená cez oblasť cestovného ruchu, využitím možnosti poskytovania služieb pre návštevníkov. Preto je nevyhnutné zadať pre oblasť kultúry spoločenskú objednávku v ktorej by sme chceli využiť nástroje kultúry na upriamenie pozornosti verejnosti k duchovným hodnotám, ako sú veľkodušnosť k iným, konanie pre dobro ostatných, úcta ku všetkým formám života vrátane úcty k tradíciám a odkazu predkov, ktoré dnešný komerčný prístup v kultúre zatlačil do úzadia.

Rozsah a kvalita služieb, ponuka kvalitných produktov v cestovnom ruchu, podmieňujú spokojnosť klientov a zaručujú zvýšenie návštevnosti v regióne. Zvýšenie návštevnosti zvyšuje aj tržby z cestovného ruchu.

Dolný Zemplín patrí ku Košickému kraju. Najvýznamnejšími ekonomickými centrami sú Michalovce, Vranov nad Topľou a Humenné. Zemplín sa môže pochváliť vysokou kultúrnou úrovňou najmä v oblasti folklóru. Dodnes sa tu zachovalo typické zemplínske nárečie a výborná tradičná zemplínska kuchyňa. K obzvlášť hodnotným kultúrnym pamiatkam regiónu patria drevené gréckokatolícke a pravoslávne chrámy. Zemplín má, ako málokterá časť Slovenska, zachovanú nedotknutú panenskú prírodu a to vo viacerých oblastiach. Na severe sa rozprestiera oblúk Karpát s bohatou faunou. Nielen vulkanológov každoročne priťahuje pohorie Vihorlat. V južnej časti Zemplína sa rozprestierajú vodné plochy ako Zemplínska šírava, a Vinianske jazero. Všetky sa v letných mesiacoch menia na rekreačné centrá nadnárodného významu.

Vínna turistika:

Tokajská vínná cesta

Tokajská vínná cesta zahŕňa tokajské obce, pestovateľov a výrobcov vín z tejto oblasti, kultúrne i historické pamiatky, vinotéky, vinárne, poskytovateľov stravovacích a ubytovacích služieb, cestovné kancelárie, remeselníkov, združenia podieľajúce sa na rozvoji Tokajskej vinohradníckej oblasti. Tokajská vínná cesta je súčasťou slovenskej časti Tokajskej vinohradníckej oblasti. Tokajská vinohradnícka oblasť je svojou rozlohou 907 ha najmenšou vinohradníckou oblasťou na Slovensku a vo svete vôbec. Tokajská vinohradnícka oblasť sa rozprestiera v okrese Trebišov, v katastri siedmych obcí: Bara, Čerhov, Černochovo, Malá Trňa, Slovenské Nové Mesto, Veľká Trňa a Viničky. Do tejto oblasti patria i ďalšie obce ako sú Borša, Zemplín, Ladmovce a i. Medzi vína z tokajskej vinohradníckej oblasti zaradzujeme: Tokajské špeciality - samorodné suché, sladké, tokajské výbery, tokajská esencia, tokajský forditaš a tokajský mašláš.

Tokajské vína - tokajský Furmint, Lipovina, Muškát žltý, Tokajské cuveé, akostné prívlastkové a tokajský sekt. Medzi štandardné služby producentov vín patria: predaj vín (sudových a v spotrebiteľskom balení), degustácia vín, občerstvenie, prehliadka pivníc.

Michalovsko – sobranecká vinohradnícka oblasť:

Vinohradnícku a vinársku tradíciu má obec Kaluža.

Najlepšie vinohrady oblasti sa rozprestierajú na svahoch Vihorlatských vrchov v okolí Michaloviec a Sobraniec, neďaleko Zemplínskej šíravy. Vinohrady v okolí Tibavy sa rozprestierajú na úrodných vulkanických pôdach juhozápadných svahov Vihorlatských vrchov. Michalovský vinohradnícky región sa nachádza mimo podhoria Vihorlatu. Vinárske firmy sú sústredené v blízkosti Zemplínskej šíravy.

Zemplínska šírava a stredisko Kaluža:

ZEMPLÍNSKA ŠÍRAVA a jej minulosť. Vo svojom vojnovom ťažení využívala nemecká armáda aj územie Slovenského štátu. Okrem pozemných jednotiek sa na Slovensku na útok na Poľsko pripravovalo aj nemecké vojenské letectvo - Luftwaffe. Využívali aj dve poľné letiská – jedno v chotári Spišskej Novej Vsi (Zipser Neudorf) a druhé v katastri obce Vinné. Zemplínska šírava ukrýva tajomstvo, o ktorom nevedeli nielen rekreanti a turisti, ale aj mnohí obyvatelia obcí v okolí východoslovenského mora. Pod jej hladinou sa nachádza poľné vojenské letisko z obdobia 2.svetovej vojny. Letisko vidieť pri poklese hladiny. Vojenské poľné letisko Vinné ležalo približne 8 kilometrov severovýchodne od Michaloviec, v časti Blatá. Presnejšie, nachádzalo sa juhovýchodne od Vinného, v priestore medzi dnešnými rekreačnými strediskami Hôrka a Medvedia hora. Pristávacia plocha je v súčasnosti zaplavená vodami Zemplínskej šíravy. Pristávali tu bombardéry a dopravné lietadlá sem presunuli koncom augusta 1939 z letiska Nieder Ellguth. Konkrétne išlo o 35 útočiacich bombardérov Junkers, 4 dopravné lietadlá Dornier Do-17Z a 2 lietadlá Junkers Ju-52/3m, ktoré patrili do zostavy 2. eskadry lietadiel 3. skupiny Sturzkampfgeschwader 2. Príslušníkom a neskôr veliteľom tejto skupiny bol i známy pilot Hans-Ulrich Rudel. Prevelili sem tiež batériu kanónov, ktorá mala letisko ochraňovať.

Stredisko Medvedia hora sa nachádza na úpätí vyvýšeného výbežku - polostrova vulkanického pôvodu. Výbežok rozdeľuje stredisko na východnú a západnú časť. V západnej časti Medvedej hory je rekreačný areál s rozlohou 3 ha s upravenou štrkovou plážou, autokempingom ATC, požičovňou vodných bicyklov.

Je tu sídlo Yacht klubu Širava, ubytovanie ponúka Penzión* Zefír, stravovanie reštaurácia Medvedica a Zemplínsky hostinec. Vo východnej časti Medvedej hory sa nachádzajú hotely: Hotel Salaš, Hotel * Merkúr, Hotel ** Vojenská zotavovňa. Nachádzajú sa tu 2 chatové osady a detský tábor. Areál hotela ** Vojenská zotavovňa tvorí vlastná upravená pláž, detské ihrisko a športový areál s tenisovými kurtmi, volejbalovými ihriskami a minigolfom.

Zo severnej strany stredisko Medvediu horu uzatvára skupina 200 súkromných chát s ponukou ubytovania v tichom lesnom prostredí s dominantným Penziónom *** Salaš s nádhernými vonkajšími terasami a typickou vidieckou Zemplínskou chyžou, odporúčame ho navštíviť a vychutnať si výborné varené - pečené jedlá - top na Širave.

V blízkosti sa nachádza:

Stredisko Hôrka je jedným z najvýznamnejších stredísk Zemplínskej šíravy. Od Michaloviec je vzdialená 8 km. Rozloha strediska je 15 ha. Stredisko Hôrka je typické najkrajšími pieskovými a štrkopieskovými plážami, je tu sústredená ponuka služieb, kultúrnych a športových zariadení. V stredisku sa nachádza hlavné Informačné centrum, prístav osobnej lodnej dopravy, veľký športový areál so 4 tenisovými kurtmi, ihriskom plážového volejbalu, streetbalu, minifutbalu, minigolfu a detským ihriskom. V stredisku Hôrka sa nachádza Hipocentrum s ponukou výuky jazdenia, vychádzkového jazdenia a jazdy v koči, nachádza sa tu prírodná galéria drevených plastík. Svoje sídlo tu má Yacht klub s ponukou výuky jachtingu a iných vodných športov, s ponukou okružných plavieb.

Stredisko Hôrka je centrom zábavy a nočného života s rozmanitou ponukou diskoték a hudobných predstavení. Svoju tradíciu si budujú stále podujatia ako Folklórny festival Zemplína, Šíravské vodné hry a Zraz Sveta motocyklov.

Z autokempingov je ATC *** A – Hôrka najlepšie vybaveným autokempingom Zemplínskej šíravy s kuchynkami, plynovými sporákmi a kuchynskými linkami - sprchami s teplou vodou v tichom prostredí na úpätí lesoparku Vysoká Hôrka.

Jazdiareň Hipocentrum je zameraná na poskytovanie turistických služieb hlavne v oblasti jazdenia. Pre najmenej náročných zákazníkov je k dispozícii jazdenie na vedenom koni. Dve vonkajšie jazdiarne 40x30 m a 40x60 m sú určené pre náročnejších zákazníkov, ktorí majú už nejaké jazdecké skúsenosti s koňmi a chcú si zajazdiť samostatne podľa svojich skúseností. Ak sa chcete naučiť jazdiť, je tu pre Vás výučba jazdy s inštruktorom, ktorý má za úlohu ukázať Vám základy jazdenia počas minimálne 7 lekcí. Turistika na koni 5 hodín až viac dní.

Pri viacdňovej turistike sú možné hviezdicové výjazdy z nášho zariadenia, alebo zo záložného tábora, prípadne putovanie bez zakladania dlhodobiejšieho tábora.

Obec Klokočov:

Kultúrne centrum v obci Klokočov sa udržuje, podporuje a rozvíja kultúrne a duchovné hodnoty. V obci je gréckokatolícky chrám "Uspenia Panny Márie".

V chráme je klokočovská ikona Presvätej Bohorodičky. Kópia slziacej klokočovskej ikony Presvätej Bohorodičky, ktorá sa nachádza na bočnom oltári v gréckokatolíckom chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Klokočove. Každoročne sem prichádza množstvo pútnikov aby si uctili túto ikonu.

Atrakciou rekreačného strediska Klokočov je neplavecký bazén. Je dlhý 112 m, široký 12 m s hĺbkou vody 1,2 m. Jeho súčasťou je jeden detský bazén hlboký 0,40 m. Cez sezónu sú bazény otvorené každý deň. V minulosti fungovalo počas najteplejších dní aj takzvané nočné kúpanie v prípade vyhovujúcich klimatických podmienok a adekvátneho záujmu. Kvalita vody v bazénoch sa priebežne kontroluje aj niekoľkokrát za deň. Odborne spôsobilé osoby sa zameriavajú na pH vody a množstvo chlóru v nej.

Obec Vinné:

Vinianske jazero vzniklo vytvorením umelej hrádze a privedením vody z Vinianskeho potoka do sedla na úpäť vrchov Marečkovej (401 m) a Šutovej (319 m). Celková plocha jazera je 8 ha s priemernou hĺbkou 3 m. Voda z horských potokov v lete láka na kúpanie a člnkovanie. Prírodná scenéria vytvára ideálne podmienky na pešiu turistiku v priebehu celého roka. Okolité lesy poskytujú možnosť zbierania húb. V letných mesiacoch sú tu vhodné podmienky na kúpanie a člnkovanie. V jeseni na rybolov, v zime na korčuľovanie, beh na lyžiach, turistiku a relaxačne pobyty.

Cieľom pre budúcnosť je vybudovať a rozvinúť odvetvie cestovného ruchu v štruktúre regionálneho hospodárstva so zameraním na zvyšovanie konkurencieschopnosti, sociálno-ekonomických príležitostí, rastu životnej úrovne a dosiahnutie kompatibility systému cestovného ruchu s krajinami EÚ. Vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v cestovnom ruchu s dôrazom na kvalitu služieb a budovanie imidžu obce. Vybudovať a rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu s potrebami obce v súlade s regiónom so zameraním na kvalitatívny a kvantitatívny rozvoj zariadení cestovného ruchu a ich základných a doplnkových služieb, a taktiež vytvorenie informačného centra.

Komplex predpokladov cestovného ruchu v zmysle tradičného delenia zahŕňa prírodné predpoklady (reliéf, klíma, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo), kultúrno historické predpoklady a spoločenské predpoklady (demografické, sídelné, hospodárske, sociálne, politické, komunikačné, materiálno technická základňa cestovného ruchu). Činitele, ktoré vstupujú ako komponenty komplexu predpokladov cestovného ruchu, hrajú pri určovaní lokalizácie objemu, časového priebehu a štruktúry rozdielnu úlohu. Z hľadiska lokalizačných predpokladov najcennejšou devízou riešeného územia je vysokohodnotná podhorská a rovinná krajina poskytujúca nevšedne turistické a rekreačné vyžitej v prírodnom prostredí osobitá nie len v celoslovenskom ale i v Stredoeurópskom kontexte. Dotknuté územie vytvára veľmi dobre lokalizačné predpoklady pre plné rozvinutie rekreácie a cestovného ruchu pri rešpektovaní priority ochrany prírody v území. Z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu lokalita rekreačnej oblasti Zemplínskej šíravy v blízkosti CHKO Vihorlat s prepojením na okolité zaujímavosti.

Z hľadiska selektívnych predpokladov má riešene územie veľmi dobré urbanizačné predpoklady CR pre rozvoj vidieckej turistiky a chalupárstva. Značné príležitosti rovnako ponúka využitie rodinných domov na turistické ubytovne, informačného centra a iné rekreačné a turistické služby. Problémom ostáva i materiálnotechnická základňa cestovného ruchu prejavujúca sa absenciou ubytovacích a stravovacích zariadení a zvlášť nedostatkom a dostupnosťou základných a rôznych doplnkových služieb pre kultúrne a športové vyžitie pasantov cestovného ruchu. Rekreačné územné celky sú založené na prepojení viacerých rekreačných priestorov, rekreačných útvarov a turistických cieľov za účelom dosiahnutia vyššieho rekreologického a ekonomického účinku. Nemusí ísť vždy o súvislé rekreačné územie. Jednotlivé rekreačné priestory môžu byť od seba vzdialene a navzájom prepojené dopravou. prírodné hodnoty – vodná nádrž Zemplínska šírava vhodné klimatické podmienky pre rozvoj cestovného ruchu.

Turistické trasy

Morské oko - Jazero Morské Oko v chránenej krajinej oblasti Východné Karpaty leží v nadmorskej výške 618 m a je štátnou prírodnou rezerváciou s chránenou flórou a faunou. Je to najväčšie zahradené sopečné jazero na Slovensku s rozlohou 13 ha. Vzniklo zahradením doliny Okna mohutným zosuvom so šírkou 800 m a s dĺžkou 1 900 m. Jeho maximálna šírka je 312 m, dĺžka 775 m hĺbka 26 m. Nad jeho hladinou sa vypína jedna z dominant vihorlatských vrchov - Sninský kameň, známy nádherným výhľadom na okolité vrchy a doliny. Okruh okolo Morského oka je po celom úseku cyklotrasa značená modrou farbou a začína na konečnej zastávke SAD obce Remetské Hámre (295 m n. m.), kde aj končí. Je to východiskový bod aj pre štyri turistické trasy. Dolinou potoka Okna smerom na juh od Morského oka ešte nedávno viedla železnica do Remetských Hámrov. Na konci dediny je vystavený exponát ešte pôvodného rušňa. Železničná trať bola prebudovaná na asfaltovú cestu, ktorá tvorí hlavnú prístupovú spojnicu turistickú trasu i náučný chodník z Remetských Hámrov k Morskému oku v dĺžke 9 km. Z koncového záchytného parkoviska Krivec pod Morským okom trvá pešia túra k jazeru už len 15 minút. Na 4 km trase sú osadené štyri panely, ktoré informujú návštevníkov o chránenej krajinej oblasti Vihorlat, geológii územia, Morskom oku, ako aj o okolitých lesoch. Trasa náučného chodníka je fyzicky nenáročná, lokalizovaná v peknom prírodnom prostredí Morského oka.

Morské oko – Sninský kameň

Turistická trasa je fyzicky náročnejšia, na úseku 4 km prekonáva výškové rozpätie od 618 do 1005 m n. m. Odmenou je však nádherný výhľad na krajinu údolia Cirochy, vihorlatské lesy a Východoslovenskú nížinu. Panelovou formou je podaná informácia o rastlinných a živočíšnych spoločenstvách vihorlatských lesov a o chránenom prírodnom výtvore Sninský kameň.

Značované pešie turistické trasy vo Vihorlatských vrchoch

Na zorientovanie sa v značených turistických trasách odporúčame turistickú mapu, ktorá je voľne v predaji. Na tomto mieste sú údaje o značených trasách upresnené, uvádzame niektoré špeciálne odporúčania a aj nové značené trasy, ktoré ešte nie sú v poslednom vydaní mapy uvedené. V nasledujúcom opise turistických trás sú

uvedené pochodové časy pre smer tam medzi dvoma pomenovanými turistickými informačnými miestami.

Morské oko - Malé Morské oko - Sninský kameň - Nežabec - Strihovské sedlo – Potašňa (dĺžka trasy cca 14 km + 4 km naspäť k Morskému oku)

Morské oko - Malé Morské oko - Jedlinka

(dĺžka trasy 2,1 km) Táto trasa ponúka okružné trasy.

Morské oko, hrádza - Morské oko, Rybárka (dĺžka trasy 1,7 km)

Remetské Hámre - Lysák - Sedlo Rozdiel - Jedlinka - Tri Table - Sninský Kameň - Nežabec - Strihovská poľana - Strihovské sedlo - Pilníkova lúka - Diel - Vávrova lúka – Podhorod' (dĺžka trasy 32,9 km) Hlavná hrebeňová trasa - červená značka.

Humenné mesto - Jasenov - Jasenovský hrad - Veľká dubová - Porúbka - pod Vinianskym hradom - Vinné – Hôrka (dĺžka trasy 28,8 km) Modrá značka.

Remetské Hámre - Falašov potok - Potašňa - Krivec - Morské oko, hrádza - Morské oko, kašielik - Morské oko, Rybárka - Pod Troma Tablami - Tri Table - Sninský Kameň - Sninské rybníky – Snina – vlak (dĺžka trasy 20,8 km) Krivec je parkovisko pomenované podľa potoka, tu sa odstavujú autá pri vstupe do centrálnej časti CHKO Vihorlat. Možnosť naprogramovať rôzne trasy podľa časových a fyzických možností.

Remetské Hámre - Falašov potok - Pilníkova lúka - Ruská Bystrá

(dĺžka trasy 20,8 km) Zelená značka.

Krivec - Strihovská poľana

(dĺžka trasy 3,0 km) Zelená značka tvoriaca okružné trasy z parkoviska.

Pod Tromi Tablami - Nad Morským okom

(dĺžka trasy 1,0 km) Modrá miestna tvarová značka po asfaltovej zvažnici.

Snina (bus) - Zemplínske Hámre - Sninský Kameň (dĺžka trasy 9,3 km)

Krivoš'any - Krivoš'anka - Veľká dubová - Jasenovský hrad

(dĺžka trasy 8,0 km) Zelená značka

Jasenov, pod hradom - Chlmec – Chlm (dĺžka trasy 5,5 km)

Poruba pod Vihorlatom - Stará koniareň - Poľana - Sedlo Rozdiel

(dĺžka trasy 13,7 km) Zelená značka

Remetské Hámre - Stará koniareň (dĺžka trasy 5,5 km) Žltá značka

Potašňa - Strihovské sedlo – Strihovce (dĺžka trasy 7,0 km)

Medvedia hora - Pod Senderovom - Vinianske jazero - Pod Dlhou - Pod Vinianskym hradom - Viniansky hrad - Trnava pri Laborci (dĺžka trasy 9,3 km) Žltá značka.

Medvedia hora - Pod Senderovom - Vinianske jazero - Viniansky hrad

(žltá turistická značka) (dĺžka trasy cca 12 km + 8 km do obce Vinné.)

Kamenec - Vinianske jazero - Senderov - Viniansky hrad

(zelená turistická značka) (dĺžka trasy cca 18 km + 8 km do obce Vinné.)

Vinianske jazero - Kamenec - Medvedia hora - Pod Senderovom - Kostolík pod Senderovom – Hôrka (dĺžka trasy cca 7,5 km) Zelená značka.

Vinné - Viniansky hrad - Jasenovský hrad

(modrá turistická značka) (dĺžka trasy cca 12 km.)

Brekov - Brekovský hrad (cca 2,5 km)

Pod Senderovom - Senderov - Kostolík pod Senderovom
(cca 1,7 km) Žltá tvarovka - odbočka na vrchol

Značkové pešie turistické trasy v Slanských vrchoch od Michaloviec:

Dargov - údolím Bačkovského potoka - hrad Parustan - Lazy
(dĺžka trasy cca 5,0 km)

Brazina - Jazero Izra - Čatorňa (hranica s Maďarskom) - Pusztafalu - hrad Fuzér
(dĺžka trasy cca 12,5 km)

Herlianske sedlo - lazy - Dargovský priesmyk - Maliniak - Jazero Izra
(dĺžka trasy cca 47,6 km)

Jazero Izra - Byšta - Slovenské Nové Mesto (dĺžka trasy 35,0 km)

Kalša - Jazero Izra (dĺžka trasy cca 6,0 km)

Jazero Izra - Veľký Milič

(dĺžka trasy cca 4,0 km) Významný vrchol s možnosťou turistiky do Maďarska.

Kuzmice - Jazero Izra - Skároš (dĺžka trasy 22,4 km).

CHKO Vihorlat

Blízkosť prírodných pomerov CHKO vytvára sopečné pohorie Vihorlat. Takmer stopercentná lesnatosť vlastného územia CHKO a dvojtretinové zastúpenie lesov v jej ochrannom pásme vytvára podmienky na hlavnú hospodársku činnosť - lesné hospodárstvo. Celé územie CHKO je popretkávané značenými turistickými chodníkmi s rôznym bodom prevýšenia

Pre pešiu turistiku v riešenom území budú slúžiť turistické chodníky:

Prepojenie CHKO Vihorlat, Sninských rybníkov, Zemplínskej šíravy a prepojenie celého východu.

Michalovský región prepojený cyklotrasami a turistickými chodníkmi, zrealizovaním na lesných cestách bude prínosom celého regiónu.

MODRÁ CYKLOTRASA - Jovsa, Poruba pod Vihorlatom, Vyšné Remety, Vyšná Rybnica, Baškovce, Choňkovce, Koňuš, Priekopa, Porúbka, Koromľa a Krčava.

Celková dĺžka: 36 km, Celkové prevýšenie 408 m, Cesty: št. cesta č. II/582, poľné a lesné cesty, účelové komunikácie. Náročná, veľmi príjemná cykloturistická trasa s peknými výhľadmi do okolia, zjazdná za každého počasia. Je určená pre cyklistov na horských bicykloch, nakoľko takmer polovica vedie po účelových poľných cestách. Medzi obcami Jovsa - Poruba pod Vihorlatom prechádzame v krátkom úseku 5 km po štátnej ceste 2. triedy, ktorá je však málo frekventovaná. V úseku Koňuš - Priekopa nás poľná cesta nasmeruje priamo do viníc PD Choňkovce, odkiaľ je pastvou pre oči výhľad na rozsiahlu Východoslovenskú nížinu pred sebou a pohorie Vihorlatu za sebou. Pri strážnom domčeku uprostred vinice odbočíme doľava, smerom k lesu, kde je znížená kvalita orientácie, pretože na lúke nebolo možné osadiť prvky značenia. Križujeme potok a nasleduje asi najnáročnejšia etapa trasy po mäkkej lesnej ceste s hlbokými vyjazdenými koľajami. Úsek je však krátky (cca. 500 m) a menej zdatní cyklisti môžu bicykel potlačiť. vyjdeme na okraj viníc v Priekope. Vydáme sa smerom doprava popri viniciach. Po brode malého potôčika prichádzame na tvrdšiu poľnú cestu, ktorá nás zavedie až do obce Priekopa. Ďalšie kilometre vedú po asfalte po cestách 3 a 4 Triedy. až do obce Koromľa, kde pri veľmi peknom obecnom parku odbočíme doprava. Po ľavej strane je cintorín, pred nami sa otvára

veľmi pekný výhľad na rovinu s vencom Slanských vrchov v pozadí a odleskom hladiny Zemplínskej šíravy. Účelová cesta pomaly klesá až ku vinohradníckemu domčeku, kde sa mení na mäkkú lesnú cestu, ale zjazdnu aj za mokra. V tomto úseku viac používame brzdy až ku kraju obce Krčava, kde vychádzame na hlavnú cestu, ktorá vedie do Užhorodu. tento hraničný priechod je pre cyklistov uzatvorený. Cyklotrasa končí v Krčave odkiaľ odporúčame uzatvoriť okruh smerom na obce Sejkov, Blatnú Polianku a Hnojné ku hrádzi v Jovse. odtiaľ je už len pár kilometrov ku vodnej nádrži Zemplínska šírava.

Región Dolného Zemplína je ideálnou oblasťou pre rozvoj cykloturistiky, zvlášť pre tvorbu trás stupňa obtiažnosti rekreantov.

Platí to hlavne pre jeho rovinnú aj pahorkatinnú časť, kde existuje relatívne hustá sieť ciest nižšej triedy (druhej, tretej triedy, spevnené a nespevnené poľné cesty) s malou frekvenciou cestnej premávky. V oblasti Východoslovenskej nížiny existuje taktiež množstvo ochranných protipovodňových hrádzí so spevnenou korunou, resp. s cestou vybudovanou na korune hrádze vhodných pre cykloturistiku.

Prepojenie cyklotrás s rekreačnými strediskami okolo celej Zemplínskej šíravy. Pre rozšírenie ponuky rekreačných aktivít bude cyklotrasy potrebné riešiť. Toto mólo bude súčasťou vyhlídkovej okružnej lodnej dopravy medzi rekreačnými strediskami severnej časti a južnej časti Zemplínskej šíravy.

Zemplínska šírava

Kaluža - Vinné (hrad, Vinianske jazero) – Michalovce

Michalovce – Vinné (Vinné jazero) – Kaluža – Klokočov – Kusín – Jovsa – Hnojné – južná časť hrádze ZŠ – Lúčky – Zalužice – most – výpust zo Šíravy – rekr. str. Biela Hora – Michalovce (Biela Hora)

Duša

Michalovce – Petrovce n/L - Suché – Lesné – Pusté Čemerné – Strážske – Staré – Zbudza – Michalovce

Ondavská rovina

Trhovište - Moravany – Rakovec n/O – Nižný Hrabovec – Klčovo – hrádza Ondavy pri Parčovanoch – Tušice – Tušická N. Ves – Horovce – Trhovište

Trhovište – Bánovce n. Ondavou – Bracovce – Markovce – Malčice – Oborín – hrádza Laborca a Latorice - Sírník – hrádza Ondavy – smer Horovce – Trhovište

Senianske rybníky

Michalovce – Zemplínska Široká – Iňačovce – Senianske Rybníky – Senné – Palín – Zemplínska Široká – Michalovce

Nová zemplínska „Trasa KSK“

Klokočov – Borša (Klokočov- Michalovce - Lastomír – Sliepkovce – Stretava – Draňov (kaštieľ) – Vojany – V. Raškovce – Oborín – Brehov – Zemplín – Ladmovce – Viničky – Borša)

Ukrajinská

Michalovce – Zalužice – Lúčky (archelog. nález) – Závadka – Nižná Rybnica – Sobrance (kúpele) – Tibava (vinohrady) – Orechová (vinohrady) – Sejkov - št. hr.

Ukrajina

Ublianska

Sobrance – Tibava – Choňkovce – Podhorod' – Ruský Hrabovec– Ubl'a

Vihorlatská

Sobrance (gitarové múzeum)– Sobranecké. kúpele – Ruskovce – Jasenov – V. Rybnica – Remetské Hámre – Morské oko

Medzibodrožie

Streda n. Bodrogom – Viničky - Borša - Malý Kamenec – Veľký Kamenec –Stráže – Veľ. Horeš – Malý Horeš – Pribeník – Dobrá – Biel – Veľké Trakany – Malé Trakany – Čierna n. Tisov – Boľany – smer lanový most – južná hrádza Latorice – smer Svätá Mária – Somotor – Viničky – Streda n. Bodrogom – smer št. hr. MR Karos

Streda n. Bodrogom – Viničky - Borša - Malý Kamenec – Veľký Kamenec –Stráže – Veľké Horeš – Malý Horeš – Pribeník – Dobrá – Biel – Veľ. Trakany – Malé Trakany – Čierna n. Tisov – Boľany – smer lanový most –južná hrádza Latorice – smer Svätá Mária – Somotor – Viničky – Streda n. Bodrogom

Svätuše – Kráľovský Chlmec – Malý Horeš – Pribeník – Dobrá – Biel – Bačka – Leles – Poľany – Soľnička – Boľ – Zátin – Svinice – Svinice – Vojka – K. Chlmec

Použie

Vojany – Ižkovce - hrádza Laborca a Latorice – Beša – Čičarovce – severná hrádza Latorice – Ptrukša – Veľ. Slemence – Ruská – Kap. Kľačany – Veľ. Kapušany – Čierne Pole – Krišovská Liesková – Vojany – Drahňov

Veľké Kapušany – Kráľovský Chlmec

Veľké Kapušany – Borša

Vihorlatské vrchy (Dobra voda - Borolo)

Sobrance – Ruskovce – Jasenov – V. Rybnica – Hlivištia – Ruská Bystrá (drevený kostolík) – Ruský Hrabovec – Inovce – Beňatina – Podhorod' – Choňkovce – Baškovce – Sobranecké kúpele – Sobrance

Sobrance – Tibava - Choňkovce – Koňuš – Priekopa – Porúbka – Koromľa – Husák – V. Nemecké – Orechová – Tibava – Sobrance

Východoslovenská rovina (Borolo - Trasa KSK)

Sobrance – Ostrov – Porostov – Kristy – Svätuš – Blatná Polianka – Senianske rybníky – Senné – Blatné Remety – Bunkovce – Nižná Rybnica – Sobrance

Sobrance – Veľké Trakany (Sobrance – Tibava – Orechová – Sejkov – Jenkovce – Záhor – Pinkovce – Lekárovce – Bajany – Veľké Kapušany – Budince – Ruská – Veľ. Slemence – Ptrukša – lanový most cez Latoricu –Boľany – Čierna n/T – Malé Trakany – Veľké Trakany

Trebišov - Borša (Trebišov - Hraň – Sirník – Brehov – Zemplín – Ladmovce – Viničky – Borša)

Tokajské cyklotrasy

Veľaty – Veľká Trňa - Malá Trňa – Černochovej - Veľká Bara – Malá Bara – Viničky – Borša

Viničky – Malá Bara – Veľká Bara – Černochovej – Cejkov – Streda nad Bodrogom Trebišov – Čerhov – Slovenské Nové Mesto – Borša – smer MR Sarospaták.

V obci je cyklistický oddiel, ktorý je aktívny a má záujem o spoluprácu a ďalší rozvoj v obci i regióne a zvýšenie počtu aktívnych cyklistov.

Nadviazanie cezhraničnej spolupráce k posilneniu priateľstva a vzájomných susedských vzťahov s Maďarskom a Ukrajinou. Využitie finančných zdrojov z programov na cezhraničnú spoluprácu, rozvoj cestovného ruchu, vinárstva, kultúry, športu, sociálneho zabezpečenia a ochrany životného prostredia.

V katastri obce boli usadené informačné tabule. V budúcnosti sa plánuje rozvoj kultúrnych akcií pre občanov a pre turistov, čím je potrebné posilniť kultúrno-spoločenský charakter obce. Zároveň sa zamerať na cestovný ruch s celoročným využitím a s hlavnými druhmi rekreačných činností: poznávanie okolia, letné a vodné športy, zimné športy.

Je potrebná rekonštrukcia kultúrno-spoločenských priestorov, rekreačných zariadení, vybudovanie oddychových zón, relaxačno-športovej zóny futbalového ihriska, obecných podujatí, športových vyžití.

Konkrétne: Výstavba relaxačno – športovej zóny futbalového ihriska. Rekreačné stredisko Medvedia Hora vybudovanie areálu vodných športov – jachting a lodný prístav. Rozšírenie - vodné športy, požičovňa. Modernizácia rekreačnej oblasti stredisku Kaluža – bazény, ubytovacie zariadenia UNIMO, OKÁL, sociálne zariadenia. Rekonštrukcia budovy referátu CR. Vybudovanie Promenády na Šírave. Revitalizácia obce - vybudovanie oddychových zón, v centra obce intraviláne aj extraviláne obce. Vybudovanie cyklotrás, turistických chodníkov. Aktívna spolupráca s občianskym združením Bocian.

Opis produktu

Zdravé životné prostredie je nevyhnutnou podmienkou pre život ľudí na vidieku. Cieľom kvalitného života je za podpory všetkých obcí udržať a naďalej zlepšovať životné prostredie v obci Kaluža, v blízkej oblasti Zemplínskej šíravy a to s využitím širokého okolia v súlade s Územným systémom ekologickej stability (ÚSES). Prostredníctvom biocentier a biokoridorou je potrebné zachovať prirodzený ráz krajiny a podporovať jej prirodzený vývoj. Podporou zavádzania nových moderných a životnému prostrediu neškodných technológií je plánované dosiahnuť celkové zlepšenie životného prostredia.

Riešené územie obce svojou prírodnou scenériou, rekreačným potenciálom a daným stupňom úrovne vytvára podmienky pre podstatne dynamickejší rozvoj cestovného ruchu. Pri navrhovaní produktov cestovného ruchu uplatňovaných v riešenom území, je potrebné vychádzať predovšetkým z jeho geomorfologického charakteru, z klimatických podmienok a z daností obce. Vzájomná spolupráca s občianskym združením Bocian.

Vychádzajúc z ÚPN-VÚC Košického kraja, aktivity cestovného ruchu v regióne z hľadiska koncepcného sú zamerané predovšetkým na:

- *Rekreačný pobyt v prírode*

- v prostredí krásnych lesov a CHKO, s možnosťou kúpania a rekreácie v rekreačnej oblasti Zemplínska šírava v strediskách, so zameraním na vodné športy a využitie ihrísk, bazénov, ...

- Poznávací turizmus

- spoznávanie prírodných krás, atraktivít,.....

- Vidiecky turizmus

- využívanie chalupárstva, individuálnych chát a prenajímanie lôžok v rázovitom vidieckom osídlení, vidiecka turistika, vinárstvo,

Je potrebné zamerať sa na zvyšovanie príťažlivosti riešeného územia prostredníctvom kvalitných tradičných i netradičných ponúk, ktoré vychádzajú z podmienok a tradícií riešeného územia. Je možné rozvíjať rodinné dovolenky, ekologické dovolenky, zimné dovolenky, zamerané predovšetkým na vodnú rekreáciu, agroturistiku, turistiku,

Veľmi významnú úlohu v rozvoji cestovného ruchu zohráva estetické prostredie. Turistické produkty ako dôležitý marketingový nástroj je možné úspešne vytvárať na základe existencie základných atribútov, predovšetkým je to dobrá technická a turistická infraštruktúra, spoľahlivý turistický informačný systém, koncepcia rozvoja CR v obci, akčný plán rozvoja cestovného ruchu v obci. Jednotlivé produkty navrhujeme v ďalšej časti tejto kapitoly rozdeliť podľa využiteľnosti na produkty celoročného charakteru, pre zimné obdobie, pre letné obdobie.

Celoročné aktivity, flexibilita

a) Dovolenka a rekreácia na vidieku, vidiecka turistika - celoročný produkt v spojení s viacerými formami turistiky. Táto forma trávenia dovolenky a voľného času je čoraz viac vyhľadávanou domácimi i zahraničnými turistami, najmä ľuďmi z rušného a znečisteného mestského prostredia. Túto formu rekreácie obľubujú predovšetkým rodiny s deťmi, preto zariadenia tohto typu odporúčujeme vybavovať nenáročnými zariadeniami pre aktivity detí, skvalitňovať podmienky pre aktívny pobyt rodín v riešenom území, skrášľovať životné prostredie obce a pod. Samotný pobyt na vidieku je pre určité cieľové skupiny turistov žiadaným a veľmi obľúbeným. Vidiek im ponúka iný pohľad na život, poskytuje možnosť prežiť mnoho zážitkov, stáva sa pre nich zdrojom nielen oddychu a rekreácie, ale veľakrát aj zdrojom inšpirácie. Aj preto má vidiecka turistika značné predpoklady stať sa jedným z najdôležitejších rozvojových prvkov obcí.

b) *Rehabilitácia, regenerácia - preventívno-liečebné pobyty.* V súčasnosti sa zintenzívňuje preventívna starostlivosť o zdravie organizovaním preventívno-liečebných pobytov v lokalitách vhodných pre takéto pobyty.

c) *História vinárstva.* Tento produkt môže byť pri dobrom marketingu veľmi významným rozvojovým prvkom cestovného ruchu v riešenom území.

d) *Rekreačné stredisko Zemlínska šírava.* Využitie ubytovacích kapacít, kúpaliska a vodnej plochy na rozvoj cestovného ruchu.

Navrhujeme

- využiť históriu vinárstva v obci s jej krásami na zviditeľnenie, spropagovanie

a zatraktívnenie riešeného územia. Na základe návrhov vytvoriť špecifický produkt s prezentáciou historickej činnosti, zároveň vytvoriť špeciálne trasy pre peších turistov, cykloturistov a rekreatantov, ktoré by návštevníka viedli a informovali o obci a okolí. Vhodnou sa javí informačné centrum v obci. Rekreačné stredisko Medvedia Hora vybudovanie areálu vodných športov – jachting a lodný prístav. Rozšírenie - vodné športy, požičovňa.

Odporúčania, návrhy:

Vzhľad obce je jedným z najvýznamnejších faktorov, ktorý ovplyvňuje dojem turistu a zanecháva príjemný alebo negatívny zážitok. Rekonštruovaný priestor kúpaliska a strediska cestovného ruchu, udržiavaná obec, upravené záhrady, udržiavané fasády objektov s ich okolím vyvolávajú u turistu už pri prvom kontakte s obcou príjemný pocit, ktorý môže mať kladný vplyv na jeho dĺžku pobytu, frekvenciu pobytov či odporúčenia známym. Toto je veľmi účinná reklama.

Preto sa odporúča:

- skrášľovať a udržiavať čistotu všetkých verejných priestranstiev,
- zo strany obce vytvoriť motivačné podmienky pre skrášľovanie rekreačného strediska, súkromných zariadení a všetkých spoločných priestranstiev,
- na vybraných miestach vytvoriť jednoduché komplexy pre športy, detské hry a spoločenské aktivity.

Zimné obdobie

Hlavnými aktivitami zimnej ponuky sú turistické a rekreačné využitie v zimnom období nedostatočne kvantitatívne a kvalitatívne rozvinuté. Podmienky, ktoré sú v riešenom území k dispozícii, je potrebné využiť pre zdynamizovanie cestovného ruchu. Pri ich rozvoji je potrebné rátať s ich možným celoročným využívaním.

Návrh produktov, podporujúcich rozvoj cestovného ruchu v zimnom období v riešenom území:

a) *Zimná turistika - putovanie zimnou krajinou, pozorovanie zvierat, celoročné ubytovanie,*

- návšteva vinárenských pivničiek,
- ukážka dedinských zabíjačiek spojených s ochutnávkou,

b) *Verejné športové súťaže*

- beh, diaľkový pochod pre deti, dospelých, pre rodiny

Súťaže plnia funkciu nielen porovnávania sa, ale aj sociálnu funkciu, funkciu zábavy.

Letné obdobie

V súčasnej ponuke sú v letnom období k dispozícii dobré predpoklady pre turistiku, agroturistiku, cyklistiku, vodné športy,....

Rekreačné stredisko Medvedia Hora vybudovanie areálu vodných športov – jachting a lodný prístav. Rozšírenie - vodné športy, požičovňa. Kúpanie v Zemplínskej šírave a bazéne, opaľovanie, letné športy, člnkovanie, vyhliadkové plavby, ponuka zapožičania lodičiek, vodných bicyklov, ...

Podmienky pre ďalšie voľnočasové aktivity, vybudovanie relaxačno – športovej zóny, vzdelávacie akcie, pestovanie záľub,

Spokojnosť návštevníka - dovolenkára je priamo úmerná kvalite, kvantite a pestrosti ponúkaných možností poznávania, rekreácie, zábavy, ubytovania, stravovania i ochoty a srdečnosti ľudí poskytujúcich rôzne služby. Infraštruktúra rekreácie je jednou zo základných súčastí súkolia cestovného ruchu. Jej rôznorodosť, zaujímavosť a kvalita v značnej miere ovplyvňuje rozvoj cestovného ruchu.

Existujúca infraštruktúra rekreácie a športu využiteľná pre návštevníkov riešeného územia nezodpovedá potrebám dostatočného uspokojovania ich potrieb i záujmu.

Avšak z hľadiska možností, ktoré riešené územie má, je pre vytvorenie, rozšírenie primeranej infraštruktúry dostatočný priestor. Pre dosiahnutie zvýšenia návštevnosti a primeranú dĺžku pobytu návštevníka v riešenom území je nevyhnutným opatrením rozšírenie, skvalitnenie a pestrosť ponuky pre rekreáciu a šport, ktorá je prepojená s turistickou infraštruktúrou a supraštruktúrou. Nevyhnutnosťou je, aby plánovanie infraštruktúry rekreácie a športu bolo systémové, prispôsobené podmienkam daného územia, odborne spracované a aby následná jej realizácia bola uskutočnená odbornými organizáciami.

Regulatívy

Pri riešení jednotlivých aktivít v obci je potrebné rešpektovať tieto regulatívy:

- 1) Všetky druhy ochranných pásiem** - od VN el. vedenia, transformačných staníc, PHO vodných zdrojov, rozvodov plynu, regulačných staníc plynu, dopravných zariadení) v zmysle platných zákonov, vyhlášok a noriem SR.
- 2) V oblasti funkčného členenia a priestorového usporiadania** – dodržať funkčnú hierarchiu, využiť kvalitné prírodné prostredie pre rozvoj rekreácie, vidieckeho turizmu, chalupárstva, vinárstva, ovocinárstva, vodných športov.
- 3) V oblasti ochrany prírody** - nepripustiť nadlimitné zaťaženie jednotlivých rekreačných priestorov, dodržať ekostabilizačné opatrenia, nové rekreačné zariadenia navrhovať predovšetkým v zastavaných častiach územia a na odsúhlasených plochách, prednostne dobudovať technickú infraštruktúru, predovšetkým ukončiť rekonštrukciu vodovodnej a kanalizačnej siete, vykurovanie objektov riešiť nezávadným spôsobom, pri výstavbe nepripustiť nadmerné zásahy do terénu a maximálne chrániť vzrastlú i nízku zeleň, odstránenie čiernych skládok.
- 4) Regulačné prvky priestorového a architektonického riešenia** - Architektonické riešenie objektov dodržať mierku, objekty občianskej a rekreačnej vybavenosti, maximálne dve nadzemné podlažia a využiteľné podkrovie, strechy sedlové, valbové, manzardové so sklonom 30° až 45°, s dôrazom na použitý materiál a farebnosť striech, materiálovo prispôbiť navrhované objekty prírodnému prostrediu, v navrhovaných areáloch územie doplniť vysokou zeleňou, sadovými úpravami, drobnou architektúrou, oplotením, ich architektonický výraz a použitý materiál nutne zosúladiť, pôvodné vinice, vinné pivnica a pôvodné stavby rekonštruovať a ponechať

pôvodný ráz, pri výbere rastlinného materiálu je nutné zohľadniť požiadavky pôdne, klimatické, expozičné, použiť na oplotenie predovšetkým živé stálozelené ploty.

3.1. Vybudovanie systému verejnoprávnych partnerstiev

Opatrenia:

- vybudovanie Promenády na Šírave,
- modernizácia rekreačnej oblasti stredisku Kaluža – bazény, ubytovacie zariadenia UNIMO, OKÁL, sociálne zariadenia,
- vybudovanie inštitucionálnej siete na podporu rozvoja domáceho a zahraničného cestovného ruchu,
- rekonštrukcia a modernizácia rekreačnej oblasti,
- rekreačné stredisko Medvedia Hora vybudovanie areálu vodných športov – jachting a lodný prístav,
- rozšírenie - vodné športy, požičovňa,
- rekonštrukcia budovy potravín – polyfunkčný objekt,
- rekonštrukcia budovy referátu CR,
- výstavba relaxačno – športovej zóny futbalového ihriska,
- uzatvorenie medzinárodnej zmluvy s Maďarskom a Ukrajinou,
- vytvorenie inštitucionálneho rámca pre vzájomnú kooperáciu všetkých relevantných partnerov v oblasti cestovného ruchu,
- podpora rozvoja cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce,
- spolupráca s občianskym združením Bocian.

Predpokladané prínosy:

- vybudovaná sieť inštitúcií zameranej na podporu a propagáciu cestovného ruchu v obci,
- zviditeľnenie územia,
- zlepšenie medziľudských a medzinárodných vzťahov,
- rozvinutá a účinná cezhraničná spolupráca krajín V 4,
- úspešné získavanie finančných prostriedkov v oblasti rozvoja cestovného ruchu.

3.2. Osveta, kultúra, výchova a vzdelávanie v súlade s potrebami

Opatrenia:

- rekonštrukcia budovy potravín – polyfunkčný objekt,
- rekonštrukcia budovy referátu CR,
- rekonštrukcia kultúrneho domu a obecného úradu, obnovenie knižnice a knižného fondu – Interiér,

- zvyšovanie povedomia, výchovy a vzdelanostnej úrovne obyvateľstva k cestovnému ruchu a jeho príležitostiam,
- vytvorenie kvalifikovanosti v oblasti cestovného ruchu.

Predpokladané prínosy:

- podpora školiacich inštitúcií v oblasti cestovného ruchu,
- participácia obyvateľstva na skvalitňovaní cestovného ruchu,
- zvyšovanie životnej úrovne a zlepšovanie hospodársko-ekonomickej bilancie obce.

3.3. Rozvoj vidieckeho turizmu v kombinácii s agroturizmom

Opatrenia:

- rekreačné stredisko Medvedia Hora vybudovanie areálu vodných športov – jachting a lodný prístav,
- rozšírenie - vodné športy, požičovňa,
- zvyšovanie príťažlivosti vidieka,
- podpora tvorby nových komplexných produktov cestovného ruchu,
- rekonštrukcia v rekreačnej oblasti,
- vytváranie imidžu konkrétnych lokalít a atraktivít,
- využívanie grantových programov na rozvoj vidieckych oblastí,
- rozvoj obce výstavbou nájomných bytov.

Predpokladané výnosy:

- existencia špecifických produktov CR zameraných na agroturistiku,
- propagácia podujatí v obci,
- zvýšený prísun turistov,
- príliv finančných prostriedkov do obce, jej zveľadovanie a budovanie atraktívneho povedomie pre trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu v obci,
- tvorba pracovných príležitostí,
- využívanie grantových programov zameraný na rozvoj vidieckej oblasti.

3.4. Zlepšenie podmienok pre rozvoj MSP v oblasti služieb cestovného ruchu

Opatrenia:

- modernizácia rekreačnej oblasti stredisku Kaluža – bazény, ubytovacie zariadenia UNIMO, OKÁL, sociálne zariadenia,
- vybudovanie Promenády na Šírave,

- rekonštrukcia budovy potravín – polyfunkčný objekt,
- rekonštrukcia budovy referátu CR,
- rekreačné stredisko Medvedia Hora vybudovanie areálu vodných športov – jachting a lodný prístav,
- rozšírenie - vodné športy, požičovňa,
- zabezpečenie jednotného prístupu k informáciám o možnostiach podpory MSP v cestovnom ruchu vrátane podporných programoch a štrukturálnych fondov,
- skvalitnenie propagácie obce v záujme získavania investorov a prílevu turistov,
- budovanie a rekonštrukcia infraštruktúry v stredisku cestovného ruchu,
- rozvoj a rozšírenie činnosti ponúkaných služieb.

Predpokladané prínosy:

- ľahšia orientácia pre podnikateľov v oblasti podpory CR,
- príprava projektov a príviv finančných prostriedkov z grantových schém a podporných programov,
- zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v cestovnom ruchu,
- rozvoj kultúrnych a športových podujatí,
- zlepšenie športovej zdatnosti obyvateľov obce a návštevníkov,
- zvýšenie počtu návštevníkov počas celého roka.

3.5. Zachovanie kultúrno-historického dedičstva a športu

Opatrenia:

- rekonštrukcia Domu smútku, výstavba oplotenia miestneho cintorína,
- výstavba relaxačno – športovej zóny futbalového ihriska,
- ukážka ľudových remesiel, literatúra – verejné čítanie,
- kultúrno-záujmová činnosť,
- rozvoj a rozšírenie v oblasti kultúry a športu,
- podpora CR v oblasti kultúry.

Predpokladané prínosy:

- udržanie a rozvoj tradícií, vinárstvo, ľudová tvorivosť a iné,
- zlepšenie kvality života obyvateľstva, rozvoj kultúry v obci,
- zvýšenie atraktivity obce z pohľadu CR,
- zvýšenie informovanosti obyvateľov o kultúrnych podujatiach,
- systematická propagácia k vylepšeniu imidžu obce.

3.6. Skvalitnenie informačného a orientačného systému

Opatrenia:

- zvýšiť dostupnosť informácií o zaujímavostiach a atraktivitách služieb v obci,
- informačné stredisko,
- dobudovanie siete infraštruktúry peších, turistických a cykloturistických trás.

Predpokladané prínosy:

- existencia informačného systému zabezpečujúci veľmi rýchle, lacné a aktuálne služby pre turistov a návštevníkov obce vo všetkých oblastiach súvisiacich s ich momentálnym pobytom, pohybom a potrebami.

3.7. Rozvoj cezhraničnej spolupráce

Opatrenia:

- rozvoj komunikačných spojov, modernizácia a výstavba základne pre CR za jej súčasného prispôsobovania sa k štandardom EÚ,
- príprava medzinárodnej spolupráce s Maďarskom s Ukrajinou,
- požiadať prostriedky z Cezhraničnej spolupráce na základe uzatvorených zmlúv,
- rozvoj alternatívnej turistiky.

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie konkurencieschopnosti,
- úspešnosť pridelenia prostriedkov z fondu Cezhraničnej spolupráce,
- ekonomické prínosy, priame a nepriame zdroje,
- zlepšenie imidžu obce aj regiónu.

4. PODPORA A ROZVOJ PODNIKANIA

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Kaluža, Komunitným plánom sociálnych služieb obce Kaluža 2019 – 2023, Akčným plánom obce Kaluža na roky 2019 – 2023 a Akčným plánom rozvoja okresu Michalovce:

Vytvorenie pozitívneho podnikateľského prostredia zosúladeného s prirodzenými danosťami a možnosťami obce a vývojovými trendmi. Znamená to zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja prostredníctvom ekonomického rozvoja v oblasti služieb, v cestovnom ruchu, a v iných hospodárskych odvetviach, rozvoj

ľudských zdrojov. So zameraním na históriu pestovania vín, podpora rozvoja vinárstva.

Posilnením rekreačnej funkcie je predpoklad ďalšieho zamestnania obyvateľov v smere cestovného ruchu, súkromné ubytovanie a prevádzky spojené s poskytovaním týchto služieb. Podporiť rozvoj rekreačnej a reštauračnej činnosti s využitím jestvujúcich prevádzok a rekreačných stredísk.

Modernizácia rekreačnej oblasti stredisku Kaluža – bazény, ubytovacie zariadenia UNIMO, OKÁL, sociálne zariadenia. Rekonštrukcia budovy referátu CR. Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zatepľovania. Rekreačné stredisko Medvedia Hora vybudovanie areálu vodných športov – jachting a lodný prístav, Rozšírenie - vodné športy, požičovňa, Vybudovanie Promenády na Šírave. Rekonštrukcia, rozšírenie a doplnenie svetelných bodov verejného osvetlenia v obci, miestneho cintorína, chatových osadách. Rekonštrukcia inžinierskych sietí. Spolupráca s občianskym združením Bocian.

4.1. Stabilizácia a rozvoj existujúcich výrobných kapacít

Opatrenia:

- modernizácia rekreačnej oblasti stredisku Kaluža – bazény, ubytovacie zariadenia UNIMO, OKÁL, sociálne zariadenia,
- vybudovanie Promenády na Šírave,
- rekreačné stredisko Medvedia Hora vybudovanie areálu vodných športov – jachting a lodný prístav,
- rozšírenie - vodné športy, požičovňa,
- zvýšenie využitia a vyťaženia existujúcich perspektívnych výrobných kapacít,
- podpora existujúceho vinárstva,
- podpora obnovy vinohradov,
- zvýšenie finalizácie výroby,
- podpora v oblasti rekreačných služieb.

Predpokladané výnosy:

- stabilizácia existujúcej výrobnéj základne,
- udržanie a zvýšenie zamestnanosti,
- možnosť propagácie výrobkov a ich predaja,
- príležitosť pre uplatnenie domácich odborníkov,
- rozvoj v oblasti rekreačných služieb,
- ponuka pre samozamestnanie miestnych občanov.

4.2. Optimalizácia obecnej štruktúry a kvality subjektov

Opatrenia:

- rekonštrukcia budovy potravín – polyfunkčný objekt,
- rekonštrukcia budovy referátu CR,
- modernizácia rekreačnej oblasti stredisku Kaluža – bazény, ubytovacie zariadenia UNIMO, OKÁL, sociálne zariadenia,
- vybudovanie Promenády na Šírave,
- rekreačné stredisko Medvedia Hora vybudovanie areálu vodných športov – jachting a lodný prístav,
- rozšírenie - vodné športy, požičovňa,
- rekonštrukcia inžinierskych sietí,
- rekonštrukcia miestnych komunikácií, chodníkov, parkovísk, verejných priestranstiev,
- rekonštrukcia komunikácií v chatových osadách – extravilán,
- vybudovanie cyklotrás, turistických chodníkov,
- intenzívne využívanie podporných programov pre malé podnikanie,
- rozvoj cestovného ruchu,
- podpora a zvyšovanie úrovne podnikov,
- spolupráca s občianskym združením Bocian.

Predpokladané prínosy:

- príchod zahraničných investícií k zvýšeniu efektivity a kvality výstupov podnikov,
- zlepšenie celkovej ekonomickej situácie pre podnikateľov,
- rozvoj efektívnejšieho systému podpory začínajúcim podnikateľom.

4.3. Vybudovanie a rozvoj dopravnej infraštruktúry

Opatrenia:

- rekonštrukcia miestnych komunikácií, chodníkov, parkovísk, verejných priestranstiev,
- rekonštrukcia komunikácií v chatových osadách – extravilán,
- rekonštrukcia inžinierskych sietí,
- zabezpečenie adekvátneho technického stavu dopravnej infraštruktúry,
- vybudovanie cyklotrás, turistických chodníkov,
- viditeľné označenie prechodov pre chodcov,
- výsadba ochrannej a filtračnej zelene,

Predpokladané prínosy:

- zníženie nezamestnanosti,
- mobilita turistov a domácich obyvateľov,
- skvalitnenie životného prostredia,
- skrášlenie obce,
- zníženie rizika nehodovosti,
- zvýšenie bezpečnosti.

4.4. Dobudovanie a rozvoj inžinierskych sietí

Opatrenia:

- budovanie a rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu,
- rekonštrukcia, rozšírenie a doplnenie svetelných bodov verejného osvetlenia v obci, miestneho cintorína, chatových osadách,
- dostavba inžinierskych sietí,
- rekonštrukcia obecného rozhlasu,
- príprava pre výstavbu sociálnych bytov.

Predpokladané prínosy:

- pripravenosť územia obce pre rozvoj podnikateľských aktivít v oblasti cestovného ruchu,
- zlepšenie a skvalitnenie životného prostredia,
- rozvoj výstavby,
- zvýšenie počtu podnikateľov a zníženie nezamestnanosti.

4.5. Rozvoj telekomunikačných sietí

Opatrenia:

- dobudovanie a nových telekomunikačných sietí,
- rekonštrukcia obecného rozhlasu,
- zavedenie internetu, televízie a optických rozvodov pre domácnosti a aj v rekreačnej chatovej osade, Wifi/káblová televízia,
- modernizácia telekomunikačných sietí.

Predpokladané prínosy:

- priblíženie sa moderným zahraničným investorom a obchodným partnerom,
- zlepšenie možnosti komunikácie a IT schopností,

- zvýšenie možnosti modernej komunikácie,
- zvýhodnenie a zatriktívnenie obce a jej podmienok pre podnikanie.

4.6. Efektívne umiestňovanie existujúcich nezamestnaných na trhu práce

Opatrenia:

- vytvorenie komplexného systému rekvalifikácie reagujúceho na aktuálne problémy trhu,
- využitie nezamestnaných pri sezónnych prácach,
- ponuka sezónnych prác vo vinohradoch, sadoch a rekreačných službách,
- preškolenie a rekvalifikácie obyvateľov,
- vytvorenie efektívneho systému umiestňovania nezamestnaných na trhu práce v oblasti samozamestnávania.

Predpokladané prínosy:

- znižovanie nezamestnanosti,
- zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva,
- znižovanie miery práce na trhu.

4.7. Posilňovanie sociálneho kapitálu

Opatrenie:

- podpora sociálnych infraštruktúr smerujúcich k zvyšovaniu kvality života,
- podpora využitia miestneho potenciálu na sociálno-ekonomický rozvoj (cestovný ruch, kultúra, prírodné zdroje).

Predpokladané prínosy:

- spôsobilosť obce úspešne implementovať programy rozvoja,
- možnosti využívania finančných prostriedkov z EÚ,
- konkurencieschopnosť pri využívaní miestneho potenciálu.

5. POĽNOHOSPODÁRSTVO A VIDIECKY ROZVOJ

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Kaluža, Komunitným plánom sociálnych služieb obce Kaluža 2019 – 2023, Akčným plánom obce Kaluža na roky 2019 – 2023 a Akčným plánom rozvoja okresu Michalovce:

Poľnohospodárska činnosť v katastrálnom území je daná prírodnými podmienkami, geografickou polohou a možnosťami ekologických vzťahov. V osobitnej prílohe v zmysle vyhlášky MŽP SR 55/2001 Z.z. podrobne vyhodnotiť štruktúru poľnohospodárskeho fondu s uvedením plošných výmer, skupín BPEJ a všetkých potrebných údajov za celý kataster aby zodpovedné orgány štátnej správy mohli udeliť súhlasí na nepoľnohospodárske využitie poľnohospodárskej pôdy resp. zábery LPF. Rozvoj nasmerovať k zlepšeniu stavu vo vinohradníctve. Využitie historických tradičných pestovateľských postupov. Rozvoj vidieka - rekonštrukcia centra obce, využitie pre celkový rozvoj poľnohospodárstva. Zeleň - vzhľadom na obnovenie a posilnenie ekostabilizačných prvkov zazelenenia celého územia obce. Revitalizácia obce - vybudovanie oddychových zón. Spolupráca s občianskym združením Bocian.

5.1. Zabezpečenie racionálneho obrábania PPF

Opatrenia:

- revitalizácia obce - vybudovanie oddychových zón, v centra obce intraviláne aj extraviláne obce,
- zabezpečenie preverenia bonity pôdy z hľadiska výrobnnej konkurencieschopnosti,
- odstránenie čiernych skládok,
- využiť mimoriadny pôdny fond na pestovanie vínnej révy,
- podpora pestovateľom,
- obnovenie ovocinárstva,
- využitie histórie a danosti regiónu i pôdneho fondu,
- zabezpečenie racionálneho PPF.

Predpokladané prínosy:

- racionálne využitie pôdy,
- zvýšenie počtu pracujúcich v oblasti vinohradníctva,
- obnova pôvodných viníc,
- obnova ovocinárskych sádov,
- skrášlenie prostredia,
- odstránenie neefektívneho PPF.

5.2. Podpora dynamického rozvoja prvovýroby a priemyslu

Opatrenia:

- podpora modernizácie a technologickej inovácie prvovýroby,
- zlepšenie podmienok pre poľnohospodárstvo a lesníctvo, hlavne vo vinohradníctve a ovocinárstve,
- podpora vzdelávania pracovníkov v agrosektore.

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie produktivity práce a kvality potravín,
- zvýšenie povedomia o vínach z regiónu,
- dosiahnutie konkurencieschopnosti a výrobnjej i spracovateľskej intenzity,
- znižovanie výrobných nákladov.

5.3. Ochrana PPF

Opatrenia:

- revitalizácia obce - vybudovanie oddychových zón, v centra obce intraviláne aj extraviláne obce,
- znižovanie znečistenia pôdy a vody,
- odstránenie čiernych skládok,
- úprava potoka,
- efektívne využitie mimoriadnych podmienok pre vinohradníctvo,
- obnova ovocinárstva,
- znižovanie vodnej a veternej erózie.

Predpokladané prínosy:

- stabilizácia hospodárenia na pôde,
- obnova pôvodných vinohradov a sadov,
- zvýšenie ochrany majetku,
- zvýšenie atraktivity prostredia,
- zabezpečenie ekologickej čistoty a kvality životného prostredia.

5.4. Rozvoj turizmu a agroturizmu vo vidieckom priestore

Opatrenia:

- zvyšovanie vedomia vidieckeho obyvateľstva na využívanie jestvujúcich stavieb na vidieku,
- propagácia Zemplínskej šíravy,
- vybudovanie funkčného rekreačného strediska,
- rekonštrukcia budovy CR, ubytovacích a sociálnych zariadení,
- výstavba relaxačno – športovej zóny,
- zabezpečenie marketingu, propagácia vidieka – vidieckeho turizmu a agroturizmu,
- dokúpenie prostriedkov pre vodné športy,
- dobudovanie cyklotrás, turistických chodníkov,
- dobudovanie infraštruktúry.

Predpokladané prínosy:

- efektívne využívanie vidieckej krajiny pre domácich a zahraničných hostí,
- zvyšovanie príjmov obyvateľov,
- zlepšenie životného prostredia,
- skrášlenie vidieka a obce,
- zlepšenie poskytovaných služieb,
- zvýšenie možností ponuky športu, turistiky, vodných športov,
- stabilizácia osídlenia vidieka.

6. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Kaluža, Komunitným plánom sociálnych služieb obce Kaluža 2019 – 2023, Akčným plánom obce Kaluža na roky 2019 – 2023 a Akčným plánom rozvoja okresu Michalovce:

Zdravotnícke zariadenie sa v riešenom území nenachádza. V obci nie je praktický lekár, stomatológ ani lekárneň. Budovanie a rozvoj zdravotníckej infraštruktúry vedie k vyššej úrovni poskytovania zdravotnej starostlivosti a služieb, čím sa vytvára základ pre zlepšenie zdravia a kvality života obyvateľstva. Obec nemá zariadenie sociálnej starostlivosti. V obci počas LTS nie sú poskytované zdravotnícke služby zdravotnými hliadkami.

Vplyv na zdravotný stav obyvateľstva. Navrhovaná zmena OP KŽP neovplyvní pozitívny vplyv dokumentu OP KŽP identifikovaný v procese v minulosti vykonaného posudzovania pôvodného návrhu OP KŽP na zdravotný stav obyvateľstva, avšak prispeje k vytvoreniu vhodnejších podmienok pre podporu projektov s pozitívnym vplyvom na zdravie dotknutých obyvateľov.

Doplnenie novej pod aktivity zameranej na náhradu zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach nízkoemisnými spaľovacími zariadeniami do PO 1, ŠC 1.4.1 zameraného na zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality prispeje k zlepšeniu kvality ovzdušia znížením podielu emisií pochádzajúcich z vykurovania domácností, a to najmä v prípade jemných prachových častíc PM_{2,5}. Prachové častice mikro rozmerov prenikajú až do pľúcnych alveol a sú príčinou mnohých respiračných a kardiovaskulárnych ochorení. Tieto častice sú nosičmi iných škodlivých látok, ako je napr. benzo (a) pyrén, ktorý spôsobuje rakovinu pľúc, poškodzuje pečeň, obličky a genetickú informáciu buniek. Sektor vykurovania je zodpovedný aj za emisie čierneho uhlíka (BC), ktorý je produktom nedokonalého spaľovania. BC je súčasťou emisií PM a prispieva k znečisteniu a tiež sa považuje za krátkodobú znečisťujúcu látku, ktorá prispieva k zmene klímy. Okrem prachových častíc sa vykurovanie domácností podieľa aj na emisiách nemetánových prachových organických látok (NMVOC) – 45 % (a v nižšej miere aj na emisiách oxidov síry a dusíka (SO₂ – 5 % a NO_X – 6 %) s negatívnym účinkom na zdravie obyvateľov.

Presun finančných prostriedkov z PO 2 do PO 1 - ŠC 1.4.2 umožní sanáciu väčšieho počtu a plochy environmentálnych záťaží. Tým dôjde k zníženiu ohrozenia a tiež aj znečistenia lokálnych zdrojov povrchových a podzemných vôd. Obyvatelia

žijúci v blízkosti nesanovaných environmentálnych záťaží totiž častokrát nemôžu plnohodnotne využívať svoje pozemky a majetok, a to práve z dôvodu kontaminácie podzemnej vody.

Sanáciou environmentálnych záťaží sa odstraňujú alebo výrazne minimalizujú takéto obmedzenia. Vplyvy na chránené územia [napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti a pod.] vrátane návrhu opatrení na ich zmiernenie.

Navrhovaná zmena OP KŽP zachováva existujúci pozitívny vplyv na chránené územia, pričom navyše prispieva k zlepšeniu podmienok pre podporu projektov s priamym pozitívnym vplyvom na stav a ochranu zdroja pitných vôd. Okrem toho sa nachádzajú aj viaceré významné chránené územia rôzneho typu a stupňa ochrany, zvýšenie a zlepšenie čistenia odpadových vôd bude mať pozitívny vplyv na biotopy nachádzajúce sa v týchto územiach. Pozitívny efekt sa pritom prejaví najmä na vodných ekosystémoch, ktoré sú častokrát predmetom ochrany. Rovnako aj v prípade sanácie environmentálnych záťaží nachádzajúcich sa v blízkosti chránených území dôjde k pozitívnemu vplyvu na kvalitu vôd a to predovšetkým v územiach nachádzajúcich sa najmä v smere prúdenia povrchových či podzemných vôd z telesa environmentálnej záťaže do chráneného územia.

Základné zdravotné ošetrovanie je ponúkané v susedných obciach Vinné a Klokočov, odborné v okresnom meste Michalovce. Poskytovanie sociálnych služieb obyvateľom budú riešené následne podľa Komunitným plánom sociálnych služieb obce Kaluža 2019 – 2023. Bude realizovaná výstavba nájomných bytov, tým sa zvýši ponuka pre potrebných. Spolupráca s občianskym združením Bocian.

6.1. Zvýšenie kvality sociálnych služieb

Opatrenia:

- výstavba nájomných bytov,
- spracovanie štandardov kvality a finančnej náročnosti služieb,
- poskytovanie opatrovateľskej činnosti pre starších spoluobčanov,
- poskytovanie zdravotných hliadok počas LTS,
- spolupráca s Občianskym združením Bocian.

Predpokladané prínosy:

- spokojnosť prijímateľov služieb,
- zvýšenie počtu obyvateľov obce,
- ponuka pre sociálne slabé rodiny,
- zlepšenie celkového stavu obyvateľstva,
- zvýšenie poskytovaných služieb pre obyvateľov a návštevníkov,
- zvýšenie poskytovaných sociálnych služieb,
- spokojnosť miestnych obyvateľov.

6.2. Dosiahnutie aktívnej účasti na starostlivosti o zdravie

Opatrenia:

- zlepšiť prístup občana k informáciám o ochrane zdravia,
- zlepšenie stavu poskytovania služieb pre občanov,
- triedenie odpadu,
- rozšírenie poskytovaných služieb zdravotnými hliadkami.

Predpokladané prínosy:

- prostredie podporujúce rozvíjanie zdravého životného štýlu občana,
- prednášky a osvetu prispôbiť mentalite a naturelu obyvateľstvu,
- poskytnutie služieb pre občanov i návštevníkov.

7. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Kaluža, Komunitným plánom sociálnych služieb obce Kaluža 2019 – 2023, Akčným plánom obce Kaluža na roky 2019 – 2023 a Akčným plánom rozvoja okresu Michalovce:

Vychádzajúc z primárneho práva Európskej únie (EÚ) sú jej deklarovanými cieľmi v oblasti životného prostredia:

- Udržiavanie, ochrana a zlepšovanie kvality životného prostredia
- Ochrana ľudského zdravia
- Rozvážne a racionálne využívanie prírodných zdrojov
- Vybudovanie zberného dvora
- Podpora opatrení na medzinárodnej úrovni na riešenie regionálnych alebo celosvetových problémov životného prostredia, a to najmä na boj proti zmene klímy. Ochrana prírody a krajiny.

Prírodu nemôžeme pokladať za územie, ktoré sa nachádza tam, kde nepôsobí človek. Prírodné prostredie sa musíme snažiť zachovať i v mestách, na dedinách i priemyselných aglomeráciách - len tak bude život a pôsobenie človeka možné po ďalšie desaťročia, len tak vytvoríme kultúrnu krajinu, ktorá má šancu prežiť - a my s ňou. Lesy a lúky nemôžu byť raritou, za ktorou budeme cestovať do národných parkov a rezervácií, ale prirodzenou zložkou prostredia, spolu s rozmanitými druhmi rastlín a zvierat, ktoré toto prírodné prostredie tvoria a udržujú. Len premyslený prístup k využívaniu prírodných zdrojov a snaha o nápravu už vzniknutých škôd môže zmeniť negatívny trend pôsobenia človeka v krajine.

Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu na životné prostredie vrátane zdravia.

Požiadavky na vstupy .

Vstupmi vo vzťahu k navrhovanej zmene OP KŽP sú najmä právne predpisy EÚ a SR v oblasti kvality ovzdušia, návrh opatrení pre redukciu PM10 obsiahnutý v Stratégii pre redukciu PM10, ako aj aktuálne údaje a prehľady Slovenského hydrometeorologického ústavu o kvalite ovzdušia, uvedené v dokumentoch Správa

o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní v SR (2017) a Hodnotenie kvality ovzdušia v Slovenskej republike (2017).

Ďalšími vstupmi sú požiadavky vyplývajúce z novej legislatívy SR v oblasti ochrany vôd, a to zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako aj úlohy v oblasti sanácie rizikových environmentálnych záťaží a odstraňovania nimi spôsobeného znečistenia podzemných vôd, horninového prostredia a pôdy v súlade so Štátnym programom sanácie environmentálnych záťaží.

Dôležitým vstupom, z ktorého vyplýva predmetný návrh zmeny OP KŽP, sú údaje z priebežného monitorovania stavu fyzickej (t. j. plnenia ukazovateľov a cieľov) a finančnej implementácie operačného programu. Tieto informácie a zdôvodnenia navrhovaných zmien v textovej a finančnej časti OP KŽP sú uvedené nižšie.

□ Doplnenie novej pod aktivity do prioritnej osi 1, špecifického cieľa 1.4.1 zameraného na zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality.

Dôvodom rozšírenia typu projektov oprávnených na podporu v rámci PO1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry, ŠC 1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality, sú pretrvávajúce problémy s kvalitou ovzdušia, najmä s prekročovaním limitných hodnôt pre prachové častice PM1 v SR, na ktorých sa vo vykurovacom období v značnej miere podieľajú domácnosti.

Tento návrh zároveň vychádza z aktuálneho stavu implementácie predmetného špecifického cieľa.

Ťažiskom podpory v rámci ŠC 1.4.1 je aktivita A. Technologické a technické opatrenia na redukcii emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia realizované na zdrojoch znečisťovania ovzdušia, najmä za účelom plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe. Uvedená aktivita zahŕňa viaceré pod aktivity, ktoré sú zamerané nielen na zníženie koncentrácie tuhých častíc PM, ale aj na znižovanie emisií ďalších znečisťujúcich látok do ovzdušia, a to prostredníctvom investičných opatrení na zdrojoch znečisťovania ovzdušia – najmä veľkých a stredných. Jednou z pod aktivít je aj náhrada zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách prostredníctvom zmeny palivovej základne na nízkoemisné palivo s výnimkou biomasy a iných obnoviteľných zdrojov energie.

V súčasnosti však rozsah podpory v rámci vyššie uvedenej aktivity A. Technologické a technické opatrenia na redukcii emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia realizované na zdrojoch znečisťovania ovzdušia, najmä za účelom plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe nezahŕňa pod aktivitu, ktorá by umožňovala podporiť zníženie emisií PM z vykurovacích zariadení v domácnostiach, riadiaci orgán navrhuje doplnenie novej pod aktivity, zameranej na náhradu zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach nízkoemisnými spaľovacími zariadeniami.

Pre úplnosť je potrebné dodať, že predmetom podpory v rámci ŠC 1.4.1 sú aj aktivity B. Informovanie o ochrane ovzdušia a integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania a C. Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia.

Zároveň je preukázané, že medzi hlavné zdroje znečisťovania ovzdušia patrí okrem priemyselných zdrojov (ktorých podiel sa však oproti minulosti výrazne znížil najmä vďaka prísnej regulácii a nadväzujúcej implementácii najlepších dostupných techník), dopravy v mestách a poľnohospodárstva taktiež znečistenie spôsobené spaľovaním tuhých palív najmä v domácnostiach. Diskusie medzi členskými štátmi Európskej

únie (EÚ)5 potvrdzujú, že vykurovanie domácností patrí medzi hlavné problémy a najväčšie výzvy kvality ovzdušia vo viacerých krajinách, vrátane Slovenska.

Sektor vykurovania domácností sa najvýznamnejšie podieľa práve na znečisťovaní ovzdušia SR prachovými časticami PM (PM10 a PM2,5). Na území SR viac ako 125 000 rodinných domov vykuruje tuhým palivom. Z toho 87 %, t. j. 110 000 domácností vykuruje pevným palivom v neefektívnych/ nevhodných kotloch (prehorievacie a odhorievacie kotly). Na základe údajov SHMÚ sa odhaduje, že až 74 % domácností (90 tisíc) spaľuje drevo v prehorievacích a odhorievacích kotloch. Zvyšných 13 % domácností (17 tisíc) vykuruje uhlím a uhoľnými briketami. Práve na výmenu takýchto zariadení by mala byť určená navrhovaná pod aktivita zameraná na náhradu starých kotlov na tuhé palivo.

□ Menšou zmenou, ku ktorej v rámci predmetnej zmeny OP KŽP dochádza za účelom umožniť v súvislosti so spracovaním dokumentov územného systému ekologickej stability (RÚSES, MÚSES) tiež modelovanie priestorových opatrení v krajine, týkajúcich sa budovania prvkov zelenej infraštruktúry, vo vzťahu ku krajinnej štruktúre v reálnom čase, je doplneniu textu v ŠC 1.3.1 Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity, najmä v rámci sústavy Natura 2000, aktivite B. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry. V texte s popisom smerovania finančnej pomoci sa dopĺňa veta: „Pre potreby identifikácie prírodných a poloprírodných oblastí v rámci vytvárania ich strategicky plánovanej siete bude súčasťou podpory aj komplexný dynamický model krajiny.“

□ Presun finančných prostriedkov z PO 2 Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami do PO 1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry Vstupom pre presunu zdrojov vo výške 30,9 mil. €4 z PO 2 do PO 1 bola identifikácia disponibilných zdrojov v rámci schválených projektov PO 2, a to z dôvodu, že na základe výsledkov ukončeného verejného obstarávania v prípade zazmluvnených projektov zameraných na realizáciu protipovodňových opatrení na vodných tokoch boli zaznamenané úspory celkových výdavkov projektu, pričom podobnú situáciu možno predpokladať aj v ďalších projektoch tohto typu.

Na podporu realizácie preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami boli v rámci OP KŽP vyhlásené dve výzvy, ktoré sú stále otvorené. Ide o výzvu s kódom OPKZP-PO2-SC211-2017-18 (ďalej len „18. výzva“) zameranú na preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami realizované mimo vodných tokov a výzvu s kódom OPKZP-PO2-SC211-2017-21 (ďalej len „21. výzva“) zameranú na preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami viazané na vodný tok. Obe výzvy spadajú pod oblasť intervencie s kódom 087. (Opatrenia v oblasti adaptácie na zmenu klímy a predchádzanie a riadenie rizík súvisiacich s klímou, ako napr. erózia, požiare, povodne, búrky a suchá, vrátane zvyšovania povedomia, civilnej ochrany a systémov a infraštruktúr na zvládanie katastrof).

V prípade vzniknutých úspor v rámci 18. výzvy sa predpokladá ich využitie navýšením alokácie v rámci 40. výzvy zameranej na realizáciu vodozadržných opatrení v intraviláne obcí, a preto sa v súčasnej zmene OP KŽP s týmito prostriedkami neuvažuje.

Na základe analýzy vývoja úspor projektov 21. výzvy v rámci verejných obstarávaní s aktuálnymi cenovými ponukami, ktoré boli doteraz predložené na kontrolu, je možné predpokladať úsporu celkových oprávnených výdavkov projektov spolu v hodnote cca 41 mil. €4. Keďže ide iba o predpoklad, na základe konzervatívnejšieho prístupu k vývoju budúcich úspor v rámci 21. výzvy je navrhnutý

presun finančných prostriedkov z potenciálnych úspor v sume 30,9 mil. €4 (t.j. oproti predpokladu zníženej o cca 25 %).

Navrhovaným presunom finančných prostriedkov nie je dotknutá cieľová hodnota ukazovateľa „CO20 Počet obyvateľov využívajúcich opatrenia protipovodňovej ochrany“.

Pôvodná cieľová hodnota (r. 2023) ukazovateľa zostáva zachovaná, keďže dochádza k ušetreniu finančných prostriedkov pri projektoch v dôsledku úspor po verejnom obstarávaní.

Vzhľadom na uvedené sa v rámci zmeny OP KŽP navrhuje presun finančných prostriedkov z PO 2 v sume 30,9 mil. €4, pôvodne určených na opatrenia zamerané na preventívnu ochranu pred povodňami viazané na vodný tok, spadajúcich do oblasti intervencie 087 (Opatrenia v oblasti adaptácie na zmenu klímy a predchádzanie a riadenie rizík súvisiacich s klímou) do PO 1.

Ďalšou oblasťou, do ktorej je v rámci predmetnej zmeny OP KŽP navrhované presunúť časť finančných prostriedkov z PO 2, a to vo výške 10 mil. €4, spadá do investičnej priority 4 - Prijatie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie miery znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku, konkrétne na zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania EZ v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou). Táto aktivita prináleží do oblasti intervencie 089 (Rekultivácia priemyselných plôch a kontaminovanej pôdy).

Potreba finančného posilnenia uvedenej oblasti vychádza z toho, že ešte v roku 2019 je plánované predloženie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na sanáciu nových rizikových lokalít EZ, avšak v súčasnosti vyčlenená alokácia na danú oblasť podpory nepostačuje na schválenie projektov, umožňujúcich pokryť náklady na sanáciu týchto nových EZ.

V priebehu roka 2018 MŽP SR vypracovalo zoznam lokalít určených na sanáciu v roku 2019. Pôvodne bolo na sanáciu v roku 2019 naplánovaných 25 lokalít, pri ktorých bol proces verejného obstarávania ukončený alebo bol začatý a stále prebiehal. Predloženie žiadosti o NFP na sanáciu týchto lokalít sa očakáva v priebehu prvej polovice roka 2019. Súčasne však vznikla potreba sanácie ďalších 7 lokalít environmentálnych záťaží, o ktorých v minulom roku ešte riadiaci orgán pre OP KŽP nedisponoval podrobnejšou informáciou, avšak ich rizikovosť je vysoká. Pre tieto lokality, ktorých sanáciu je vzhľadom na ich rizikovosť taktiež potrebné zahájiť, bolo už konanie o určení povinnej osoby vykonané s výsledkom, že pôvodcu alebo povinnú osobu nie je možné určiť, a teda zabezpečenie vykonania povinností povinnej osoby prechádza na štát, t.j. príslušné ministerstvo. Prijatie uznesenia vlády SR s určením MŽP SR za príslušné ministerstvo na sanáciu predmetných environmentálnych záťaží sa očakáva v priebehu budúceho mesiaca. Súčasná finančná alokácia vyčlenená na sanáciu EZ však pokrýva iba pôvodne plánované lokality a teda 7 doplnených lokalít, na ktorých sanáciu budú predložené žiadosti o nenávratný finančný príspevok ešte v druhom polroku 2019, nie je finančne krytých. Z tohto dôvodu, ako aj s cieľom umožniť sanáciu všetkých lokalít s plánovaným zahájením prác v roku 2019, sa navrhuje navýšenie alokácie pre oblasť intervencie 089 o 10 mil. €4. V nadväznosti na vyššie uvedené navýšenie zdrojov na sanáciu EZ je zároveň navrhované zvýšenie cieľovej hodnoty (r. 2023) ukazovateľa výstupu „CO22 - Celkový povrch rekultivovanej pôdy“ z pôvodných 132 ha na 141 ha povrchu rekultivovanej pôdy.

Vykonanými presunmi finančných prostriedkov z PO2 do PO1 zároveň dochádza k navýšeniu miery spolufinancovania (zo zdrojov EÚ) uvedenej vo finančnom pláne OP KŽP v rámci prioritnej osi 1, a to z pôvodných 80,11 % na 80,2 %, keďže sa v rámci PO 1 zvyšuje podiel alokácie na aktivity mimo schémy štátnej pomoci (t. j. spolufinancované z EÚ zdroja podielom 85 % z celkových oprávnených výdavkov). Rozšírenie okruhu prijímateľov PO 4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch, ŠC 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov.

Dôvodom navrhovaného rozšírenia okruhu prijímateľov o subjekty súkromného sektora v rámci aktivity A. Zníženie energetickej náročnosti verejných budov, ŠC 4.3.1, PO 4 je riziko neplnenia ročných záväzných cieľov obnovy budov verejného sektora v zmysle čl. 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti.

Ročná správa o pokroku pri dosahovaní národných cieľov energetickej efektívnosti za rok 2017, ktorú spracovalo Ministerstvo hospodárstva SR k 30. aprílu 2018 a bola predložená EK, obsahuje vyhodnotenie súčasného stavu plnenia cieľov v oblasti energetickej efektívnosti, obnovy verejných budov a úspor energie konečného spotrebiteľa. Správa poukazuje na existenciu rizika pri plnení záväzného cieľa obnovy budov verejného sektora. Kritické boli roky 2014, 2016 a 2017, kedy SR neplnila ročný cieľ obnovy verejných budov. EK v rámci konzultačných procesov upozornila na neuspokojivý stav a zdôraznila potrebu zvýšenia úsilia, najmä s ohľadom na vzorovú úlohu štátu, ktorý by mal ísť príkladom pri plnení cieľov v oblasti energetickej efektívnosti.

Na základe skúseností s implementáciou ŠC 4.3.1, naplnenie ročných záväzných plánov obnovy budov verejného sektora nie je možné dosiahnuť iba prostredníctvom nenávratných grantov. Poukazujú na skutočnosť, že pre špecifické druhy projektov sú finančné prostriedky efektívnejšie vynaložené, ak sú použité prostredníctvom finančných nástrojov. Implementácia finančných nástrojov je však nedostatočná bez umožnenia prístupu subjektom súkromného sektora ako poskytovateľov garantovaných energetických služieb (ďalej len „GES“) a financujúcich bánk k finančným prostriedkom finančných nástrojov.

Potreba efektívnejšieho využívania prostriedkov EÚ a nedostatok nenávratných zdrojov financovania na pokrytie záväzkov obnovy budov verejnej správy je akcentovaná nielen na európskej, ale aj národnej úrovni. Vláda SR uznesením č. 321 zo dňa 11. júla 2018 schválila Konceptiu rozvoja garantovaných energetických služieb vo verejnej správe Slovenskej republiky, ako východiskový dokument pre poskytovanie GES. Práve na túto skutočnosť nadväzuje predkladaný návrh rozšíriť okruh prijímateľov v rámci ŠC 4.3.1. Vzhľadom na to, že na Slovensku je viac ako 10 000 verejných budov, vytvára model finančných nástrojov realizovaných prostredníctvom GES potenciál obnovovať verejné budovy bez potreby priamej kapitálovej investície z verejných zdrojov, znížiť náklady verejnej správy na energiu, prispieť k predĺženiu životnosti verejných budov a zlepšiť kvalitu životného prostredia. Keďže súkromné subjekty nie sú oprávneným konečným prijímateľom v rámci ŠC 4.3.1 aktivity A. v zmysle platného znenia OP KŽP, nie je predpoklad ďalšieho rozvoja finančných nástrojov pri ich previazaní s poskytnutím GES. Uvedené obmedzenie sa odstraňuje predmetným návrhom zmeny OP KŽP, a to rozšírením rozsahu oprávnených prijímateľov aj o subjekty súkromného sektora pre zmienený špecifický cieľ. Touto zmenou sa stanú subjekty súkromného sektora oprávneným konečným prijímateľom pre financovanie obnovy verejných budov prostredníctvom finančného nástroja, napr. prostredníctvom úveru. Uvedený návrh nielenže

zintenzívni rozvoj implementácie finančných nástrojov, ale súčasne zabezpečí aj rozvoj poskytovania GES. Rozvoj GES a implementácie finančných nástrojov prispeje k plneniu cieľov pre rok 2020 v oblasti obnovy verejných budov, ktoré SR vyplývajú zo smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti.

V nadväznosti na uvedené sa navrhuje rozšíriť oprávnených prijímateľov v rámci ŠC 4.3.1 aj na subjekty súkromného sektora, a to fyzické a/alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie a združenia fyzických alebo právnických osôb.

V podobnej štruktúre ako je súčasná koncepcia, t. j. hodnotenie stavu, návrh cieľov a opatrení, sa pripravuje návrh dokumentu na nové obdobie 2019 - 2023.

Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia. Vybudovanie vysokej kvality ŽP, ktorá je prirodzenou a neoddeliteľnou súčasťou rastu kultúry života a ekonomických aktivít obyvateľov.

Celé územie obce je s ekologického hľadiska menej kvalitné s veľkým potenciálom pre rozvoj rekreácie a turistiky. V obci je potrebná výsadba izolačnej, filtračnej, verejnej, obytnej zelene, štruktúru zelene začleniť do vidieckej prírody.

Celá oblasť je výzvou k výsadbe zelene, skrášleniu prostredia, riešenie relaxačno - športovej zóny i revitalizáciou obce a cintorína.

Zároveň je potrebné zabezpečenie pre rozvoj ochrannárskej činnosti, turistiky, cyklistiky a s tým spojenej výstavby.

Prioritou v obci je odstránenie čiernych skládok a revitalizácie katastra v súlade s plánom. Všetky aktivity zosúladiť s potrebami a požiadavkami občanov a návštevníkov. Obec plánuje vybudovanie zberného dvora, zberných miest separovaného odpadu. Budú realizované protipovodňové opatrenia - Kalužský potok. Bude riešená revitalizácia obce - vybudovanie oddychových zón, v centre obce intraviláne aj extraviláne obce, rozvoj cestovného ruchu v rekreačnej oblasti Zemplínskej šíravy.

7.1. Ochrana a racionálne využívanie vôd, zabezpečenie dostatku pitnej vody

Opatrenia:

- rekonštrukcia verejnej kanalizácie, vodovodu – dostavba,
- odstránenie čiernych skládok,
- protipovodňové opatrenia - Potok,
- zabezpečenie vododržnosti územia v celej obci,
- realizácia protipovodňových opatrení,
- zlepšenie podmienok v ochrannej krajine.

Predpokladané výnosy:

- zníženie miery zdravotného rizika obyvateľov,
- zlepšenie kvality podzemných vôd,
- zlepšenie životného prostredia,
- dosiahnutie dobrej kvality povrchových a podzemných vôd,
- čisté a vhodné prostredie pre ľudí i živočíchov,
- zlepšenie kvality vody v Zemplínskej šírave,
- zvýšený počet návštevníkov.

7.2. Minimalizácia vzniku odpadov, ekologické nakladanie s odpadmi

Opatrenia:

- vybudovanie zberného dvora, zberných miest separovaného odpadu,
- odstránenie čiernych skládok,
- znižovanie produkcie odpadov,
- zvýšenie podielu separácie odpadov,
- zhodnocovania separovaných odpadov,
- organizované a ekologické odstraňovanie odpadov,
- prednášky a ukážky v oblasti separácie odpadov.

Predpokladané prínosy:

- znižovanie produkcie odpadov,
- maximálne zhodnocovanie odpadov,
- zvýšenie množstva vyseparovaného odpadu,
- zlepšenie životného prostredia,
- separácia odpadov,
- zníženie množstva nevyseparovaného odpadu,
- skrášlenie obce, rekreačných stredísk a celej lokality,
- znižovanie rizík nebezpečných odpadov.

7.3. Ochrana a racionálne využívanie pôd

Opatrenia:

- revitalizácia obce - vybudovanie oddychových zón, v centra obce intraviláne aj extraviláne obce,
- rekonštrukcia verejnej kanalizácie, vodovodu – dostavba,
- zabezpečenie protieróznej ochrany pôd,
- rozvoj vinohradov,
- podpora obnovy ovocných sádov,
- preventívne opatrenia proti zakladanie čiernych skládok,
- vyčistenie pôdneho fondu.

Predpokladané prínosy:

- znižovanie rizika pôd eróziou,
- zvýšenie kvality pôdy,
- pestovanie domácich vínnych rév, hrozna a ovocia,
- víno z produkcie domáceho prostredia,
- čistota katastrálneho územia obce,
- zvyšovanie úrodností.

7.4. Ochrana ovzdušia

Opatrenia:

- revitalizácia obce - vybudovanie oddychových zón, v centra obce intraviláne aj extraviláne obce,
- znižovanie objemu znečisťujúcich látok produkovaných do ovzdušia,
- zníženie množstva znečisťujúcich škodlivín,
- zníženie vypúšťaných emisií,
- pravidelné kosenie a údržba zelene,
- výsadba vzrastlej stálej i kvitnúcej zelene.

Predpokladané prínosy:

- zlepšenie imisnej situácie v ovzduší,
- zlepšenie kvality vzduchu,
- zníženie možností vzniku respiračných ochorení a alergií,
- skvalitnenie čistoty vzduchu znížením prachových častí v ovzduší,
- prevoňanie okrasnými drevinami a kvitnúcimi rastlinami.

7.5. Environmentálna osвета, výchova a vzdelávanie

Opatrenia:

- rozšírenie a skvalitnenie enviromentálnej výchovy a vzdelávanie,
- podpora osvetu a záujmu širokej verejnosti v problematike ochrany a skvalitňovania životného prostredia,
- prednášky o výnimočnosti územia obce,
- prednášky o triedení odpadu a následnom spracovaní,
- zjednodušenie prístupu obyvateľov ku komplexným informáciám o stave životného prostredia v obci.

Predpokladané prínosy:

- dosiahnutie efektívneho systému enviromentálnej výchovy a vzdelávania,
- triedenie odpadov,
- zníženie množstva vyvezeného netriedeného odpadu,
- zákaz vývozu odpadov na nelegálne skládky,
- čistá obec,
- upravená a čistá Zemplínska šírava,
- zvýšenie povedomia o životnom prostredí a miestnych chránených lokalitách,
- zvýšenie informovanosti obyvateľov a ich zapojenie do ochrany životného prostredia.

8. VZDELÁVANIE A ŠKOLSTVO

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Kaluža, Komunitným plánom sociálnych služieb obce Kaluža 2019 – 2023, Akčným plánom obce Kaluža na roky 2019 – 2023 a Akčným plánom rozvoja okresu Michalovce:

V obci sa nenachádza základná škola, je tu MŠ, ktorá zodpovedá štandardu sú tu perspektívne voľné kapacity pre predškolskú výchovu detí. Je potrebné dosiahnuť kompatibilitu vzdelania a kvalifikácie s požadovanou úrovňou EÚ, a to cieľavedomé a kontinuálne prepojenie medzi dopytom na trhu práce v danej lokalite. V obci je knižnica, je potrebné doplnenie knižničného fondu.

Využitím zariadenia obecného úradu na rozvoj ľudských zdrojov viesť rekvalifikačné školenia pre lepšie uplatnenie nezamestnaných na trhu práce.

Účelom absolventskej praxe je získanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy v príslušnej skupine učebných odborov alebo študijných odborov.

Úrady práce na Slovensku stále môžu evidovaným uchádzačom o zamestnanie preplatiť rekvalifikačné kurzy, ktoré si nájdu sami a ktoré im pomôžu uplatniť sa na trhu práce. Uchádzač o zamestnanie si môže v zmysle zákona o službách v zamestnanosti zabezpečiť vzdelávanie aj z vlastnej iniciatívy. Ide o vzdelávanie, ktoré si zabezpečí občan sám individuálne a ktorého priamym dôsledkom je nástup do pracovného pomeru k zamestnávateľovi na výkon pracovnej činnosti, alebo začatie prevádzkovania, alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti. Viď.: Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR) SR. Opatrovateľský kurz je akreditovaný MPSVaR SR v rozsahu 230 hodín. Opatrovateľský kurz nazývaný tiež kurz opatrovania je určený opatrovatelkám aj opatrovateľom. Opatrovateľský kurz je možné absolvovať už za tri a pol týždňa. V súčasnosti je opatrovateľský kurz nevyhnutnou podmienkou na prácu opatrovatelky. Opatrovateľské kurzy sú prístupné všetkým. Opatrovateľský kurz sa končí skúškou a po nej je Vám vydaný certifikát opatrovateľského kurzu v slovenskom a nemeckom jazyku.

Celoživotné vzdelávanie. Ďalšie vzdelávanie tvorí súčasť celoživotného vzdelávania. Uskutočňuje sa prostredníctvom formálneho a neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Umožňuje každému doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, rekvalifikovať sa alebo uspokojiť svoje záujmy. Uskutočňuje sa v inštitúciách ďalšieho vzdelávania, v školách, školských a mimoškolských zariadeniach. Na základe zákona č. 568/2009 Z.z o celoživotnom vzdelávaní bol pre účely akreditácie programov ďalšieho vzdelávania zriadený Informačný systém ďalšieho vzdelávania.

Prioritou obce je zriadenie krúžkov a klubov pre detí a mládež, dôchodcov i nezamestnaných, rozvoj vzdelávania a rekvalifikačné kurzy.

Je potrebné realizovať:

Rekonštrukciu interiéru kultúrneho domu a obecného úradu, obnovenie knižnice, doplnenie knižného fondu – Interiér. Rekonštrukcia MŠ – Interiér, zároveň výstavba nového oplotenia pri materskej škole. Usporadúvanie kultúrnych podujatí, stretnutí, vystúpení. vytvorenia športových krúžkov a klubov.

8.1. Rozvoj vzdelávania

Opatrenia:

- rekonštrukcia interiéru kultúrneho domu a obecného úradu, obnovenie knižnice, knižného fondu – Interiér,
- rekonštrukcia MŠ – Interiér,
- výstavba nového oplotenia pri materskej škole,
- zapojenie relevantných partnerov do procesu vzdelávania,
- možnosti prednášok v škole a škôlke,
- podpora rozvoja vzdelávania cez rekvalifikačné kurzy,
- možnosť informovanosti rekvalifikačných kurzov pre opatrovatelky,
- poskytnutie práce pre absolventov,
- jestvujúce kurzy propagovať pre nezamestnaných.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie možnosti na zvyšovanie a rozširovanie kvalifikácie obyvateľov,
- zvýšenie úrovne predškolskej prípravy,
- mnohostranné vzdelanie obyvateľov v záujme zvýšenia kvality ich života,
- možnosť nájsť kvalifikovanú dlhodobú prácu,
- absolvovanie absolventskej praxe,
- zníženie počtu nezamestnaných,
- usporadúvanie kultúrnych podujatí, stretnutí, vystúpení..

8.2. Zvýšenie vzdelanostnej úrovne občanov

Opatrenia:

- vytváranie možnosti pre intenzifikáciu prípravy detí zo sociálne znevýhodneného prostredia predškolského veku na vstup do školských zariadení,
- vytvorenie legislatívnych podmienok pre občanov zo sociálne znevýhodneného prostredia v kultúrne pozitívnom prostredí,
- vytvorenie podmienok pre externé vzdelávanie mládeže,
- vytvorenie podmienok pre možnosť vytvorenia športových krúžkov a klubov,
- možnosť rekvalifikácie na pôvodné remeslá,
- možnosť prednášok a ukážok pôvodných remesiel,
- možnosť príspevku na samozamestnanie.

Predpokladané prínosy:

- zníženie sociálnej zaťažnosti regiónu,
- zlepšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva,
- zníženie počtu nezamestnaných absolventov,
- zvýšenie sebavedomia občanov,
- sebestačnosť a sebaúcta obyvateľov,

- nadobudnutie remeselných zručností,
- zlepšenie zdravotného stavu detí a obyvateľov,
- zníženie podielu nevzdelaných a nekvalifikovaných obyvateľov,
- samozamestnanie a príspevok pre SZČO.

9. VÝSTAVBA V OBCI

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Kaluža, Komunitným plánom sociálnych služieb obce Kaluža 2019 – 2023, Akčným plánom obce Kaluža na roky 2019 – 2023 a Akčným plánom rozvoja okresu Michalovce:

Hlavný dôraz by mal byť kladený na rekonštrukciu a modernizáciu budov vo vlastníctve obce, príslušných priestorov, parkovísk, vybudovanie chodníkov, rekreačných zariadení, ihrísk a výstavbu nájomných bytov, výstavbu bazénov. Výstavba individuálnych rodinných domov, na pozemkoch a v rodinných domov povoľovať podnikateľskú činnosť bez negatívnych vplyvov na životné prostredie.

Návrh bývania bude akceptovať demografickú prognózu do navrhovaného roku 2023. Z hľadiska použitia PPF návrh plôch na bývanie bude podmienený súhlasom užívateľov a vlastníkov pôdy ale hlavne kompetentných orgánov samosprávy. Spolupráca s občianskym združením Bocian.

Dominantné postavenie bude mať modernizácia budov vo vlastníctve obce, výstavba formou RD v prielukách, výstavba nových domov IBV, vybudovanie nájomných bytov, rekonštrukcia a prestavba domov.

VYUŽITIE NAJNOVŠÍCH TECHNOLOGÍÍ: výstavby ekologických domov - využívanie kvalitných materiálov – zatepľovanie, použitie solárnych kolektorov, rekuperácie, tepelných čerpadiel a pod. Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zatepľovania.

Vytvoriť podmienky pre trvalé osídlenie v súčasnosti neobývaných a nevyužívaných domov:

1. pre návrat pôvodných majiteľov,
2. vybudovanie obecných nájomných bytov,
3. v prípade nezáujmu bývalých obyvateľov iniciovať zo strany OcÚ ich odpredaj,
4. vytipovať neobývané a nevyužívané domy, pre ubytovanie turistických návštevníkov,
5. rekonštrukcia a modernizácia všetkých budov vo vlastníctve obce,
6. zlepšenie kvality ubytovacích priestorov na Zemplínskej šírave.

Akčný plán rozvoja obce Kaluža 2019 – 2023:

1.	Rekonštrukcia kultúrneho domu a obecného úradu, obnovenie knižnice a knižného fondu - Interiér
2.	Rekonštrukcia MŠ - Interiér
3.	Rekonštrukcia verejnej kanalizácie, vodovodu - dostavba
4.	Rekonštrukcia Domu smútku, Výstavba oplotenia miestneho cintorína
5.	Vybudovanie Promenády na Šírave
6.	Modernizácia rekreačnej oblasti stredisku Kaluža – bazény, ubytovacie zariadenia UNIMO, OKÁL, sociálne zariadenia
7.	Výstavba nového oplotenia pri materskej škole
8.	Rekonštrukcia, rozšírenie a doplnenie svetelných bodov verejného osvetlenia v obci, miestneho cintorína, chatových osadách
9.	Rekonštrukcia inžinierskych sietí
10.	Rekonštrukcia miestnych komunikácií, chodníkov, parkovísk, verejných priestranstiev
11.	Rekonštrukcia komunikácií v chatových osadách - extravilán
12.	Rekonštrukcia budovy potravín – polyfunkčný objekt
13.	Rekonštrukcia budovy referátu CR
14.	Vybudovanie zberného dvora, zberných miest komunálneho a separovaného odpadu
15.	Výstavba nájomných bytov
16.	Protipovodňové opatrenia - Potok
17.	Výstavba relaxačno – športovej zóny futbalového ihriska
18.	Rekonštrukcia obecného rozhlasu
19.	Revitalizácia obce - vybudovanie oddychových zón, v centra obce intraviláne aj extraviláne obce
20.	Rekreačné stredisko Medvedie Hora vybudovanie areálu vodných športov – jachting a lodný prístav
21.	Rozšírenie - vodné športy, požičovňa
22.	Zavedenie internetu, televízie a optických rozvodov pre domácnosti a rekreačné chatové osady Wifi/káblová televízia

23. Vybudovanie cyklotrás, turistických chodníkov

Súvisiace aktivity:

- Príprava žiadosti o finančný príspevok
- Výber dodávateľa projektovej dokumentácie
- Príprava projektovej dokumentácie
- Vybavenie stavebného povolenia (ohlasovacej povinnosti)
- Výber dodávateľa výstavby
- Realizácia výstavby
- Porealizačné zameranie
- Kolaudácia
- Vyúčtovanie finančných prostriedkov

10. Finančné zabezpečenie

Finančné zabezpečenie hovorí o zdrojoch financovania, ktoré sú vnútorné, štátne, súkromné a zdroje EÚ.

Obec bude plne využívať možnosti čerpania finančných prostriedkov hlavne zo **zdrojov EÚ** a z vlastných zdrojov, alebo vo forme úveru z bankových a nebankových inštitúcií, zo štátneho rozpočtu a iných zdrojov.

11. Rámec opatrení vlády

Slovensko bude čerpať eurofondy prostredníctvom operačných programov v rokoch 2014 – 2020:

Slovensko bude čerpať Európske štrukturálne a investičné fondy (ďalej len „EŠIF“) prostredníctvom 6 základných operačných programov. Samostatným režimom sa bude riadiť Program rozvoja vidieka. Uvádzame schválený dokument Európskou komisiou:

OP Efektívna verejná správa 2014 - 2020 (OP EVS)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť na:

<http://www.minv.sk/?opevs>

OP Integrovaná infraštruktúra 2014 -2020 (OP II)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť na:

<http://www.informatizacia.sk/operacny-program-integrovana-infrastruktura/19080c>

OP Integrovaný regionálny operačný program 2014 -2020 (OP IROP)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť a: <http://www.mpsr.sk/index.php?navID=1036&navID2=1036&slD=67&id=9006>

OP Kvalita životného prostredia 2014 -2020 (OP KŽP)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť na:

<http://www.opzp.sk/po-2014-2020/operacny-program-kvalita-zivotneho-prostredia/>

OP Ľudské zdroje 2014 -2020 (OP ĽZ)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť na:

<http://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/operacny-program-ludske-zdroje/>

OP Výskum a inovácie 2014 -2020 (OP Val)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť a:

<http://www.minedu.sk/operacny-program-vyskum-a-inovacie/>

Samostatným režimom sa bude riadiť program, ktorý je implementovaný na základe špecifických usmernení Európskej komisie:

Program rozvoja vidieka 2014 - 2020 (OP PRV)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť na:

<http://www.apa.sk/index.php?navID=496>

11.1. Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020

Charakter

Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 (ďalej len „strategický dokument“) má charakter strednodobého strategického dokumentu s celoštátnym dosahom, ktorý podlieha posudzovaniu podľa § 17 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) v ktorom príslušný orgán, ktorým je v tomto prípade rezortný orgán, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej len „MDVRR SR“), vykoná zisťovacie konanie podľa § 7 zákona a na základe jeho výsledkov rozhodne, či sa uvedený strategický dokument bude posudzovať podľa zákona.

Hlavné ciele strategického dokumentu

Strategické ciele cestovného ruchu na Slovensku na obdobie do roku 2020 vychádzajú z potenciálu cestovného ruchu, jeho vývoja na Slovensku a z koncepcných dokumentov prijatých na medzinárodnej, regionálnej i národnej úrovni.. Hlavný cieľ

Hlavným cieľom strategického dokumentu je zvyšovanie konkurencieschopnosti cestovného ruchu na Slovensku pri lepšom využívaní jeho potenciálu, so zámerom vyrovnávať regionálne disparity a vytvárať nové pracovné príležitosti.

Ide o takmer identický strategický cieľ, aký bol stanovený v „Novej stratégii cestovného ruchu SR do roku 2013“ a v Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2014 – 2020 s tým, že je potrebné pokračovať v začatých procesoch, a na základe poznatkov a východísk definovať nové čiastkové ciele ktorými sú:

Čiastkové ciele:

- a) sústrediť pozornosť na inovácie existujúcich produktov na základe trendov v dopyte po cestovnom ruchu;
- b) lepšie využívať prírodný a kultúrnohistorický potenciál Slovenska podporou cieľových miest, kde už existuje stabilizovaný dopyt kľúčových trhov (nepodporovať nové cieľové miesta s nestabilnými segmentmi trhu, ktoré neprinesú dostatočný synergický efekt);
- c) podporovať cieľové miesta s dostatočným prírodným a kultúrnohistorickým potenciálom v zaostávajúcich regiónoch s vysokou mierou nezamestnanosti a tak vytvárať nové pracovné príležitosti.

Textová časť sa člení na tri základné kapitoly s nasledovným obsahom:

A. Analýza vývoja cestovného ruchu

I. Medzinárodný cestovný ruch

II. Cestovný ruch v Európe

III. Porovnanie cestovného ruchu krajín V4 a Rakúska

IV. Cestovný ruch na Slovensku

B. Východiská stratégie cestovného ruchu na Slovensku do roku 2020

C. Stratégia do roku 2020

Pri tvorbe Stratégie rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 sa vychádzalo z koncepcných dokumentov, ktoré prijala vláda SR, jej orgány a realizácia ktorých bude ovplyvňovať vývoj cestovného ruchu v nadchádzajúcom období. Je to predovšetkým Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2012 – 2016 a Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2011 – zmien a doplnkov č. 1 Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2011 (ďalej len „KURS 2011“)

Zoznam dokumentov a materiálov použitých pri vypracovaní strategického dokumentu je uvedený v kapitole V/2 tohto oznámenia.

Stratégia cestovného ruchu obsahuje okrem hlavných strategických cieľov hlavné druhy – produktové skupiny cestovného ruchu na Slovensku ktorými sú:

- letný cestovný ruch;
- zimný cestovný ruch;
- kúpeľný a zdravotný cestovný ruch;
- kultúrny a mestský cestovný ruch;
- kongresový cestovný ruch;
- vidiecky cestovný ruch a agroturistika.

Hlavné druhy cestovného ruchu vychádzajú z doterajšieho vývoja cestovného ruchu, získaných skúseností, sú v súlade s KURS 2011 a nadväzujú na Novú stratégiu rozvoja cestovného ruchu SR do roku 2013.

Vzhľadom na skutočnosť, že Slovensko je malá krajina, ktorá má len určité kapacitné možnosti uspokojiť spotrebiteľský dopyt, je potrebné v dlhodobom výhľade orientovať sa predovšetkým na trvalo udržateľný cestovný ruch a dopyt zahraničných turistov orientovať na málo známe, nepreplnené, autentické destinácie, čo môže byť v konečnom dôsledku pre Slovensko veľmi prínosné.

Slovensko sa z hľadiska konkurencieschopnosti musí z krátkodobého hľadiska zamerať na lepšie využívanie kapacít, a z dlhodobého hľadiska najmä na zlepšovanie kvality. Znamená to zamerať pozornosť na úlohy v 2 základných oblastiach:

1. Zvyšovanie oblasti kvality v konkrétnom i širšom chápaní (ide o súbor faktorov) je základným predpokladom konkurencieschopnosti cestovného ruchu. Pre tento účel bude potrebné:

zaviesť národný systém kvality služieb;

zvýšiť úroveň a kvalitu destinačného manažmentu cestovného ruchu na Slovensku;

vytvárať podmienky na podporu aktivít v cestovnom ruchu;

odstraňovanie administratívnych prekážok podnikania;

motivovať subjekty cestovného ruchu k inováciám;

umožniť širšiu účasť zdravotne znevýhodnených občanov na cestovnom ruchu

prostredníctvom stavebno-technických opatrení;

v rámci iniciatívy EÚ týkajúcej sa zamerania, prípravy a realizácie Dunajskej stratégie podporovať využitie Dunaja a jeho prítokov na účely cestovného ruchu;

podporiť rozvoj cykloturistiky, pešej turistiky a vodnej turistiky na Slovensku;

skvalitniť pripravenosť absolventov v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu na ich uplatnenie v cestovnom ruchu;

skvalitniť úroveň verejnej osobnej dopravy;

zisťovať a postupne odstraňovať nedostatky a nedostatočnú kvalitu v poskytovaných službách;

v rámci medzinárodnej spolupráce sa zapájať predovšetkým do iniciatív UNWTO a Európskej komisie v cestovnom ruchu;

novelizovať zákon č. 281/2001 Z. z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov;

v súčinnosti s rezortom životného prostredia i samosprávami riešiť otázky trvalej udržateľnosti cestovného ruchu.

2. V oblasti zvýšenia atraktívnosti Slovenska ako dovolenkového cieľa rozvoj informačných služieb cestovného ruchu sa v rámci strategického dokumentu navrhuje:

tvorba identity Slovenska - jasné vymedzenie obsahu prezentácie a vytvorenie príťažlivej a zrozumiteľnej štátnej identity SR;

budovanie značky Slovensko;

vytvorenie podmienok pre konkurencieschopnosť národných a regionálnych produktov cestovného ruchu;

rozvíjanie informačných a propagačno-prezentačných aktivít obcí, miest a regiónov;

zlepšenie vzhľadu Slovenska;

zabezpečenie vymožitelnosti ochrany pamiatok;

spolupráca s verejnoprávnymi médiami pri poskytovaní informácií o aktivitách a atraktivitách cestovného ruchu;

marketingová podpora cestovného ruchu;

podpora rozvoja domáceho cestovného ruchu;

skvalitnenie navigácie turistov a návštevníkov.

Národná stratégia cestovného ruchu súvisí najmä s nasledovnými strategickými dokumentmi:

Medzinárodná úroveň

Oznámenie Komisie 2007: Agenda pre trvalo udržateľný cestovný ruch

Oznámenie Komisie 2010: Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch

Dohoda o ochrane prírodného a kultúrneho bohatstva UNESCO

Dohoda o zachovaní nemateriálneho kultúrneho dedičstva UNESCO

Globálny cieľ Programu

Súčasnosť je mimoriadne dynamická, dochádza k závažným globálnym zmenám spojeným v formovaním novej štruktúry celosvetovej deľby práce. Táto skutočnosť má a bude mať konkrétny dopad aj v strednej Európe, resp. formujúci sa región.

Východiskom pre odhad možného vývoja, ako už bolo uvedené sú faktory, deklarované európskou úniou vo forme cieľov dokumentu Európa 2020. Globálny cieľ PHSR sa vzťahuje k časovému horizontu, v ktorom má zmysel hodnotiť dopady aktivít podporených týmto PHSR, čo predstavuje roky 2014 - 2020.

Inteligentný rast, založený na inováciách, modernizácii a podpore výskumu a vývoja je už teraz významným faktorom (z hľadiska podielu pracujúcich v kvartérnom sektore), ktorý vplyva na štatistiky rozvinutosti európskych regiónov, kde hlavne vďaka nemu má región významné postavenie.

Čiže tento faktor je potrebné ďalej posilniť a zhodnotiť.

Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu - ľudských, prírodných, kapitálových. Nesmieme, ale pritom zabúdať na skutočnosť, že významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov alebo ináč povedané ich ochota podieľať sa na ňom.

Úzko s tým súvisí rozvoj športu, rekreácie, zotavenia, zábavy, kultúry, umenia prostre aktivít podporujúcich kreativitu, ktoré by boli šité na mieru a tiež dostupné všetkým vekovým kategóriám.

Trvalo-udržateľný rozvoj chápeme v kontexte rozvoja sídelného prostredia v území KSK. Vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia v jednotlivých častiach KSK, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich liečenie (nápravu). Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia budú mať aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady inteligentného a inkluzívneho rastu.

Globálnym cieľom Programu je vytvorenie podmienok pre hospodársky rozvoj a zvyšovanie kvality života obyvateľov kraja.

To znamená miesta s vysokou mierou vybavenosti územia, t.j. kvalitnou ponukou služieb v oblasti komerčnej a nekomerčnej vybavenosti; s kvalitnou dopravnou infraštruktúrou napojenou na medzinárodné dopravné koridory; so zabezpečenou podporou podnikateľských aktivít založenej na vysokej miere pridanej hodnoty využívajúcich hlavne miestnu (kvalifikovanú) pracovnú silu; kde sa tvorivo uplatňujú princípy trvalo udržateľného rozvoja sídelného prostredia v území.

Na úrovni globálnej stratégie kraja boli identifikované nasledovné oblasti podpory, ktoré budú napĺňané prostredníctvom jednotlivých prioritných osí:

1. Základná infraštruktúra
2. Ľudské zdroje, zamestnanosť a sociálna inklúzia
3. Veda, výskum a inovácie

Súčasťou vyššie uvedených oblastí podpory je aj oblasť zameraná na budovanie administratívnych

kapacít verejnej správy pri realizácii programov rozvoja.

Predmetné oblasti podpory vychádzajú z oblastí podpory definovaných v rámci východiskových podkladov pre spracovanie stratégie Programu, ktorými sú Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30, Národný program reforiem SR 2012, Návrh základných princípov partnerskej dohody pre nové programové obdobie (2014 - 2020) a Position of the Commission Services on the development of the Partnership Agreement and programmes in SLOVAKIA 2014 - 2020.

Stratégia programu v plnej miere zohľadňuje výsledky socio-ekonomickej analýzy súčasného stavu na území kraja, analýzu najvýznamnejších kľúčových aktérov pôsobiacich na území kraja (územná samospráva, asociácie, zväzy a združenie podnikateľov), ich potreby ako aj prvky spoločného strategického rámca na roky 2014 až 2020 pre fondy európskeho spoločenstva.

Stratégia na dosiahnutie globálneho cieľa

Stratégia zvolená na dosiahnutie globálneho cieľa Programu vychádza z poznania komplexných potrieb kraja a ich dôležitosti pre zabezpečenie kvality života jeho občanov. Do riešenia relatívne širokého spektra existujúcich rozvojových potrieb aktívne vstupujú viacerí aktéri (štát, miestna samospráva, súkromný sektor, mimovládne organizácie atď.) s rôznymi kompetenciami, záujmami a finančnými zdrojmi. Preto stratégia vychádza z predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy na národnej a lokálnej úrovni zabezpečia koordinovaný prístup pri realizácii intervencií na území kraja, ktorého predpokladom je vzájomná spolupráca a informovanosť kľúčových aktérov jeho rozvoja. Špecifická pozornosť bude venovaná koordinácii intervencií spolufinancovaných zo zdrojov európskych fondov smerujúcich do územia Košického kraja cez schválené operačné programy. Účelom Programu je identifikovať problémy a faktory rozvoja a navrhnúť spôsoby ich riešenia v rámci tých oblastí, ktoré sú priamo v kompetencii samosprávy (kraja), resp. v rámci tých oblastí, ktoré nie sú priamo v kompetencii kraja, ale kraj ich v rámci svojich schopností a možností dokáže ovplyvniť (najmä pri využití princípu partnerstva).

Integrovaný prístup k stratégii územného rozvoja

Integrovaný prístup k stratégii územného rozvoja je zároveň jedným zo základných princípov

programovania v programovom období 2014 – 2020 pre fondy európskeho spoločenstva.

Integrovaný prístup predstavuje metódu mobilizácie a realizácie rozvoja v miestnych spoločenstvách. Medzi základné princípy patria: podpora integrovaného a trvalo udržateľného rozvoja vedeného zdola nahor, využitie miestnych zdrojov – prírodných, materiálnych, ľudských, finančných a ich inovatívne využitie pre tvorbu pridanej hodnoty v území.

Vďaka vzniku lokálnych partnerstiev a implementácii projektov prístupom zdola nahor využitím znalostí miestnych potrieb územia, ako aj skúseností miestnych aktérov, sa vytvoria lepšie podmienky pre komplexný rozvoj obcí.

Očakávané dopady:

- udržanie pozície jedného z najkonkurencieschopnejších regiónov SR a EÚ,
- zlepšenie demografického vývoja,
- zvýšenie využitia inovačného potenciálu regiónu a zvýšenie podielu inovatívnych podnikov na úroveň priemeru EÚ,
- dobudovanie dopravnej infraštruktúry pre rozvoj integrovanej a ekologickej dopravy,
- zlepšenie kvality životného prostredia.

Prioritné oblasti

Prioritná os 1 1. Veda, výskum a inovácie

Prioritná os 2 2. Ľudské zdroje

Prioritná os 3 3. Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie

Prioritná os 4 4. Zamestnanosť

Prioritná os 5 5. Životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie

PO 1: Veda, výskum a inovácie

košický kraj by mal s dôrazom na oblasti podľa schválenej Inovačnej stratégie SR zamerať svoje strategické rozvojové aktivity najmä na oblasť logistiky, informačných a komunikačných technológií, automatizáciu, reguláciu a meranie, chemické a biotechnologické inžinierstvo a oblasti spoločenských a sociálnych vied, vzdelávanie.

KSK by sa okrem inovácií v priemysle mal zamerať aj na inovácie v službách a vede a výskume ako aj v spoločenských oblastiach. Vzhľadom na možnosti medzinárodnej spolupráce je potrebné vytvoriť medzinárodný technologický alebo inovačný inkubátor, alebo vyvinúť snahu o umiestnenie medzinárodne významnej výskumnej inštitúcie v regióne.

PO 2: Ľudské zdroje

KSK by mal zamerať strategické aktivity na rozvoj ľudských zdrojov s dôrazom na vedu, výskum a inovácie a rast sektoru služieb vo všetkých priemyselných odvetviach, sociálnych a zdravotníckych službách. Zvýšenú pozornosť bude potrebné venovať aj starnúcej populácii.

V oblasti verejného zdravia je nevyhnutné na regionálnej úrovni zapracovať do svojich koncepcných materiálov stratégie podpory zdravia obyvateľstva vo všetkých politikách v spolupráci s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva.

PO 3: Zamestnanosť

KSK by sa mal zamerať na vytváranie nových pracovných miest s dôrazom na rast zamestnanosti vo vede, výskume a inováciách a v sektore služieb pre inovatívne podnikanie a perspektívne podniky. Zvýšenú pozornosť bude potrebné venovať aj zamestnávaniu staršej populácie. Nové pracovné miesta bude potrebné vytvárať pre pracovníkov vo veku 50+ v kombinácii s novými sociálnymi a zdravotníckymi službami.

PO 4: Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie

KSK by mal zamerať svoje strategické aktivity s dôrazom na podporu MSP a vytváranie podnikateľského prostredia v sektore služieb pre inovatívne podnikanie

a perspektívne podniky, inovatívne podniky a podniky zamerané na vývoj a produkciu najnovších technológií, ale aj poradenských a vzdelávacích služieb. Proaktívne a strategicky PZI smerovať do nových vysoko inovatívnych odvetví nadväzujúcich na rozhodujúce odvetvia a služby.

PO 5: Životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie
BK by mal zamerať svoje strategické aktivity s dôrazom na zvýšenie využívania obnoviteľných zdrojov energií a surovín vo všetkých priemyselných odvetviach, podporu ekologickej dopravy, podporu všetkých iniciatív smerujúcich k zavádzaniu environmentálne šetrných technológií, nielen vo výrobnnej sfére, ale aj u obyvateľov (domácností).

11.2. Oblasť legislatívy a oblasť inštitucionálnej podpory

Národná úroveň - V súvislosti s transponovaním celej potrebnej legislatívy Európskej únie do práva Slovenskej republiky sa stáva kľúčovou otázkou schopnosť garantovať implementáciu *acquis communautaire* a jej vymáhateľnosť. Je preto potrebné posilniť administratívne kapacity v oblasti regionálneho rozvoja s cieľom efektívne využívať programy zo štrukturálnych fondov EU.

Krajská úroveň - Košický samosprávny kraj (KSK) má na výkon kompetencií v oblasti regionálneho rozvoja zriadený odbor strategického rozvoja, v rámci ktorého pôsobia referáty analýz, prognóz a programov regionálneho rozvoja, referát manažmentu a cestovného ruchu, referát územného plánovania a dopravy.

Za účelom podpory rozvoja regiónov a ich ekonomického oživenia sú na Slovensku vytvorené **odborné inštitúcie**, ktoré sa zaoberajú regionálnym rozvojom ako takým, podporou podnikania a samozrejme aj rozvojom cestovného ruchu. Keďže ide o pomerne značný počet inštitúcií so širokým záberom činnosti, v tejto časti je uvedená len stručná charakteristika týchto inštitúcií, pričom je uvedený kontakt, kde je možné získať viac informácií a ďalšie poznatky o realizovaných a pripravovaných podporných programoch.

SACR na domácom trhu spolupracuje s regiónmi a strediskami cestovného ruchu a tiež s nasledovnými združeniami:

- Slovenská asociácia cestovných kancelárií,
- Zväz hotelov a reštaurácií SR,
- Asociácia informačných centier Slovenska,
- Združenie lanoviek a vlekov - LAVEX,
- Zväz kúpeľov a žriediel SR,
- Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu,
- Slovenský cykloklub.

SACR je členom nasledovných medzinárodných organizácií:

- ASTA American Society of Travel Agents ,
- CEETB Central and Eastern Europe Travel Board ,
- CECTA Central European Countries Travel Association ,
- ETC European Travel Commission ,
- RDA Internationaler Bustouristik Verband e.V.

Kontakt SACR:

Pracovisko Bratislava:
Slovenská agentúra pre cestovný ruch

Dr. V. Clementisa 10
821 02 Bratislava
Tel.: +421/2/50 700 801
Fax: +421/2/55 571 654
E-mail: sacrba@sacr.sk

SZVTA - Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu - združuje právnické a fyzické osoby, ktoré sú spôsobilé poskytovať služby v rámci cestovného ruchu na vidieku. Zväz zastupuje záujmy podnikateľov vo vidieckom turizme a v agroturizme. SZVTA je členom Európskeho zväzu vidieckeho turizmu a dovoleník na roľníckych dvoroch, so sídlom v Štrasburgu.

Kontakt:

Tel: +421 (0) 903/546 060, +421 (0) 905/546 060 Email: slovakguide@stonline.sk
Web: www.agroturist.sk ↗

Priemyselná 6, 821 09 Bratislava

Slovensko-švajčiarske združenie pre rozvoj cestovného ruchu - bolo založené v r. 1994. Hlavným cieľom združenia je ďalšie vzdelávanie v manažmente cestovného ruchu prostredníctvom domácich odborníkov za podpory švajčiarskeho know-how. Činnosť združenia tvorí:

- vzdelávanie pracovníkov podnikov cestovného ruchu a hotelierstva, štátnej správy a samosprávy, regionálnych a miestnych združení cestovného ruchu,
- poradenská a publikačná činnosť,
- sprostredkovanie praxe v zariadeniach cestovného ruchu vo Švajčiarsku.

Kontakt:

Slovensko-švajčiarske združenie pre rozvoj cestovného ruchu

Tajovského 10
Banská Bystrica
974 01

info@slovak-swisstourism.sk

048/415 27 82

048/415 27 82

<http://www.slovak-swisstourism.sk>

AICES - Asociácia informačných centier Slovenska - bola založená v r. 1994 ako dobrovoľné, nepolitické záujmové združenie fyzických a právnických osôb pôsobiacich v oblasti informácií a cestovného ruchu. Asociácia vznikla na ochranu práv a oprávnených záujmov informačných centier Slovenska, na podporu a skvalitňovanie ich činnosti s cieľom propagovať Slovensko v záujme rozvoja domáceho a aktívneho cestovného ruchu.

Kontakt:

ASOCIÁCIA INFORMAČNÝCH CENTIER SLOVENSKA
Námestie mieru 1

031 01 Liptovský Mikuláš
Tel.: +421/44/55 14 541, Fax: +421/44/55 14 448
E-mail: info@infoslovak.sk
Web: www.infoslovak.sk, www.aices.sk

SACK - Slovenská asociácia cestovných kancelárií - bola založená v r. 1991. Združuje cestovné kancelárie so sídlom na území SR a ďalšie fyzické a právnické osoby, ktoré sú aktívne na trhu cestovného ruchu. Zastupuje a presadzuje záujmy svojich členov vo vzťahu k orgánom štátnej správy a samosprávy, je členom Svetovej federácie národných asociácií cestovných kancelárií - FUA AV/UFTAA, zabezpečuje spoločnú propagáciu na tuzemských a medzinárodných podujatiach, vydáva mesačník Aktuality pre členov.

Kontakt:
SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA CESTOVNÝCH KANCELÁRIÍ A CESTOVNÝCH
AGENTÚR
Bajkalská 25., 821 01 Bratislava 2, Slovak Republic

Tel/Fax: 00421 2 5823 3385
Tel: 00421 2 5341 9058

e-mail: sacka@stonline.sk
sacka@ba.sknet.sk

ARVI - Agentúra pre rozvoj vidieka - je príspevková, nezisková organizácia, ktorej poslaním je podporovať aktivity trvalo udržateľného, vyváženého sociálno-ekonomického rozvoja vidieckych sídiel, tvorbu zamestnanosti a dodatočných príjmov pre vidiecke obyvateľstvo, pomáhať obciam pripravovať a realizovať projekty v týchto oblastiach a asistovať potencionálnym a existujúcim podnikateľským subjektom na vidieku v ich činnosti.

Kontakt:
Agentúra pre rozvoj vidieka
Akademická 4, 949 01 Nitra
Tel./fax: 037/ 733 64 02
E-mail: arvi@arvi.sk
www.arvi.sk

NARMSP - Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania - vznikla spoločnou iniciatívou programu Európskej únie PHARE a vlády SR. Hlavným cieľom agentúry je iniciovať rozvoj a rast existujúcich a novozaložených malých a stredných podnikov. Agentúra zabezpečuje koordináciu všetkých aktivít na podporu malého a stredného podnikania v SR, vrátane finančných na medzinárodnej, národnej a lokálnej úrovni.

Kontakt:

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania Miletičova 23, 821 09
Bratislava 2, Slovenská republika
tel.: +421 2 502 44 500

fax: +421 2 502 44 501

e-mail: agency@nadsme.sk

Podnikateľské inovačné centrá /BIC/ a Regionálne poradenské a informačné centra /RPIC/

Podporujú hospodársky rozvoj na regionálnej úrovni prostredníctvom rozvoja malého a stredného podnikania. Ich dominantnou úlohou je poskytovať komplexné služby pre sektor malých a stredných podnikateľov v jednotlivých regiónoch Slovenska, v prípade BIC sa aktivity sústreďujú predovšetkým na podporu podnikateľov s inovatívnym zameraním.

V súčasnosti sieť BIC pozostáva z BIC v Bratislave, Prievidzi, Spišskej Novej Vsi, Košiciach a Banskej Bystrici. Štruktúru RPIC tvorí 12 centier rovnomerne rozmiestnených po celom území Slovenska. Činnosť týchto inštitúcií je koordinovaná Národnou agentúrou pre podporu malého a stredného podnikania.

Kontakt:

BIC KOŠICE

Floriánska 19, 040 01 Košice 12, Ing. Andrea Hrabovská

tel.: +421-55-625 21 60

fax: +421-55-685 40 53

e-mail: bicke@bicke.sk, www.bicke.sk

SARIO - Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu je akciová spoločnosť, poskytujúca komplexné poradenské a investorské služby. Jej hlavnou úlohou je podporovať vstup zahraničného kapitálu na Slovensko a vytvárať v zahraničí pozitívny obraz o Slovensku ako krajiny s atraktívnym investičným prostredím.

Kontakt:

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

Trnavská cesta 100

821 01 Bratislava

Slovenská republika

Tel: +421 2 58 260 100, 101

Fax: +421 2 58 260 109

E-mail: sario@sario.sk, invest@sario.sk, trade@sario.sk

SOPK - Slovenská obchodná a priemyselná komora bola zriadená zákonom SNR č. 9/192 Zb. ako verejnoprávna inštitúcia. Členmi komory sú právnické a fyzické osoby, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť okrem odvetvia poľnohospodárstva a potravinárstva. SOPK zastupuje a koordinuje spoločné záujmy svojich členov v podnikateľskej činnosti v tuzemsku i zahraničí, poskytuje im služby. Na Slovensku funguje sieť regionálnych komôr.

Kontakt:

Košice Žižkova 6, 040 01 Košice, č.tel.: 055/6220633, č.faxu: 055/6220045,

email: sopkrkke@sopk.sk

OBEO - Obchodno-ekonomické oddelenia pri zastupiteľských úradoch

SR v zahraničí. Obchodní radcovia napomáhajú pri nadväzovaní kontaktov a obchodných stykov, získavajú pre firmy zo SR cenné informácie o trhu v danom teritóriu, prípadne informujú miestne podnikateľské kruhy o investičných a obchodných príležitostiach na Slovensku. Taktiež sa zapájajú aktívne do rôznych propagačných akcií a výstav. Informácie a kontakty na konkrétne OBEO možno získať na Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Mierová 19, 827 15 Bratislava 212

Fax: 02 / 4333 7827

Ústredňa: 4854 1111 alebo:

global.marketing@sario.sk

K dispozícii na Slovensku sú podporné programy v oblasti rozvoja cestovného ruchu a podpory podnikania, ktoré spravujú úrady práce, Ministerstvo hospodárstva a ďalšie inštitúcie.

Podporné programy úradov práce

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR prostredníctvom krajských a obvodných úradov práce zabezpečuje politiku trhu práce v SR uplatňovaním vhodných nástrojov hospodárskej a sociálnej politiky.

Zdrojom financovania politiky trhu práce:

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Špitálska ulica č. 8, 812 67, Bratislava

Organizácie ministerstva

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR zriaďuje a koordinuje:

- [Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny](#)
- [Národný inšpektorát práce](#)
- [Inštitút pre pracovnú rehabilitáciu občanov so zdravotným postihnutím](#)
- [Implementačná agentúra pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia](#)
- [Rehabilitačné stredisko pre zrakovo postihnutých Levoča](#)
- [Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže](#)
- [Inštitút pre výskum práce a rodiny](#)
- [Centrum vzdelávania MPSVR SR](#)

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR vykonáva akcionárske práva v spoločnosti:

- [Technická inšpekcia, a.s.](#) - akciová spoločnosť so 100 % majetkovou účasťou štátu

Finančné prostriedky v ňom sa rozdeľujú na pasívnu politiku trhu práce (podpora v nezamestnanosti) a na aktívnu politiku trhu práce, ktorá vychádza z koncepcie rozvoja každého regiónu.

Podmienky poskytnutia štátnej pomoci

Štátna pomoc sa poskytuje vo forme dotácie na realizáciu projektu, bližšie informácie o štátnom programe nájdete na webovskej stránke

Adresa ÚV SR:

Úrad vlády Slovenskej republiky

Námestie slobody 1

813 70 Bratislava

Kontakty pre verejnosť

Telefón: 02/ 209 25 111, 02 / 209 25 370

Fax: 02 / 524 97 595

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža na obdobie rokov 2019 – 2023

e-mail: uvsrinfo@vlada.gov.sk, premier@vlada.gov.sk

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Námestie slobody č. 6, P.O.BOX 100, 810 05 Bratislava, Slovenská republika

Tel.: 02 5949 4111, info@mindop.sk

Štátny fond rozvoja bývania 2019

Štátny fond rozvoja bývania (ŠFRB) poskytuje: v účeloch obstaranie nájomného bytu, obnova bytovej budovy a výstavba, dostavba alebo obnova zariadenia sociálnych služieb.

- a) Úvery na výstavbu nájomných bytov
- b) Úvery na obnovu bytovej budovy
- c) Úvery na výstavbu, dostavbu alebo obnovu zariadení sociálnych služieb
- d) Úvery pre fyzické osoby

Lamačská cesta 8, 833 04 Bratislava 37, e-mail: info@sfrb.sk

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky,

Nám. Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava

Tel.: +421 2 5956 1111

Environmentálny fond

Martinská 49, 82105 Bratislava, GPS: 48°08'35.8"N 17°09'45.7"E

Korešpondenčná adresa:

Environmentálny fond

P. O. Box 16, Martinská 49, 820 15 Bratislava 215

Podateľňa: (č. dverí 202a, E-mail: podatelna@envirofond.sk)

Gestorským rezortom je MZP SR a je charakterizovaný ako proces aktivít prispievajúcich ku skrášleniu a zlepšeniu prostredia na dedinách.

Viac o programe na stránke:

Program obnovy dediny

www.obnovadediny.sk

Kontaktné pracoviská poradcov SAŽP pre kraje_Košický kraj, Prešovský kraj

SAŽP - Centrum plánovania prírodných a energetických zdrojov,

Sabinovská 3, 080 01 Prešov, fax: 051/74 80 118

Ing.arch. Jozef Macko, jozef.macko@sazp.sk, tel.: 051/74 80 122, 0907 850 100

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Stromová 1, 813 30 Bratislava, Telefón: +421 2/59 374 111

Mediálny servis:

S občianskymi otázkami sa môžete obrátiť na všeobecné telefónne číslo MŠVVaŠR: 02/59 374 111 alebo na Pracovisko pre komunikáciu s verejnosťou: 02/59 374 253.

Otázky posielajte na e-mail: tlacms@minedu.sk.

11.3. Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020

STRATÉGIA PRÍNOSU INTEGROVANÉHO REGIONÁLNEHO OPERAČNÉHO PROGRAMU PRE STRATÉGIU ÚNIE NA ZABEZPEČENIE INTELIGENTNÉHO, UDRŽATEĽNÉHO A INKLUZÍVNEHO RASTU A DOSIAHNUTIE HOSPODÁRSKEJ, SOCIÁLNEJ A ÚZEMNEJ SÚDRŽNOSTI

Jeho globálnym cieľom je: prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.

Stratégia podpory IROP zohľadňuje stratégiu Európa 2020 a prispieva k plneniu jej priorít, najmä k udržateľnému a inkluzívnemu rastu a reflektujúc potreby a výzvy konkrétnych regiónov smeruje k:

- rozvoju vybraných oblastí/komponentov podmieňujúcich kvalitu života a konkurencieschopnosť v danom území a
- rozvoju/posilneniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti na regionálnej a subregionálnej úrovni ako predpokladu znižovania prehlbovania medzi a vnútroregionálnych rozdielov, prostredníctvom zabezpečenia
- efektívneho a udržateľného poskytovania verejných statkov a služieb zabezpečovaných z miestnej a regionálnej úrovne a
- efektívneho využitia vnútorných zdrojov regiónov s cieľom zvyšovania konkurencieschopnosti a kvality života obyvateľov.

Stratégia IROP spočíva v kombinácii a synergickom prepojení vhodne zvolených intervencií regionálneho a miestneho charakteru a intervencií národného charakteru ako prostriedku posilnenia kvality života a regionálnej konkurencieschopnosti, s dopadom na vyvážený územný rozvoj.

Vnútná stratégia IROP je založená na koncepte rozvoja regionálnej konkurencieschopnosti, kľúčových výziev a príležitostí komplementárnou podporou štyroch faktorov konkurencieschopnosti regiónov SR zahrnutých v IROP: infraštruktúra, dostupné a efektívne verejné služby, podpora podnikania a tvorby pracovných miest, miestne komunity na vidieku a v mestách. Všetky tieto oblasti podpory napomôžu riešeniu regionálnych rozdielov, avšak RIUS - implementačný nástroj IROP identifikuje ich rozsah v danom území.

Opatrenia na riešenie v rámci IROP:

Kultúrny a kreatívny sektor (KKS) má ako katalyzátor inovácií značný potenciál pre riešenie tvorby hospodárskeho rastu a ako sektor má významný podiel na zamestnanosti.

- Podpora budovania podnikateľského ducha a zručností študentov, absolventov a talentov v KKS s cieľom samozamestnateľnosti, či zakladania vlastných podnikov
- Podpora kreatívnej a experimentálnej tvorby, špecifické poradenstvo v oblasti netechnologických inovácií a podnikania, sieťovanie, medzinárodná spolupráca
- Vytváranie podmienok pre rozvoj KKS z hľadiska priestorových a technických podmienok, budovanie priestorov na stretávanie a experimentovanie, na kultúrnu a kreatívnu produkciu a spotrebu vrátane obnovy historických objektov
- Budovanie partnerstiev a organizačnej kultúry medzi verejným a súkromným sektorom v KKS
- Umožnenie prístupu k financovaniu pre rozvoj talentov, organizácií a podnikov KKS

- Budovanie povedomia o KKS (prezentácie, kampane, konferencie, semináre, kultúrne politiky).

Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie „Zvýšenie energetickej efektívnosti bytových domov“.

„Realizácia opatrení zameraných na zvyšovanie energetickej efektívnosti bytových domov a verejných budov“.

„Zvyšovanie energetickej efektívnosti cestou zlepšenia energetickej hospodárnosti bytových domov a verejných budov bude zároveň viesť k zníženiu dopytu po energii a prispievať tak k zvýšeniu bezpečnosti dodávok energie“.

Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie.

Východné Slovensko

Región s krajskými mestami Košice a Prešov dopĺňajú ťažiskové osídlenia druhej úrovne Michalovce – Vranov nad Topľou – Humenné a Poprad – Spišská Nová Ves. Blízkosť krajských miest, ktoré sú 2. a 3. najväčšie na Slovensku generuje významné väzby medzi nimi.

Hlavnými problémami sú izolovane fungujúce systémy verejnej dopravy, nedostatočná koordinovanosť a nadväznosť jednotlivých dopravných systémov, chýbajúci centrálny dispečing, ktorý by riadil jednotlivé dopravné systémy ako jeden celok, málo atraktívna železničná doprava v porovnaní s prímestskou autobusovou dopravou, zlý stav vozidiel a koľajových tratí MHD a údržby vo všeobecnosti a nevyhovujúci stavebný a prevádzkový stav na prestupných miestach a zastávkach. V Prešove navyše priemerný vek autobusov dosahuje 10 rokov.

Okruhy plánovaných aktivít:

- plán dopravnej obsluhy (KSK+PSK) – komplementarita s OPII: nevyhnutný strategický dokument na podporu projektov
- generel dopravy (KSK+PSK) – komplementarita s OPII: nevyhnutný strategický dokument na podporu projektov
- zriadenie dynamickej preferencie VOD na križovatkách a priechodoch riadených svetelnou signalizáciou (Košice) – komplementarita s OPII: nákup nových električiek a trolejbusov v Košiciach
- modernizácia zastávok verejnej osobnej dopravy (KSK, PSK, Košice) – komplementarita s OPII: nákup nových trolejbusov v Košiciach
- dispečerský systém + tarifno-informačné zabezpečenie IDS – komplementarita s OPII: terminály integrovanej osobnej dopravy (so zásahom do železničnej infraštruktúry)
- prestupné terminály a P+R v rámci IDS
- obnova vozidlového parku autobusov (Prešov)

Ľudský potenciál KSK tvoria študenti a absolventi vysokých a stredných škôl v kraji, ktoré sa venujú kreatívnym odborom ako architektúra, dizajn, filmová tvorba a multimédiá. V kombinácii s rozvinutým priemyslom, prítomnosťou veľkých hráčov a možnosťou medzinárodnej spolupráce vzniká priestor pre tvorbu komplexne zameraných opatrení.

Regionálna zamestnanosť v KKS

Podiel zamestnanosti v KKS na celkovej zamestnanosti dosahuje v priemere za roky 2009 – 2011 nasledujúce hodnoty v jednotlivých krajoch: BSK 14,69%, TTSK 11,97%, TSK 15,2%, NSK 14,02%, ZSK 15,9%, BBSK 17,92% , PSK 13,5% a KSK 17,69%.

Hlavné výzvy na miestnej úrovni:

A. Zníženie sociálno-ekonomickej zaostalosti

- zvýšiť konkurencieschopnosť vidieckych oblastí, najmä zaostávajúcich, v porovnaní s urbanizovaným priestorom,
- zvýšiť podiel produktívneho obyvateľstva a nízky počet samostatne zárobkovo činných osôb,
- zlepšiť podporu živnostníkov a samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR), mikro a malých podnikov najmä v poľnohospodárskom sektore,
- zlepšiť kvalifikáciu a prax pracovnej sily (vyšší podiel ľudí so základným alebo nižším stredným vzdelaním, nízky podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva na vidieku),
- znížiť vysokú mieru nezamestnanosti, hlavne dlhodobej a mladých ľudí na vidieku, čím sa zvyšuje riziko chudoby,
- eliminovať dôsledky vnútornej migrácie (odliv najmä mladých ľudí zo zaostalejších regiónov alebo prílev obyvateľov do obcí v zázemí väčších miest v rámci suburbanizácie),
- rozšíriť príležitosti na vznik miestnych trhov a tvorbu krátkych miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov (napr. potravinových výrobkov a služieb),
- rozvíjať potenciál miestnych ekonomík a zlepšiť zavádzanie inovácií na miestnej úrovni,
- zlepšiť využívanie zdrojov vo vidieckych oblastiach, napr. prírodno-kultúrneho dedičstva a jedinečných hodnôt územia.

B. Zvýšenie kvality života

zlepšiť sociálnu a technickú infraštruktúra,

- zvýšiť atraktivitu územia pre obyvateľov a zlepšiť možnosti alternatívneho trávenia voľného času,
- zvýšiť povedomie o hodnotách kultúrneho dedičstva a o ochrane prírodných zdrojov,
- zvýšiť odolnosť a ochranu voči živelným katastrofám,
- zlepšiť zavádzanie nových progresívnych (zelených) technológií a inovácií,
- zvýšiť podporu sociálnej inklúzie, zmiernenia chudoby vrátane separovaných a segregovaných MRK a podporu hospodárskeho rastu.

C. Zlepšenie infraštruktúry miestnych služieb

- zvýšiť efektívnosť, kvalitu a rôznorodosť miestnych služieb,
- zvýšiť mieru zapojenia miestnych partnerov do prípravy a implementácie projektov a znížiť dominanciu podpory subjektov verejného sektora.

Akčný plán nastavenia a plnenia výsledkových ukazovateľov pre špecifický cieľ 1.1 „Zlepšenie dostupnosti k cestnej infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy“

Proces výberu ciest bude prebiehať na úrovni Rady Partnerstva pre RIUS pri dodržaní princípu výberu operácií nadefinovaných v IROP a v RIUS.

Akčný plán nastavenia a plnenia výsledkových ukazovateľov pre špecifický cieľ 1.2.2 „Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb“.

Spôsob výpočtu cieľovej hodnoty:

- cieľová hodnota ukazovateľa k roku 2023 bude stanovená na základe kvalifikovaného (expertného) odhadu MDVRR SR a VÚD, 225

Verzia 1.3, 12. 12. 2014

- pri stanovení cieľovej hodnoty ukazovateľa je potrebné zohľadniť, aby táto okrem reálnosti (dosiahnuteľnosti) vyjadrovala aj dostatočnú mieru ambicióznosti zohľadňujúcu opatrenia, ktoré sa v rámci OP plánujú prijať za účelom zabezpečenia širokej informovanosti,

- pri výpočte cieľovej hodnoty predpokladáme zachovanie rovnakej metodiky výberu, administrácie, vyhodnocovania a použitia rovnakých alebo podobných softvérových nástrojov aké budú použité pri definovaní východiskovej hodnoty.

Akčný plán nastavenia a plnenia výsledkových ukazovateľov pre špecifický cieľ 2.1.1 „Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni“

Spôsob výpočtu cieľovej hodnoty

- cieľová hodnota pre rok 2023 bude vychádzať z prognózy vývoja obyvateľstva SR (pre relevantnú vekovú štruktúru)

- počet detí, ktorým je poskytovaná služba starostlivosti, bude stanovený na základe kvalifikovaného odhadu, pri zohľadnení očakávanej absorpčnej schopnosti v RIÚS.

Akčný plán kvantifikácie východiskovej a cieľovej hodnoty výsledkového ukazovateľa pre špecifický cieľ 2.1.2. „Počet iných zdravotníckych pracovníkov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto“

Spôsob výpočtu cieľovej hodnoty

Na základe analýzy MZ SR, ktorá bola následne konzultovaná so všetkými samosprávnymi krajinami a zohľadňujúci prirodzenú koncentráciu lekárov primárneho kontaktu v mikroregiónoch (mestá, väčšie obce) bol stanovený predpokladaný počet 134 kontaktných miest integrovaných centier zdravotnej starostlivosti (ICZS), ktoré môžu byť etablované v jednotlivých samosprávnych krajinách.

Na základe analýzy bude kvantifikovaná súčasná koncentrácia iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu v stanovených 134 kontaktných miestach a bude stanovený kapacitný odhad navýšenia počtu iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu v každom mikroregióne.

Pre kvantifikáciu počtu zvyšných iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu mimo ICZS na jedno kontaktné miesto bude použitý nasledovný postup:

1) Predpoklad, že priemerný počet iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu na jedno kontaktné miesto bude na úrovni vypočítaného východiskového stavu.

2) Predpoklad, že každý iných zdravotnícky pracovník prvého kontaktu mimo ICZS bude pôsobiť v samostatnom kontaktnom mieste, t.j. FTE/CP=1,00

Na základe predpokladu 1) sa vypočíta konečná hodnota počtu FTE na jedno kontaktné miesto všetkých iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu na základe váženého priemeru - podielu jednotlivých iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu z celkového počtu všetkých iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu.

Na základe predpokladu 2) sa vypočíta konečná hodnota počtu FTE na jedno kontaktné miesto všetkých iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu na základe váženého priemeru - podielu jednotlivých iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu z celkového počtu všetkých iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu.

Výsledná cieľová hodnota ukazovateľa bude stanovená ako jednoduchý priemer oboch získaných hodnôt.

Akčný plán nastavenia a plnenia výsledkových ukazovateľov pre špecifický cieľ 2.2.2. „Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl“

Spôsob výpočtu cieľovej hodnoty

- za základ pri výpočte cieľovej hodnoty bude slúžiť medziročné porovnanie priemernej úspešnosti v teste prírodovednej gramotnosti vo vybranom ročníku 2. stupňa ZŠ

- pri výpočte cieľovej hodnoty predpokladáme zachovanie rovnakej metodiky výberu, administrácie a vyhodnocovania testu a použitia rovnakých alebo podobných softvérových nástrojov aké budú použité pri definovaní východiskovej hodnoty Aby mohli byť porovnávané iné vzorky žiakov s časovým odstupom niekoľkých rokov, v testovacích nástrojoch bude využívaný prekryvový súbor úloh (tzv. kotviace položky), na základe ktorých bude možné porovnať úspešnosť žiakov z rôznych súborov.

Pri výpočte odhadu cieľovej hodnoty budú zohľadnené nasledovné externé faktory ovplyvňujúce výsledok testovania. 232

Verzia 1.3, 12. 12. 2014

- sociálna a ekonomická situácia žiakov,
- regionálne rozdiely,
- vplyv miery nezamestnanosti v regióne
- vplyv školy na výchovu žiakov a ich vzdelávanie.

Akčný plán identifikácie východiskovej a cieľovej hodnoty výsledkového ukazovateľa „Celková zamestnanosť v kultúrnom a kreatívnom priemysle“

STANOVENIE VÝSLEDKOVÉHO INDIKÁTORA “Celková zamestnanosť v kultúrnom a kreatívnom priemysle”

Bude ju tvoriť „Celková zamestnanosť v kultúrnom a kreatívnom sektore 97— a— Celková zamestnanosť v kreatívnych profesiách 98—.

Akčný plán nastavenia a plnenia výsledkových ukazovateľov pre špecifický cieľ 5.1.1. „Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií“

V súvislosti s podporou podnikania, ktorá je relevantná pre obidva fondy, sú oprávnené:

Z EPFRV (PRV) v súvislosti s príslušnými oblasťami:

o v súvislosti s investíciami do poľnohospodárskych podnikov – FO a PO podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe,

o v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby a/alebo potravinárskej výroby – FO a PO podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby a/alebo potravinárskej výroby,

o v oblasti podpory vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky – Mikropodniky a malé podniky (v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) vo vidieckych oblastiach, o v súvislosti s investíciami do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – FO a PO podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe, FO a PO (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve:

súkromných vlastníkov a ich združení;

obcí a ich združení;

cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním,

a FO a PO (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) podnikajúce v oblasti hospodárskeho chovu rýb (akvakultúry), za podmienky, že pochádza min. 30% tržieb/príjmov prijímateľa z vlastnej poľnohospodárskej, lesníckej alebo akvakultúrnej činnosti,

o v oblasti podpory investícií do lesných technológií a spracovania, do mobilizácie lesníckych výrobkov a uvádzania na trh FO a PO (malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve:

súkromných vlastníkov a ich združení;

obcí a ich združení;

cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním.

a FO a PO (malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) poskytujúce služby v lesníctve za predpokladu poskytnutia týchto služieb subjektom uvedeným v predchádzajúcom bode.

Akčný plán nastavenia a plnenia výsledkového ukazovateľa pre špecifický cieľ 6.2 „Zabezpečenie publicity, informovania a podpory prijímateľov v procese implementácie“

Cieľová hodnota ukazovateľa k roku 2023 bude následne stanovená na základe kvalifikovaného (expertného) odhadu tak, aby okrem reálnosti (dosiahnuteľnosti) vyjadrovala aj dostatočnú mieru ambicióznosti zohľadňujúcu opatrenia, ktoré sa v rámci OP plánujú prijať za účelom zabezpečenia širokej informovanosti.

11.4. Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020

Politika rozvoja vidieka EÚ sa neustále vyvíja s cieľom reagovať na nové výzvy vo vidieckych oblastiach. Proces najnovšej reformy, ktorá je súčasťou širšieho prepracovania spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ (SPP), sa ukončil v decembri 2013 schválením základných legislatívnych aktov na roky 2014 – 2020.

V súlade so stratégiou Európa 2020 a celkovými cieľmi politiky SPP možno v oblasti politiky rozvoja vidieka na obdobie rokov 2014 – 2020 určiť tieto tri dlhodobé strategické ciele:

- podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva,
- zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy a
 - dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest.

Reforma z roku 2013 Deutsch (de) English (en) français (fr) zachováva mnohé z hlavných charakteristík politiky rozvoja vidieka z predchádzajúceho plánovacieho obdobia (2007 – 2013). Podobne ako v minulosti, aj v tomto období sa politika bude vykonávať prostredníctvom sedemročných národných a/alebo regionálnych programov rozvoja vidieka.

Celkovo však reforma z roku 2013 prináša tieto zmeny:

- zlepšenie strategického prístupu k tvorbe programov rozvoja vidieka, posilnenie obsahu opatrení v oblasti rozvoja vidieka,
- zjednodušenie pravidiel, resp. ak je to možné, zníženie súvisiacej administratívnej záťaže a
 - užšie prepojenie politiky rozvoja vidieka s inými európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi.

Členské štáty budú musieť vypracovať svoje programy rozvoja vidieka na základe minimálne štyroch zo šiestich spoločných priorít EÚ:

- podporovať prenos znalostí a inovácie v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a vidieckych oblastiach,
- zvyšovať životaschopnosť a konkurencieschopnosť všetkých typov poľnohospodárstva a propagovať inovačné poľnohospodárske technológie a udržateľné lesné hospodárstvo,
- podporovať organizáciu potravinového reťazca, dobré životné podmienky zvierat a riadenie rizík v poľnohospodárstve,
- obnovovať, zachovávať a posilňovať ekosystémy súvisiace s poľnohospodárstvom a lesným hospodárstvom,
- propagovať efektívne využívanie zdrojov a podporovať prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmenám klímy v sektoroch poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva,
- podporovať sociálne začlenenie, znižovanie chudoby a hospodársky rozvoj vo vidieckych oblastiach.

V rámci každej priority sú ďalej uvedené podrobnejšie oblasti intervencie („oblasti zamerania“).

Členské štáty si v rámci svojich programov rozvoja vidieka vytýčia kvantitatívne ciele v týchto oblastiach zamerania na základe analýzy potrieb územia, na ktoré sa vzťahuje program rozvoja vidieka.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža na obdobie rokov 2019 – 2023

Potom stanovia, pomocou akých opatrení tieto ciele dosiahnu a koľko finančných prostriedkov jednotlivým opatreniam pridelia.

Finančné prostriedky sa čerpajú čiastočne z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a čiastočne z vnútroštátnych/regionálnych či súkromných zdrojov.

12. ZÁVER:

V súčasnosti v Slovenskej republike prebieha proces programovacieho obdobia na roky 2014 – 2020. Pre tieto zámery bolo potrebné navrhnuť na riešenie problémov a vytýčiť socio-ekonomické a environmentálne rozvojové ciele a priority SR.

Nástrojom pre naplnenie týchto náročných úloh je Národný strategický referenčný rámec SR.

V súčinnosti s:

- Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky 2014 – 2020
- Integrovaným regionálnym operačným programom 2014 – 2020
- Programom rozvoja vidieka SR 2014 – 2020
- Národné projekty v programovom období 2014 - 2020
- Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022
- Akčný plán rozvoja okresu Michalovce
- Územný plán obce Kaluža
- Komunitný plán sociálnych služieb obce Kaluža 2019 – 2023
- Akčný plán obce Kaluža na roky 2019 – 2023

Následne sa aktualizoval Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža ako základný rámec

pre budúce programovacie obdobie na roky 2019 - 2023 v oblasti znižovania disparít prezentované v EÚ.

Hlavným cieľom tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť obce, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja tak, aby sa obec v rámci Košického kraja a SR pri začleňovaní do štruktúr EÚ stala plnohodnotnou a výrazne prosperujúcou.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža je vlastníctvom obce Kaluža.

Akékoľvek zneužitie autorského práva fyzickou alebo právnickou osobou, kopírovanie celku alebo jeho častí alebo iné zneužitie má za následok trestnoprávnu zodpovednosť!

Autorské práva a systém, formu a obsah spracovania a zoradenia jednotlivých informácií sú vyhradené pre spracovateľa projektu.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža je dielom Ing. Ján Ondarišin a kolektív, a starostky obce Ing. Jana Macejková

13. FORMULÁRE INVESTIČNÝCH PROJEKTOV AKČNÉHO PLÁNU

Základné údaje o projektovom zámere č. 1	
Názov projektu	Rekonštrukcia a výstavba sociálnych zariadení v rekreačných strediskách k. ú. Kaluža
Garant / subjekt	Obec Kaluža

Kontaktná osoba + e-mail, telefón	Ing. Jana Macejková	urad@kaluza.sk, +421 918 657 239
Partneri garanta (spolupráca s ...)		
Zač. a ukonč. projektu (od ... do ...)	marec 2019 – jún 2019	
Stav projektu pred realizáciou	Havarijný stav	
Cieľ projektu	Modernizácia a poskytnutie služieb vyššieho štandardu	
Výstupy	Štandardné služby, estetizácia, ekológia, zníženie výdavkov	
Užívatelia	Návštevníci rekreačnej oblasti	
Indikátory monitoringu	Vyšší štandard, rozšírenie obslužnosti, úspora výdavkov	
Zmluvné podmienky	VO – výber dodávateľa	
Riziká	Neschválenie žiadosti	
Poznámky		

Realizácia projektu

Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín (mesiac/rok)
Príprava projektovej dokumentácie	Projektant	03/2019
Stavebné povolenie	Stavebný úrad	04/2019
Spracovanie žiadosti o NFP	Projektový manažér	2019
Výber dodávateľa	Verejný obstarávateľ	04/2019
Realizácia a projektu	Dodávateľ	05-06/2019
Kolaudácia	Obec	06/2019

Financovanie projektu

Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje				z toho súkromné zdroje
			EÚ	ŠR	VÚC	Obec	
Spracovanie PD	2019	4 000,-	0	0	0	4 000	
Realizácia projektu	2019	142 000,-	0	130 000,-	0	12 000	
Spolu		146 000,-	0	130 000,-	0	16 000	

Zdroj: upravené podľa Weisová, Bernátová: *Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012*

Poznámka:

Formulár je potrebné prepojiť na maticu logického rámca, ktorá je povinná pre každý projekt. Tento formulár je prílohou k PHSR.

Komentár:

Každý investičný projekt zahrnutý v akčnom pláne na roky n+2 by mal mať vypracovaný samostatný formulár na prípravu projektu.

Základné údaje o projektovom zámere č. 2

Názov projektu	Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia a elektrických rozvodov v obci a rekreačnom stredisku Kaluža	
Garant / subjekt	Obec Kaluža	
Kontaktná osoba + e-mail, telefón	Ing. Jana Macejková	urad@kaluza.sk, +421 918 657 239
Partneri garanta (spolupráca s ...)		
Zač. a ukonč. projektu (od ... do ...)	máj 2019 – jún 2019	

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža na obdobie rokov 2019 – 2023

do ...)	
Stav projektu pred realizáciou	Verejné osvetlenie a elektrické rozvody v nevyhovujúcom stave, nedostatočný počet svetiel
Cieľ projektu	Zvýšenie bezpečnosti a energetickej efektívnosti
Výstupy	Bezpečnosť, efektívnosť, zníženie verejných výdavkov
Užívatelia	Chatári, rekreatanti, rybári, obyvatelia obce
Indikátory monitoringu	Zníženie verejných výdavkov, rozšírenie obslužnosti
Zmluvné podmienky	VO – výber dodávateľa
Riziká	Neschválenie žiadosti
Poznámky	

Realizácia projektu

Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín (mesiac/rok)
Príprava projektovej dokumentácie	Projektant	03-04/2019
Ohlásenie drobnej stavby	Stavebný úrad	04/2019
Spracovanie žiadosti o NFP	Projektový manažér	2019
Výber dodávateľa	Verejný obstarávateľ	2019
Realizácia a ukončenie projektu	Dodávateľ	2019

Financovanie projektu

Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje				z toho súkromné zdroje
			EÚ	ŠR	VÚC	Obec	
Spracovanie PD	2019	3 000,-	0	0	0	3 000,-	
Realizácia projektu	2019	98 000,-	0	93 000,-	0	5 000,-	
Spolu		101 000,-	0	93 000,-	0	8 000,-	

Zdroj: upravené podľa Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Poznámka:

Formulár je potrebné prepojiť na maticu logického rámca, ktorá je povinná pre každý projekt. Tento formulár je prílohou k PHSR.

Komentár:

Každý investičný projekt zahrnutý v akčnom pláne na roky n+2 by mal mať vypracovaný samostatný formulár na prípravu projektu.

Základné údaje o projektovom zámere č. 3

Názov projektu	Kanalizácia a vodovod dostavba v obci Kaluža		
Garant / subjekt	Obec Kaluža		
Kontaktná osoba + e-mail, telefón	Ing. Jana Macejková	urad@kaluza.sk, +421 918 657 239	
Partneri garanta (spolupráca s ...)			
Zač. a ukonč. projektu (od ... do ...)	apríl 2019 – december 2021		

<i>Stav projektu pred realizáciou</i>	Nedobudovaná						
<i>Cieľ projektu</i>	Dobudovanie rozvodných sietí						
<i>Výstupy</i>	Zabezpečenie zásobovania vodou, dostavba kanalizácie						
<i>Užívatelia</i>	Chatári, rekreatanti, obyvatelia obce						
<i>Indikátory monitoringu</i>	Zvýšenie životnej úrovne						
<i>Zmluvné podmienky</i>	VO – výber dodávateľa						
<i>Riziká</i>	Neschválenie žiadosti						
<i>Poznámky</i>							
Realizácia projektu							
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu				Termín (mesiac/rok)		
Projektová dokumentácia	Projektant				04-05/2019		
Stavebné povolenie	Stavebný úrad				06/2019		
Spracovanie žiadosti o NFP	Projektový manažér				07/2019		
Výber dodávateľa	Verejný obstarávateľ				2019		
Realizácia a projektu	Dodávateľ				04/2020 – 11/2021		
Kolaudácia	Obec				12/2021		
Financovanie projektu							
<i>Druh výdavku</i>	<i>Termín (rok)</i>	<i>Náklady spolu (eur)</i>	<i>z toho verejné zdroje</i>				<i>z toho súkromné zdroje</i>
			<i>EÚ</i>	<i>ŠR</i>	<i>VÚC</i>	<i>Obec</i>	
Spracovanie PD	2019	4 600,-	0	0	0	4 600,-	
Realizácia projektu	2021	167 000,-	0	158 650,-	0	8 350,-	
Spolu		171 600,-	0	158 650,-	0	12 950	

Zdroj: upravené podľa Weisová, Bernátová: *Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012*

Poznámka:

Formulár je potrebné prepojiť na maticu logického rámca, ktorá je povinná pre každý projekt. Tento formulár je prílohou k PHSR.

Komentár:

Každý investičný projekt zahrnutý v akčnom pláne na roky n+2 by mal mať vypracovaný samostatný formulár na prípravu projektu.

Základné údaje o projektovom zámere č. 4		
<i>Názov projektu</i>	Kaluzha - preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami	
<i>Garant / subjekt</i>	Obec Kaluža	
<i>Kontaktná osoba + e-mail, telefón</i>	Ing. Jana Macejková	urad@kaluza.sk, +421 918 657 239
<i>Partneri garanta (spolupráca s ...)</i>		
<i>Zač. a ukonč. projektu (od ...)</i>	apríl 2020 – december 2021	

do ...)							
Stav projektu pred realizáciou	Nevybudované protipovodňové opatrenia na vodnom toku v zastavanom území obce						
Cieľ projektu	Vybudovanie protipovodňovej ochrany						
Výstupy	Zabezpečenie protipovodňových opatrení						
Užívatelia	Občania obce, návštevníci						
Indikátory monitoringu	Zvýšenie ochrany života a majetku občanov						
Zmluvné podmienky	VO – výber dodávateľa						
Riziká	Neschválenie žiadosti						
Poznámky							
Realizácia projektu							
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu				Termín (mesiac/rok)		
projektová dokumentácia	Projektant				04/2020		
Stavebné povolenie	Stavebný úrad				06/2020		
Spracovanie žiadosti o NFP	Projektový manažér				2020		
Výber dodávateľa	Verejný obstarávateľ				2020		
Realizácia a projektu	Dodávateľ				04/2021 – 11/2021		
Kolaudácia	Obec				12/2021		
Financovanie projektu							
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje				z toho súkromné zdroje
			EÚ	ŠR	VÚC	Obec	
Spracovanie PD	2020	17 000,-	0	0	0	17 000	
Realizácia projektu	2021	880 000,-	0	836 000,-	0	44 000	
Spolu		897 000,-	0	836 000,-	0	61 000	

Zdroj: upravené podľa Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Poznámka:

Formulár je potrebné prepojiť na maticu logického rámca, ktorá je povinná pre každý projekt. Tento formulár je prílohou k PHSR.

Komentár:

Každý investičný projekt zahrnutý v akčnom pláne na roky n+2 by mal mať vypracovaný samostatný formulár na prípravu projektu.

Základné údaje o projektovom zámere č. 5		
Názov projektu	Rekonštrukcia a modernizácia miestnych komunikácií a chodníkov v katastri obce Kaluža	
Garant / subjekt	Obec Kaluža	
Kontaktná osoba + e-mail, telefón	Ing. Jana Macejková	urad@kaluza.sk,

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža na obdobie rokov 2019 – 2023

		+421 918 657 239					
<i>Partneri garanta (spolupráca s ...)</i>							
<i>Zač. a ukonč. projektu (od ... do ...)</i>	apríl 2021 – december 2022						
<i>Stav projektu pred realizáciou</i>	Poškodené miestne komunikácie a chodníky						
<i>Cieľ projektu</i>	Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov						
<i>Výstupy</i>	Bezpečnosť cestnej premávky a občanov						
<i>Užívatelia</i>	Rekreanti, občania, návštevníci, zamestnanci						
<i>Indikátory monitoringu</i>	Zníženie výdavkov na údržbu						
<i>Zmluvné podmienky</i>	VO – výber dodávateľa						
<i>Riziká</i>	Neschválenie žiadosti						
<i>Poznámky</i>							
Realizácia projektu							
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín (mesiac/rok)					
Príprava projektovej dokumentácie	Projektant	2019					
Stavebné povolenie	Stavebný úrad	2019					
Spracovanie žiadosti o NFP	Projektový manažér	2019					
Výber dodávateľa	Verejný obstarávateľ	2019					
Realizácia a projektu	Dodávateľ	04/2021-11/2022					
Kolaudácia	Obec	12/2022					
Financovanie projektu							
<i>Druh výdavku</i>	<i>Termín (rok)</i>	<i>Náklady spolu (eur)</i>	<i>z toho verejné zdroje</i>				<i>z toho súkromné zdroje</i>
			<i>EÚ</i>	<i>ŠR</i>	<i>VÚC</i>	<i>Obec</i>	
Spracovanie PD	2019	7 500,-	0	0	0	7 500	
Realizácia projektu	2021 2022	214 000,-	0	203 300,-	0	10 700	
Spolu		221 500,-	0	203 300,-	0	18 200	

Zdroj: upravené podľa Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Poznámka:

Formulár je potrebné prepojiť na maticu logického rámca, ktorá je povinná pre každý projekt. Tento formulár je prílohou k PHSR.

Komentár:

Každý investičný projekt zahrnutý v akčnom pláne na roky n+2 by mal mať vypracovaný samostatný formulár na prípravu projektu.

Základné údaje o projektovom zámere č. 6		
<i>Názov projektu</i>	Modernizácia Rekreačných stredísk v obci Kaluža	
<i>Garant / subjekt</i>	Obec Kaluža	
<i>Kontaktná osoba + e-mail, telefón</i>	Ing. Jana Macejková	urad@kaluza.sk, +421 918 657 239

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža na obdobie rokov 2019 – 2023

<i>Partneri garanta (spolupráca s ...)</i>	
<i>Zač. a ukonč. projektu (od ... do ...)</i>	jún 2019 – december 2022
<i>Stav projektu pred realizáciou</i>	Nedostatočne vybudované, potreba zlepšenia technického stavu
<i>Cieľ projektu</i>	Modernizácia a zvýšenie efektívnosti verejných budov a zariadení
<i>Výstupy</i>	Zníženie výdavkov, zlepšenie energetickej efektívnosti verejných budov
<i>Užívatelia</i>	Chatári, rekreanti, občania, návštevníci
<i>Indikátory monitoringu</i>	Zvýšenie životnej úrovne, rozšírenie obslužnosti
<i>Zmluvné podmienky</i>	VO – výber dodávateľa
<i>Riziká</i>	Neschválenie žiadosti
<i>Poznámky</i>	

Realizácia projektu

<i>Fáza/míľnik</i>	<i>Súčinnosť iného odboru alebo subjektu</i>	<i>Termín (mesiac/rok)</i>
Projektová dokumentácia	Projektant	06-08/2019
Stavebné povolenie	Stavebný úrad	09/2019
Spracovanie žiadosti o NFP	Projektový manažér	2020
Výber dodávateľa	Verejný obstarávateľ	2020
Realizácia a projektu	Dodávateľ	2021 – 11/2022
Kolaudácia	Obec	12/2022

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	<i>Termín (rok)</i>	<i>Náklady spolu (eur)</i>	<i>z toho verejné zdroje</i>				<i>z toho súkromné zdroje</i>
			<i>EÚ</i>	<i>ŠR</i>	<i>VÚC</i>	<i>Obec</i>	
Spracovanie PD	2019	4 600,-	0	0	0	4 600,-	
Realizácia projektu	2022	167 000,-	0	158 650,-	0	8 350,-	
Spolu		171 600,-	0	158 650,-	0	12 950	

Zdroj: upravené podľa Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Poznámka:

Formulár je potrebné prepojiť na maticu logického rámca, ktorá je povinná pre každý projekt. Tento formulár je prílohou k PHSR.

Komentár:

Každý investičný projekt zahrnutý v akčnom pláne na roky n+2 by mal mať vypracovaný samostatný formulár na prípravu projektu.

Základné údaje o projektovom zámere č. 7

<i>Názov projektu</i>	Rekonštrukcia budovy potravín na nájomné byty		
<i>Garant / subjekt</i>	Obec Kaluža		
<i>Kontaktná osoba + e-mail, telefón</i>	Ing. Jana Macejková	urad@kaluza.sk, +421 918 657 239	
<i>Partneri garanta (spolupráca s ...)</i>			

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža na obdobie rokov 2019 – 2023

Zač. a ukonč. projektu (od ... do ...)	september 2019 – december 2022						
Stav projektu pred realizáciou	Budova v zlom technickom stave, prevádzka energeticky náročná						
Cieľ projektu	Modernizácia a zvýšenie energetickej efektívnosti budovy, nájomné byty						
Výstupy	Zabezpečenie nájomného bývania						
Užívatelia	Obyvatelia obce						
Indikátory monitoringu	Zvýšenie životnej úrovne						
Zmluvné podmienky	VO – výber dodávateľa						
Riziká	Neschválenie žiadosti						
Poznámky							
Realizácia projektu							
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu				Termín (mesiac/rok)		
Projektová dokumentácia	Projektant				09-10/2019		
Stavebné povolenie	Stavebný úrad				11/2019		
Spracovanie žiadosti o NFP	Projektový manažér				2021		
Výber dodávateľa	Verejný obstarávateľ				2021		
Realizácia a projektu	Dodávateľ				2021 – 11/2022		
Kolaudácia	Obec				12/2022		
Financovanie projektu							
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje				z toho súkromné zdroje
			<i>EÚ</i>	<i>ŠR</i>	<i>VÚC</i>	<i>Obec</i>	
Spracovanie PD	2019	15 000,-	0	0	0	0,-	
Realizácia projektu	2022	300 000,-	0	200 000,-	0	100 000,-	
Spolu		315 000,-	0	215 000,-	0	100 000,-	

Zdroj: upravené podľa Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Poznámka:

Formulár je potrebné prepojiť na maticu logického rámca, ktorá je povinná pre každý projekt. Tento formulár je prílohou k PHSR.

Komentár:

Každý investičný projekt zahrnutý v akčnom pláne na roky n+2 by mal mať vypracovaný samostatný formulár na prípravu projektu.

Základné údaje o projektovom zámere č. 8		
Názov projektu	Rekonštrukcia Domu smútku	
Garant / subjekt	Obec Kaluža	
Kontaktná osoba + e-mail, telefón	Ing. Jana Macejková	urad@kaluza.sk, +421 918 657 239

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža na obdobie rokov 2019 – 2023

<i>Partneri garanta (spolupráca s ...)</i>	
<i>Zač. a ukonč. projektu (od ... do ...)</i>	január 2020 – december 2022
<i>Stav projektu pred realizáciou</i>	Budova v zlom technickom stave, prevádzka energeticky náročná
<i>Cieľ projektu</i>	Modernizácia a zvýšenie energetickej efektívnosti budovy
<i>Výstupy</i>	Zlepšenie energetickej efektívnosti verejných budov – zníženie verejných výdavkov
<i>Užívatelia</i>	Obyvatelia obce
<i>Indikátory monitoringu</i>	Zníženie verejných výdavkov
<i>Zmluvné podmienky</i>	VO – výber dodávateľa
<i>Riziká</i>	Neschválenie žiadosti
<i>Poznámky</i>	

Realizácia projektu

<i>Fáza/míľnik</i>	<i>Súčinnosť iného odboru alebo subjektu</i>	<i>Termín (mesiac/rok)</i>
Projektová dokumentácia	Projektant	01-03/2020
Stavebné povolenie	Stavebný úrad	04/2020
Spracovanie žiadosti o NFP	Projektový manažér	2022
Výber dodávateľa	Verejný obstarávateľ	2022
Realizácia a projektu	Dodávateľ	2022
Kolaudácia	Obec	2022

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	<i>Termín (rok)</i>	<i>Náklady spolu (eur)</i>	<i>z toho verejné zdroje</i>				<i>z toho súkromné zdroje</i>
			<i>EÚ</i>	<i>ŠR</i>	<i>VÚC</i>	<i>Obec</i>	
Spracovanie PD	2020	4 600,-	0	4 600,-	0	0,-	
Realizácia projektu	2022	115 000,-	0	115 000,-	0	0,-	
Spolu		119 600,-	0	119 600,-	0	0,-	

Zdroj: upravené podľa Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Poznámka:

Formulár je potrebné prepojiť na maticu logického rámca, ktorá je povinná pre každý projekt. Tento formulár je prílohou k PHSR.

Komentár:

Každý investičný projekt zahrnutý v akčnom pláne na roky n+2 by mal mať vypracovaný samostatný formulár na prípravu projektu.

Základné údaje o projektovom zámere č. 9

<i>Názov projektu</i>	Vybudovanie zberného dvora		
<i>Garant / subjekt</i>	Obec Kaluža		
<i>Kontaktná osoba + e-mail, telefón</i>	Ing. Jana Macejková	urad@kaluza.sk, +421 918 657 239	
<i>Partneri garanta (spolupráca s ...)</i>			

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kaluža na obdobie rokov 2019 – 2023

Zač. a ukonč. projektu (od ... do ...)	marec 2020 – december 2022						
Stav projektu pred realizáciou	Nebudované						
Cieľ projektu	Efektívne využívanie odpadov						
Výstupy	Zabezpečenie triedenia odpadu, zníženie množstva komunálneho odpadu						
Užívatelia	Obyvatelia obce, rekreanti, chatári						
Indikátory monitoringu	Zvýšenie životnej úrovne, zlepšenie životného prostredia						
Zmluvné podmienky	VO – výber dodávateľa						
Riziká	Neschválenie žiadosti						
Poznámky							
Realizácia projektu							
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu				Termín (mesiac/rok)		
Projektová dokumentácia	Projektant				03-04/2020		
Stavebné povolenie	Stavebný úrad				05/2020		
Spracovanie žiadosti o NFP	Projektový manažér				2022		
Výber dodávateľa	Verejný obstarávateľ				2022		
Realizácia a projektu	Dodávateľ				2022		
Kolaudácia	Obec				2022		
Financovanie projektu							
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje				z toho súkromné zdroje
			EÚ	ŠR	VÚC	Obec	
Spracovanie PD	2020	4 600,-	0	0	0	4 600,-	
Realizácia projektu	2022	167 000,-	0	158 650,-	0	8 350,-	
Spolu		171 600,-	0	158 650,-	0	12 950	

Zdroj: upravené podľa Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Poznámka:

Formulár je potrebné prepojiť na maticu logického rámca, ktorá je povinná pre každý projekt. Tento formulár je prílohou k PHSR.

Komentár:

Každý investičný projekt zahrnutý v akčnom pláne na roky n+2 by mal mať vypracovaný samostatný formulár na prípravu projektu.